

36015

AL. MACEDONSKI

O P E R E

III

P O E Z I I

*Studiu introductiv,
ediție îngrijită,
note și variante,
cronologie și bibliografie*

de

ADRIAN MARINO

107524

SCRIITORI ROMÂNI

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

București, 1967

DIN PERIODICE

DORINȚA POETULUI

Nimic nu s-aude, adincă tăcere,
Ci numai eu singur suspin în veghere
Și plîng nencetat!
Căci căutai în lume, prin a mea cîntare,
5 S-aduc la durere, prin cînt, ușurare.
Nu fui ascultat!

Cîntat-am la oameni să deștept iubire,
Și omul să caute verice suferire
El a liniști.
10 S-ajute de poate și d-are avere
Pe cela ce n-are și plînge-n durere,
Dorind a muri.

S-ajute p-orfanul, ce tare suspină
Și care ca floarea d-un vînt se înclină
15 N-avînd ajutor!
Și care studiază, n-avînd chiar vestminte
Și studiul urmează cu lacrămă ardinte
Cu plîns arzător!

Cîntai eu în lume, să-nspir pietate,
20 Saracul ș-avutul egală dreptate
Să poată afla!

Vai ce neferice, deși aste toate
Spun fără-ncețare, dar, văd, nu se poate
Eu a le-înfiița!

25 Voiesc mai mult încă, cei din nobilime
Egali ca să fie cu marea mulțime
Ce popol numim.

Cînd acum poporul vedem că studiază,
Să nu avem ură, cînd se luminează

30 Ca frați să-l iubim!...

Și nici el atuncea să nu ne urască,
Unirea-n tot locul doresc să domnească,
O! de s-ar putea!

35 S-aduc fericire, prin a mea cîntare
Să zdrobesc sclavia, să dau liberare
Anima-mi dorea!

Ah! vai însă, Doamne, n-au luat împlinire
Visul meu poetic, vis de fericire,
Vai, nu se-implini!

40 Căci mulți din junime rușinos în lume
Pătează sărmanii prea mult al lor nume
Făr-a să gîndi!

Că patria mea scumpă fiind amenințată,
Vericare a ei ființă de ea e chemată
45 Spre a se lupta.

Dar vai, o, Potinte, a noastră junime
În loc ca să lupte va fi o mulțime
Ce o va trăda!

50 Eu cînt dar acuma, și scumpa mea liră
Cînd este pericol etern se inspiră
C-un cînt nencetat!

Prin care poporul, chemat să se lupte,
Zdrobi-va streinul, prin marea-i virtute
Va fi sfărîmat!

55 Ș-atuncea, o, Doamne, va lua împlinire
Visul meu poetic, vis de fericire
Cînd va triumfa.

60 Poporul! prin dînsul afla-vom dreptate
Săracul ș-avutul cu egalitate
Se vor judeca!

REÎNTOARCEREA

În fine, revăzut-am acele scumpe locuri,
Acea frumoasă casă din vârful unui deal,
Pe unde în pruncie săltam în mii de jocuri
Cu inima curată, cu gândul virginal!
5 Am revăzut și valea și selba-ncintătoare
Pe unde Amaradia își duce al său mers,
Și am văzut p-o stîncă, de vinturi și de soare
Că numele meu încă d-acolo nu s-a șters!
Am revăzut cînd Febus începe să apună, —
10 Ca și-n a mea pruncie, — și turme și păstori.
Și am văzut pe seară cu toții că s-adună
Vorbînd ca-n *Zburătorul* de zmeii zburători!

Am fost prin orice locuri ca să-mi aduc aminte
De vremile trecute, pe care le regret,
15 Și am vărsat mulțime de lacrimi ardinte...
L-această suvenire, ș-acum le mai repet.
Căci din acele locuri sunt multe ce-s schimbate...
A dispărut leandrul ce singur am sădit!
Și florile-mi iubite sunt veștede, uscate,
20 Iar puțul, puțul e-n ruine și șade părăsit!
Am reintrat prin case... aproape nu-i schimbare...
Orlogiul tace numai, acest iubit amic!
Iar celelalte lucruri sunt toate-n bună stare
Sunt toate — dar la ochii-mi sunt toate un nimic!

25 Portrete, cărți și arme precum le-am fost lăsate
Se află și acuma; dar ce nu mai găsec
E tata, acel tată pe care îl doresc!
Dorință însă vană, demult el nu mai este;
Mormîntul e în locu-i pe deal la Filaret!
30 Și iarba peste dînsul din zi în zi tot crește,
Cum crește și în pieptu-mi tot jalnicul regret!
De mult el nu mai este!... Și numele-mi p-o stîncă,
Ușure scris cu plumbul, există, nu s-a șters!
Lovit de vînt și ploaie, el tot se află încă,
35 Iar tata, o ființă, într-un mormînt a mers!

IUBIREA LUMEI

O, trist e timpul-acela...

.....
Cînd aripa-ți topită de-a lumii perfidie
Cazi trist Icar, cu vise, cu-amor, cu poezie
Din ceruri la pămînt!

Alex. Depărdăeanu

De cîte deziluzii, vai, inima-mi e plină!...

Cunosc acuma lumea și știu cît invenină

Cu dardul ei cumplit;

Am demascat, în fine, perfida ei figură

5 Și-n litere de flacări „Invidie“ și „Ūră“

Pe frunte i-am citit!

Această lume care în față îți zîmbește

Te laudă, te-nalță și mult te lingușește,

În dosul tău, tot ea,

10 Infama calomnie în contra ta vomită...

La toți te înnegrește; de ura ce-o agită

Te-ar rupe de-ar putea!

Eu te cunosc, o, lume!... Ce poamă ești știu bine!...

Nu mai căta zadarnic ca să ascunzi de mine

15 Sub mască fața ta.

Conservă pentru alții a ta ipocrizie,

Mergi p-alții de înșală; din falsia-ți ambrozie

Dă altor-a gusta!

Dă altora, nu mie, dulci vorbe... mincinoase...

20 Eu știu ce preț a pune pe frazele mieroase

Din gura-ți de șacal!...

Cunosc a ta iubire, îți știu sufletul, lume...

Un altul dea prin liră tămîie l-al tău nume,

Demone infernal!

25 Ești azi atotputinte; vin toți de te-nconjoară...

Cazi miine: toată lumea din juru-ți iute zboară!

Toți-toți te părăsesc!

Aceia ce ieri încă servili îți stau în cale

Căzut îți întore capul și casa dumitale

30 Ei n-o mai nemeresc!

De ai bani: alerg mulțime, și care mai de care

S-adună împrejuru-ți; ca paseri hrăpitoare

Asupră-ți năvălesc;

Iar dacă finești banii, te fug toți ca de ciură...

35 Ai aur, ai prietini, prietini vin sumă

Monede cînd lucesc!

Ai nume, influință, poziție în fine,

Te știe că-ți stă-n mină să faci sau rău, sau bine,

Ești iară adulat.

40 Nu ai însă nici nume, nu ai nici influință,

Dar ai însă virtute, ai geniu, ai știință —

Treci zile nemîncat!

SĂRAC ȘI CURAT

În zadar îmbelșugarea
Șade-n vatra celor cari
Săvîrșese nerușinarea
De se dau robi la cei mari,
5 Căci să am îmbelșugare
Zău, nu voi p-astfel de preț!...
Cei ce astfel își fac stare
Demni sunt numai de dispreț:
10 Decît slugă la ciocoi,
Mai bine cioban la oi!

Cîți nu și-au făcut palaturi
Tot la talgere ștergînd
Și-i vezi astăzi în caftanuri
Căii pe șosea-ncurînd!...
15 Însă, zău, credeți-mi mie
Că-i mai dulce a trăi
Toată viața-n sărăcie
Decît a se înjosi:
20 Decît slugă la ciocoi,
Mai bine cioban la oi!

Acel care lingusește
Și se vinde pentru bani
Veșnic cugetu-l muncește...
Căci e slugă la tirani!

25 În trăsură poleită
Las' să treacă cit o vrea!...
Viața lui este mînjită
De necinstea cea mai grea!
Decît slugă la ciocoi,
30 Mai bine cioban la oi!

În zadar acela care
După ce s-a-imbogățit
Slugi acasă și el are
Că-i de tot desprețuit!...
35 Toată lumea-l necinstește...
Toți cu degetu l-arăt...
Pom uscat nu renverzește,
Cinstea nu vine-ndărăt!
Decît slugă la ciocoi,
40 Mai bine cioban la oi!...

UN TÎNĂR POET MURIND

„Fecioară!... timpul trece, mai dă-mi o sărutare,
Mai vino lângă mine, la piept să te mai strâng;
Căci fruntea-mi se înclină d-o neagră întristare;
Nu știu ce presimțire mă face ca să plîng!
5 O! vino, pleacă-ți fruntea pe fruntea-mi întristată,
Iubită... a ta buză lipește-o de a mea!
Și-n astă fericire să mor, să mor îndată,
Să las această lume, căci lumea este rea!

Frumoasa-mi tinerețe acum e veștejită...
10 Veninul omenirii pe mine m-a uscat!
Mai dă-mi o sărutare, o! dulcea mea iubită...
Alină-mi disperarea c-un dulce sărutat!
Vezi, fruntea mea e pală și ochiu-mi lăcremează...
Zdrobit chiar de amicii-mi, zdrobit acum eu sunt!...
15 Căci om fiind amicul, ca om invidiază
Oricare te-nalță mai sus p-acest pămînt!

Amantă adorată, femeie angel dulce,
Tu care cu speranță ființa-mi ai nutrit;
Cînd moartea va fi gata repaos a-mi aduce,
20 Mîngie și atuncea p-amantu-ți cel iubit!
Curînd lua-va termen a mea călătorie,
Curînd și eu fini-voi solia care am!...
Puțin, și al meu nume uitat are să fie!...
Pe groapa-mi va fi numai fecioara ce iubeam!

25 Tu singură, iubito, aduce-vei cunune
Și flori pentru mormîntul poetului uitat!...
Pe piatra mormîntală ghirlande vei depune,
Și-un arbor peste groapă-i sădi-vei înclinat!
Căci eu în a mea viață iubii numai pe tine,
30 Și-n tine consolare la chinu-mi eu aflai;
Pe cînd această lume mă sfărîma pe mine,
Tu singură, iubito, poetul consolai!...

La ce însă acuma să-ntorc a mea gîndire
Spre oamenii aceia ce viața mi-a zdrobit?!
35 Iertați să fie dinșii... să moară-n fericire,
Să-i plîngă și pe dinșii un angel preaiubit!
Iertați să fie dinșii!... iar tu, a mea iubită,
Să ștergi a tale lacrimi, să nu le vază ei!
Căci lacrimile tale pe fața ta pălită
40 Ar turba cu totul pe inamicii mei!

Și nu voiesc, o! Doamne, să turbur a lor viață!
Iertînd pe acești oameni, voiesc să mă răzbun!
Dar tremur, tremur, tremur; e moartea ce mă-ngheață!
Iubito, piere vocea-mi... Ei bine, mă supun!
45 O piatră e pe pieptu-mi și foc în al meu singe;
Iar capu-mi amețește... Ce văd naintea mea?...
Un angel!... ici un demon!... Dă-mi mina a ți-ostrînge:
Adio, ah! Adio și ție, lume rea!“

Așa zicea poetul, privind p-amanta sa;
50 Și mina-i, deja rece, mai rece devenea!

SECOLUL

În palaturi somptuoase
 Cei răi locuiesc,
 Iar în haine zdrențuroase
 Dreptii-mbătrînesc!

5 Inimile tîrîtoare
 Parte-n lume au!...
 Oamenii făr' de onoare
 În gunoi nu stau!

10 Numai cel ce-onest muncește
 N-are ce minca!...
 Toată lumea-l ocolește
 Făr-a-l ajuta!

DIOGENE

„În zadar îmi întorc ochii ca un *om* să aflu eu,
 Ziua în amiază mare cu lanterna-l cat mereu!...
 Numai statui ambulante oriîunde întîlnesc
 Și un singur *om* în lume n-am putut ca să gădesc!
 5 Ô!... ființe-nsuflețite sunt destule-n astă lume
 Care poartă nume d-oameni, dar insultă acest nume;
 Căci prin om nu se-nțelege să aibi corp, să aibi figură,
 Ci să aibi și-n tine suflet, căci ești rege în natură!...
 Suflet care-n piept să bată, minte care să-nțealegă...
 10 Ca-n tre viciu și virtute, ea virtutea să aleagă!
 Omul dintre animale, numai prin inteligență
 Se distinge, și cînd este d-acest Soare-n el absență,
 Între animal și dînsul nu mai e distincțiune...
 Și-atunci numele ce poartă este pură ficțiune!
 15 De aceea cu lanterna cat un om să pot afla
 Ziua în amiaza mare, și de dînsul nu pot da!
 .....
 Nu rămîne îndoială că și eu am lunecat
 Pe a viciului cărare, și c-ades am profanat
 Numele-mi de om ca și-alții; însă cel puțin sever
 20 Sunt pentru-ale mele fapte. De la nimini cînst cer!

 Sunt cinicul Diogene!... dacă însă cinic sunt,
 Culpă e a celor care îmi sunt semeni pe pămînt!

Ei îmi fură profesorii, eu le sunt demnul școlar!...
Admirația-mi nu are pentru ei nici-un hotar!
25 Și admir în orice fapte, dar eu nu-nțeleg cum ei,
Care-mi fură profesorii, mai se-nalță-n semizei!
Eu și ei nu suntem oameni! Semizeii, dacă sunt
Semeni nouă, atunci fie! nu mai am de loc cuvînt!
Dar nu pot să cred aceasta și d-aceea cat mereu
30 Cu lanterna zi-n amiază de un om ca să dau eu!

.....
Au sunt om eu care-n viciuri am trăit întreaga viață?
Sau ei pe a căror minte plană nori de sumbră ceață...
Ei, ce patimilor vile adăpost în sin le-au dat?
Oameni noi!... Deriziune!... Cu lanterna oameni cat,
35 Dar nici unul nu pot s-aflu!... Toți acei ce mă-neonjor
Pentru mine nu sunt oameni, căci le știu sufletul lor!"

Diogene toată viața cu lantern-a rătăcit
Ca un om să afle-n lume, dar nici unul n-a găsit!

MEDITAȚIUNE

Cînd noaptea descinde și-n umbră-nvelește
Întreaga natură. Cînd tot e mister,
Atunci cugetarea-mi zburînd se lovește
De haos... de cer!...

5 Misterul e mare și mintea debilă!...
Și haosul haos și omul atom!...
Creația este enigmă subtilă:
Colos pentru om!

O!... mintea se-ncearcă în van s-o-nțeleagă
10 De secol, dar încă nimic n-a aflat!
Pe rînd omenirea, știința întreagă
A tot reformat!

Pe rînd din eroare-n eroare căzut-a,
Pe rînd se văzură născînd teorii;
15 Cînd una, cînd alta, — dar s-afle putut-a
Misterele mii?...

Aci Arhimede, acilea Socrate,
Acilea un Newton și un Galileu
Veniră, și poate să n-aibă dreptate
20 Nici dinșii, nici eu!

Nici dînşii cu scrieri frumoase, sublime...
Nici eu, ce naturii Enigmă îi zic!
Nu suntem noi oare ființe infime...
    Un lut... un nimic?!...

DECEPȚIUNI

Cu fruntea înclinată, ca prins de întristare,
Tot merg pe calea vieții de chinuri singurînd;
O! Doamne, spune-mi mie, limanul de salvare
    Atinge-voi curînd?

5 Destulă suferință gustai în astă lume...
Iluzii și speranțe pe toate le-am pierdut;
Fericea, pentru mine, a fost numai un nume,
    Un ce necunoscut!...

10 Pe palida mea față suris de veselie
În treacăt măcar numai nu știu să se fi pus!
Durerilor crudele mai-mai că din pruncie
    Destinul m-a supus!

15 Femeia pentru mine păru c-o să-nsenine
Al tinereții mele norosul orizon...
Părea că e un angel; ast angel pentru mine
    Fu însă un demon!

20 Nu cînt în aste versuri imagine chinuri,
La facele minciunei eu n-aprind verva mea!
Ah! vai, îmi ies din suflet aceste lungi suspinuri
    De suferință grea!

Pe urmele femeii prietenii veni ră,
Îmbătătoare laude ades mi-au prodigat;
Ș-apoi tot ei, sărmanii! în contra mea porni ră
Rezbel neîmpăcat!

25 De ce decepțiune, vai, inima mi-e plină!...
Iluziile mele ca fum s-au risipit!!
Suspinele-mi o clipă acum nu se alină,
Eu sunt nenorocit!

30 Avu însă pruncia-mi și ea vise de aur!!
Dar însă aste vise s-au dus, s-au dus cu ea!
Le luă îndată timpul, neîmpăcat balaur
Ce prada mereu vrea!

35 Și azi ce-mi mai rămîne?... Un suflet ce e rece
În pieptul meu de june deșert d-iluziuni
Ș-o viață care-n lacrimi ursitu-m-ați a trece,
Amari decepțiuni!

GENIURILOR

*Buffon laisse gronder l'envie,
C'est l'hommage de sa terreur.
Que peut sur l'éclat de ta vie
Son obscure et lâche fureur!...*

(LEBRUN)

Invidia neagră în van se tot luptă
C-o inimă vilă, perfidă, coruptă.
Să sfarme aceea ce voi ați creat,
Căci Iadul la ceruri s-atingă nu poate
5 Și-n sumbru-ntuneric Satana să-noate
Mereu e forțat!

În van contra voastră pigmeii cutează
Să-și verse veninul de care turbează,
Pigmeii ce-n lume nici urmă nu las'!...
10 Ei vor ca să zboare cu aripi de ceară
Și lesne le-nmoaie lumina solară
Spre soare-nainte de-a face un pas!

Audacie mare pe dinșii-i domnește
Cînd micul lor suflet amar vă hulește!...
15 Triumful lor însă e-n veci momentan!
Byron n-a fost oare, chiar el, a lor pradă?
Și-ndată pigmeii putură să vadă
Că luptă în van!

- 20 O! Geniuri! vouă această cîntare
Închin, căci voi singuri fuserăți în stare
Invidia oarbă a nesocoti,
Urmind înainte pe calea frumoasă
Atita de dulce ș-atit de spinoasă
Ce-atiția cutează a disprețui!
- 25 Și ție, junime, în care străluce
Schinteia cea sacră cu flacăra-i dulce,
Debilele-mi versuri și ție dedic;
Mergi dar înainte și nu privi-n urmă
Mulțimea de oameni compacti într-o turmă
30 Cu sufletul mic!

- Deridă! deridă! ființele brute
Și geniul vostru ș-a voastră virtute!...
Voi mergeți-nainte!... lăsați-i pe ei!
Desfriul le roade și viață, și minte...
35 Tartarul cel negru le este părinte!
La formă sunt oameni, la suflet, pigmei.

IMPROVIZAȚIE

(Unui amic)

- Să nu te uiți la lume, las' lumea să vorbească,
La risul ei sarcastic fă-ți geniul să crească;
Poetu-n a sa viață de om e nențeles!
5 Și numai după moarte renumele-l cunună;
Mormîntul lui Virgiliu mereu lauri adună,
Și el, în a sa viață, invidie-a cules.

- Aceasta este soarta acelor care cîntă...
În van cît trăiesc dinșii pe liră se avîntă...
Invidia-i zdrobește... și stinge-al lor cînt!
10 Ei pierd a lor iluzii, durerilor sunt pradă,
În gheara disperărei și facem ca să cadă
Și le-nălțăm altare cînd dinșii nu mai sunt!

- Deci lasă astă lume cîntarea-ți să hulească,
La risul ei sarcastic fă-ți geniul să crească
15 Poetu-n a sa viață de om nențeles!
Și numai după moarte renumele-l cunună;
Mormîntul lui Virgiliu mereu lauri adună,
Și el, în a sa viață, invidie-a cules.

E-ntocmai ce-ar fi lumea cînd soarele n-ar fi:
O neagră și întinsă pustie de ruine
Pe care-n disperare mereu ne-am prăvăli!
P-acel lipsit de hrană deci nu-l lăsați să piară,
30 Întindeți-i lui mina și-i dați un ajutor...
În van să nu ne roage, în van să nu ne ceară
Sărmanul cerșetor!

CARITATE

Dați, ca să vi se dea și vouă la nevoie.

Prin stradă dacă treceți și întîlniți în cale
Cu rugăciunea-n față un biet nenorocit
Ce stă cu mina-ntinsă spre voi cerșind cu jale,
Oh! nu stați la durerea-i cu sufletu-mpietrit!
5 Din ce vă prisosește zvîrliți o firimiță
Acelui care hrana nu-și poate cîștiga;
Aveți de dînsul milă, căci dacă-n suferință:
Nici căpătii nu are, nici n-are ce mînca!
Gîndiți-vă c-atuncea pe cînd cu îmbelșugare
Din bunurile vieții gustați neîncetat,
Că stă-ntr-un colț de stradă acel ce pîne n-are,
Ars greu de soare vara și iarna înghiețat!
Gîndiți-vă la dînsul și nu-l lăsați să piară
Cînd stă în drumul vostru cu ochiul plîngător...
În van să nu vă roage, în van să nu vă ceară
Sărmanul cerșetor!

Știți voi ce este viața cînd omu-n neputință
Se află să muncească și pleacă a cerși?...
Atunci zilele-i toate sunt lanț de suferință
și repede-i albește tot părul într-o zi!
Știți voi ce este viața cînd foamea îl turmentă
cînd întinde mina, dar însă în zadar,
cînd lumea trece-n valuri și stă indiferentă
și el ce o imploră c-un plîns atît de amar?...
Știți că viața e chin fără de fine...

VERSURI INEDITE

I

OH! TOATE MOARTE

Oh! albi erim!
Oh! Prima-vara și splendoarea!
Oh! Voluptatea și candoreala!
Oh! rozele și ai lor spin!

Oh! cere-abastrea!
Oh! vinul pur al tinereții
Sorbit în cupa dimineții
Cu lacomie de abastrea!

Oh! vis superb,
Oh! eleganța corporala,
Plasticitate numerala,
Oh! acipe la gest și verb!

Oh! toate moarte
Va moștenit de grabi neantul
Și n'a ramas de cât amantul
Eternul doliu să și-l poarte!

II

BUCOLICA UNDA

Bucolica undă repază în tihna de salcii plătase
Ieș-colo trântite cu aur de-a soarelui apăsătoare,
Când flăcăii păstori în pomurbați abese cu băle frumoase
Și pot izbucni dintr-o dată... zădări lăcra și mază.

Bucolica undă l primește molateci și alorată,
Sub blonzi cu plătice forme se simte schimbata în țeară,
Profusă pe nodole corpurii ca tremur... și purpurată
O scutură evică dar dulce mișcări audologice de alina.

III

BRUTALA TEPENIE

Brutala tepenie trăsnește suggestivă
Privirea oblică și asurză fi-am surprins
Gentilă inocență, idyla costelivă,
A mea te desbrăcase de mult dar nu m'a prins
Brutala tepenie trăsnește suggestivă.

Nu zice nici o vorba, gentilă inocență,
Va fi o vijolie cu repezi desecării,
Poemă încordată s'alerge pe o cadență
Trocheic scuturată de surde consonanță,
Nu zice nici o vorbă, gentilă inocență.

Grădina casei tale e mare și pustie
Și noaptea va fi densă și somnol imperat,
Va fi un vis de aur și nimeni n'a să știe
Izbânzile trufage sub carci sângerat...
Grădina casei tale e mare și pustie.

IV

SUPERB DE FORȚĂ BRUNA

Superb de forță bruna și musculi insolent,
În tine fac să născă visuri genozoyace
Trimți să te înfugare de câte ori îți place

- 25 Iară copilița ce mă adora
Pe amantu-i tinăr poate-l va uita!
Țara mea iubită, vai! te-am părăsit,
Dar prin aste gânduri eu sunt pedepsit;
Ieri te-am lăsat, țară, plin de bucurie,
30 Muncit de plăcerea de călătorie!
Însă astăzi, iacă, când eu sunt străin,
Cum funebre gânduri împrejur-mi vin!
Nu știam ce tristă e străinătatea,
Dar azi simt că dînsa e pustietatea!
35 Tirziu însă astăzi!... Vasul zboară, fuge,
Valul greu murmură, vîntul jalnic muge!...
Cine-mi poate spune pînă mă voi întoarce
Relele ce soarta mie-imi va toarce?"

- Astfel peste mare-un trist călător
40 Îngina murmurul vasului în zbor!

- Voi ce aveți sete să plecați departe
De-a voastră țară vrînd a vă desparte
Nu plecați naainte de a vă gândi
Că nimini nu știe *mîine* ce va fi!
45 Cine poate spune pîn' vă veți întoarce
Relele ce soarta vouă vă va toarce!...
Nu vă stricați cuibul cel de fericire,
Căci destul de iute în a sa ivire
Timpul o să-l strice! Rămîneți în țară!
50 În străinătate viața e amară!
Cine poate spune pîn' vă veți întoarce
Relele ce soarta vouă vă va toarce!...
Fie-vă exemplu tristul călător
Ce-ngina murmurul vasului în zbor!
55 În țara-i natală el s-a înturnat...
Dar d-atunci se zice că n-a mai plecat!...
Cine poate spune pînă s-a întors
Relele ce-n lipsă soarta i le-a tors!

- Fie-ne exemplu tristul călător
60 Ce-ngina murmurul vasului în zbor!

MEDITAȚIUNE

Ce este după moarte?... Mai este altă viață
Cînd singele în vine s-oprește și îngheață,
Cînd buzele stau mute, cînd ochiul este stins
Și cînd în groapă corpul de moarte e împins?...
5 Mai este altă viață?... De ce s-ar zice: Nu?
Ce! spre-a trăi o clipă natura ne născu!?...
Dar ce e atunci moartea?... Un somn profund în care
Nu se operă alta decît o transformare!
Humanul corp se află din două părți compus:
10 O parte-i volatilă, și ea se duce-n sus!
Cealaltă parte este solidă, și rămîne
Pămîntului, ca astfel de flori să-l încunune!
Iar partea volatilă ce-n aer se avîntă
În felurimi de gaze se-mparte, se frămîntă!
15 Astfel subt două forme atunci corpul trăiește
Și-n mii de molecule astfel să răspîndește!
Hirtia dacă arde, o parte cade-n scrum,
Cealaltă parte zboară și se preface-n fum!
Menit este și corpul așa să se transforme;
25 De mii de vieți trăiește sub diferite forme!
În mii de molecule, întreg se răspîndește
Ș-oricare moleculă dintr-însul viețuiește!

CREAȚIUNEA

Focul e viața, frigul — moartea.

La început pămîntul, cum soarele e astăzi,
Astfel a fost și dînsul; un glob imens de foc
Ce se rotea asupra-i, și-ncetul cu încetul
După un stol de secolii subțire crust-a prins!
5 Al totului principiu e focul, și printr-însul
Tot ce vedem, cu viață și *Tot* într-un cuvînt
Formatu-s-a. El este omnipotentă forță,
El, forța creatoare, principiuul a tot!
O! dac-ar lipsi focul din nențelesul haos,
10 Tot ce e viață, moarte ar fi într-un minut!
Chiar globurile acele ce strălucesc pe ceruri
Lipsind această forță s-ar spulbera bucăți!
Și n-ar mai fi nimica: Neant, întunecime,
Un vid fără de margini, atît ar rămînea!
15 Iar frigul care este puterea distructoare
Pe binefăcătoarea rînjind ar suplîni!
Misterioasa forță cu oamenii se-nchină
E focul; numai focul creat-a tot ce e...
Iar forța distructoare, demonul, moartea,-n fine,
20 E frigul care-i este eternul inamic!
Din foc s-a născut lumea, chiar viața omenească
E-a focului scinteie. Lui totul datorim.
Din frig se naște moartea; Cînd focul se retrage
Din corp, corpul îngheață! El suflet, viață e!

- 25 A creațiunei bază e dară numai focul,
El e divinitatea, el, spiritul cel bun!
Demonul destructore ce luptă fără preget
Cu focul, este frigul, e spiritul cel rău!

MEDITAȚIUNE

Oricine-și are scrisa și orice încercare
De-a ieși din cercul fatal, determinat,
Ce-n jurul fiecărui e desemnat, nu are
Nici un efect, căci omul de soartă-i dominat!

- 5 Mai lesne-ar fi Vezuviul să-l bucățești cu totul,
Sau să-l împingi în mare, sau să-l azvirli-n cer
Decît să poți a face să ți se schimbe lotul
Ce ți-a destinat soarta cu inima-i de fier!

- 10 O! soarta e întocmai ca un fugar sălbatic
Ce zboară ca săgeata, lipsit de friu, de șea,
Și ce nu se oprește, vărsînd pe nări jeratic,
Pin'ce nu te va duce acolo unde vrea!

- De cum intri în viață, acest fugar te poartă
Asupra-i și-și ia-ndată fantasticul său zbor,
15 Și pînă ce Neantu-ți deschide-a sa poartă
O clipă nu-și conține galopu-i zdrobitor!

LEGENDA UNUI CASTEL DIN TIROL

„Vin, vin,
Cu vin
O! pag iubit!
Căci, vai!
5 Tresai
D-un dor cumplit!

Cînd eu
Mereu
Suspîn și plîng,
10 Cu vin
În sin
Uitarea strîng!

Deci vin,
Cu vin,
15 O! pag iubit!
Căci, vai!
Tresai
D-un dor cumplit!“

20 Astfel cavalerul Almade zicea,
Și lacrimi amare pe față-i curgea,
Căci lui îi murise frumoasa iubită,
În floarea vieții de moarte răpită!

„Vin, vin,
Cu vin,
25 O! pag iubit!
Căci, vai!
Tresai
D-un dor cumplit!“

30 Astfel cavalerul mereu tot șoptea,
Și vinul îndată de pag s-aducea,
Și astfel Almade uita un moment
Al inimei sale suspînul ardent.

.....
Dar viața-i fu scurtă; muri cavalerul!
Cu scumpa-i iubită unitu-l-a cerul.
35 Acum în castelu-i tăcerea domnește,
Și iarba în curte din zi în zi crește,
Dar, însă, s-aude din cînd și în cînd
Acele cuvinte sub bolți răsunînd:

„Vin, vin,
Cu vin,
40 O! pag iubit,
Căci, vai!
Tresai
D-un dor cumplit!

45 Cînd eu
Mereu
Suspîn și plîng,
Cu vin
În sin
50 Uitarea strîng!“

Ba încă se zice c-o umbră se vede,
Și umbra, Almade că este — se crede —
El vine-n castelu-i fantastic în noapte:
Arcadele urlă de lungile-i șoapte!
55 Și cine p-acolo se-ntîmplă de trece
Cuprins e îndată de un fior rece!...

★

D-atuncea, castelul stă trist, părăsit;
De liliesci numai el e locuit!
Astfel amorul, el pace nu-ți dă
60 Și pînă și-n groapă alătura-ți stă!

SPERANȚA

A vieții cale e scurtă foarte,
Dar o parcurgem zdrobiți de dor!
Lacrimi, suspine, dureri de moarte,
Ea ta parte, o! muritor!
5 Dar fie chinul oricît de mare,
Mai mic ne pare de vom spera!
Numai speranța dă consolare,
Sperînd, durerea vom micșora!...

10 Veseli,
Veseli,
Veseli,

A vieții cale o vom urma!

Pe cîți destinul greu nu-i zdrobește
Și cîți n-au piine pe-acest pămînt!
15 Dar au speranța care-i nutrește,
Care-i prezervă de-al iernii vînt!
Ea le e mamă, ea-i încălzește
La al său dulce și placid sin!
A lor durere ea risipește,
20 Ea le alină al lor suspin!

Vesel,
Vesel,
Vesel,

Pe-a vieții cale îi duce lin!

25 Tăceți, oi sceptici, lăsați-mi mie
Iluziunea de a spera!
Speranța este a mea făclie!...
Ce-ar fi de mine când m-ar lăsa?...
Ea-mi este Muza cea mai iubită,
Ea-mi îndulcește orice trist gând!
30 Orice durere e fugărită
Când îmi apare chipul ei blind!
Vesel,
Vesel,
Vesel,
35 Pe-a vieții cale eu trec cîntînd!

Cine nu speră este o umbră,
Care, ca umbra va și pieri!
Viața-i e tristă, ziua-i e sumbră,
Ca mine are a nu mai fi!
40 Speră, o, speră, sărmană lume!...
Ce folosește a dispera?...
Eu al speranței adorat nume
Pînă la moarte voi repeta!
Vesel,
45 Vesel,
Vesel,
Mereu speranța o voi cînta!

NĂLUCIREA

Cînd noaptea vine placidă, lină,
Cînd alba lună suie pe cer,
Cînd vîntu-n frunze duios suspină,
Cînd dulci arome plană-n eter,
5 Ades mi-apare fața-i blondină,
Plină de farmec și de mister.

Să fie feea rimelor grele?
Sau e-al meu angel privighetor?
Sau este roua zilelor mele,
10 Chipul Speranței consolator?...
Cînd mi s-arată, uit orice rele,
Uit orice rele și orice dor!

Fața-mi pălită o reanimă,
Fără de voie-mi încep să cînt,
15 Și poezia vine, sublimă,
Să mă-nvelească cu-al său vesmint!...
Să mă oprească nu este rima
Dintr-acest sacru, tainic avînt

Viața ce este grea pentru mine
20 Mi se-nveselește cum mi-a zîmbit,
Și împletindu-mi ore senine,
Piere spre ziuă chipu-i dorit!

Piere... cu noaptea, însă, revine,
Ca să mă facă iar fericit!

25 Ea este feea rimelor grele,
E ș-al meu angel privighetor,
Este și roua zilelor mele;
E-o nălucire dulce d-amor!
30 Uit orice rele, uit orice rele,
Uit orice rele și-orice dor!

Fecioare albe și virginale,
Ochii sunt două raze d-azur,
Și tot de roză buzele sale,
Cu zîmbet tinăr și pur!
35 Formele-i nu pot s-aibă rivale
Într-al lor palid și vag contur!

Talia-i este atît de subțire,
Sînul îi este-atît de plăpînd,
Încît te-aruncă în rătăcire,
40 Ai vrea în brațe s-o stringi palpitînd!
Vană dorință!... E-o nălucire
Ce într-o clipă vezi dispărînd!

Cînd noaptea vine placidă, lină,
Cînd alba lună suie pe cer,
45 Cînd vîntu-n frunze duios suspină,
Cînd dulci arome plană-n eter,
Mi se arată fața-i blondină
Plină de farmec și de mister!

Ore sublime de reverie,
De inspirație trec atunci eu,
Și-n valuri dive de poezie
50 Exal cu-n cetul sufletul meu!
Ea, înclinată pe-a mea hîrtie,
Zîmbînd, conduce până-mi mereu!

55 Cînd se întîmplă să nu-mi apară,
De întristare sunt înnegrit!
Chiar Poezia repede zboară

Cînd nu mai vede chipu-i iubit;
Dar la vedere-i să-ntoarce iară
60 Și mă inspiră neconținut!

Ea este feea rimelor grele,
E ș-al meu angel consolator,
Este și roua zilelor mele;
E-o nălucire dulce d-amor,
65 Cum mi s-arată în cîntecele,
Uit orice chinuri, uit orice dor!

SONET

Amicul meu, cînd astăzi de toți sunt dat uitării
Cînd nimini ziua bună nu vine să-mi mai dea,
Cînd nimini nu mai știe de mine-n țara mea,
Tu nu m-ai uitat însă din sinu-nstrăinării!

5 Ce vrei! aici se uită accentele cîntării
Și mai îndată încă acel ce le scotea:
Pentru poeți e soarta la noi atît de rea,
Că cei mai mulți mor singuri, în prada desperării!

10 Dar eu cu toate-acestea, deși avocat mare
S-ajungi cit mai degrabă din suflet fac urare,
Spre a te vedea în țară al dreptului atlet,

O! crede-mă, amice, nimic nu prețuiește,
Mai mult decît un cîntec ce viața ne-ndulcește!
Legist te reîntoarce, rămii însă poet!

ASUPRA UNUI AMIC POET

Era frumos și tînăr poetul cu dulci cînturi:
Podoaba frunței sale era un păr buclat,
Și-n ochii săi cei negri luceau divine-avînturi,
Încît într-inșii lumea ghicea un inspirat!

5 Avea simțiri înalte și inimă-arzătoare:
În bine și-n virtute fanatizat credea!
La toți le da iubire ființă iubitoare
Cînd toți prin calomnie și ură-i răspundea!

10 Precum să scurge riul cu șoapte-armonioase,
Din buzele-i de miere, suavele cîntări,
Scăpînd în dulci cascade, zburau melodioase
Și deșteptau în inimi poetici încîntări!

15 El nu știa ce este amara suferință!
Mai sus d-această lume prin cugetări plana!
Întreg era candoare, iubire și credință:
Își începea cariera, iar nu și-o termina!

20 Dar ce s-a făcut oare poetul cu dulci cînturi,
Cu fruntea sa cea vastă, cu părul său buclat,
Cu ochii săi cei negri înflăcărați de-avînturi
În care toată lumea ghicea un inspirat?

Să fie acel june cu moartea scrisă-n față
Mai galben decât crinul de vinturi vestejit,
Și ca o zi de toamnă ce e-nvelită-n ceață
În primăvara vieții mai trist și innegrit?

25 Din el ce-ai făcut astăzi, o viață nemblinzită?
Acesta e poetul de grații coronat?
Sau e a sa fantomă p-aicea rătăcită
Din vrun mormint în care el poate a intrat?

30 Răspundeți, muze sacre, îl recunoașteți oare?
Acesta e amantul ce-atita ați iubit?
Nu, nu e el, ci numai terestra închisoare
Pe care-a locuit-o și-n care-a suferit!

35 Era frumos și tânăr poetul cu dulci cinturi,
Podoaba frunței sale era un păr buclat
Și-n ochii săi cei negri luceau divine-avinturi,
Încît într-înșii lumea ghicea un inspirat!

DESTUL

I

Acum destul cu plinsul, căci inima ți-e seacă,
Și chiar de ți-ar fi plină e timp să-i zici destul:
Poporul nostru este de lacrimi sătul,
Și ele nici în versuri nu pot ca să mai treacă;
5 Zadarnic poetașii într-insele se-neacă,
Hirtoagele lor toate rămîn făcute sul.

II

Ei!... S-a trecut cu moda de lacrimi și suspine
Și cu acele crunte dureri imaginari,
Ați cărunțit cu totul, sărmanilor cobzari!
10 Dar de s-a dus o vreme, o nouă vreme vine,
Și ea c-un bici pe care în mîna sa îl ține
Pleșnind vă strigă vouă: „Alți timpi, alți lăutari!”

III

Rubinele pe buze, mărgăritarii-n gură
Și crinii de pe sînuri și ochii ca de mură
15 Sunt niște mărunțișuri ce nu-și mai au vrun curs:
Cu lacrimile false ce-ntr-una s-au tot scurs,
S-au poticnit în coastă și se tot duc de-a dură
Tirite de ridicol în repedele-i curs!

IV

20 Acuma este timpul puterii, bărbăției,
 Copilul de ieri, astăzi e un băiat viril:
 S-a scuturat la Plevna de jugu-epitropiei.
 De-ar fi copil și astăzi ar rămânea copil;
 Cu doina nu mai merge pe fruntea României,
 Deplin ca să renaștem ne trebuie-un Virgil!

IMN

Tăcut mă urc pe colină:
 Soarele s-a înălțat,
 Cîmpul se scaldă-n lumină,
 Aerul e parfumat!
 5 Văd raze, schintei și rouă,
 Petale de flori ce plouă
 Și lumea îmi pare nouă,
 Fii, Doamne, glorificat!

Se pare c-o legătură
 10 Este-ntre cer și pământ!
 Cerul nu este natură?
 Natura, Dumnezeu sfânt?
 El e-n făpturile sale,
 Tot omul și-l află-n cale
 15 De plîngi, el plînge cu jale,
 De cînti, al lui e al tău cînt!

Pămîntul de-l stăpînește,
 Este că-l stăpînim!
 Crima de-o pedepsește,
 20 Este c-o pedepsim!...
 Din Univers se compune,
 Totul la Tot se supune.

Si iarba care se-nclină,
Si astrul luminător,
25 Si vintul care suspină,
Si riul tinguitor!
Si stelele nenumărate
Cu lumile nemăsurate,
Si florile care-nfloresc
30 Pe văile care rodesc!
Si nu e-mpărat sau rege
Afară dintr-astă lege!

Unii i-au zis Rațiune,
Făcindu-și iluziune;
35 Alții-n materie-l pun;
Mulți după plac îl compun!
Dar eu, care-l simt în mine,
Dar El, care-mi curge-n vine,
Creieru-mi care-l conține
40 Îmi strigă cu toți împreună
Este oriunde voiești:
Pe buzele noastre s-adună!...
Cugeți prin el și trăiești!...
În inima noastră palpită,
45 În craniul nostru s-agită!
Este și-n noi, și-n natură,
Este și-n orice făptură!
Materie, Verb, Idee,
Stau în trăsura de unire,
50 Si Trinitatea se-ncheie
Cu vorba: dumnezeire!

LACRIMI

I

Dacă el s-a stins din lume, spiritu-i se-nsuflețește
Într-o epocă în care egoismul predomină,
Când poetul trist își plînge soarta sa, și cînd lăsat
S-află-n voia ei fatală, umilit să pribegească,
5 Cînd întocmai ca pe-o frunză vîntul vine să-l răpească
Și-l aruncă în noroiul stradelor, — zdrobit, uitat!

II

Omenirea e ingrătă, țara e o mumă crudă;
Heliade nu a spus-o în zadar: — „Să porți cu trudă
Crucea mîntuirii lumii, — ești pe dînsa răstignit;
10 Fii tilhar, — fii mizerabil, — gloata în slavă te rădică,
Fii poet sau dă lumină, că ea-ndată îți rădică
Însuși dreptul de a zice c-ai luptat și-ai suferit!“

III

O! Și cită suferință nu îndură cei ce luptă;
Din amărăciuni și lacrimi viața lor nu e-nteruptă
15 Decît de-alte lacrimi încă și de alte-amărăciuni;
Mor luptînd cu toate-aceste, și cu sufletul pe buze
Chiar atunci n-au ură-n piepturi și nici vorbe să acuze:
Rămîn mari și-ntr-ale morței dureroase slăbiciuni!

IV

- Vai, de ce nu sunt ca dinșii, și de ce chiar astăzi oare,
 20 Ochii mei de jale negri varsă lacrimi arzătoare
 Care riură deodată pe obrazu-mi veștejit?
 Ce? — Mă pling cînd Poenaru, formător de generații,
 E uitat? — Cînd Heliade, mare printre orice nații,
 Loc pentr-o statuie vană pîn-acum nu și-a găsit?

V

- 25 De ce pling? Știi oare, doamnă? — Dup-un șir de zile-
 amare
 Și de ce s-ar plinge oare dacă nu de-nduioșare?
 Să te plingi e un drept mare, și nu-l am; — al meu e mic;
 Dreptul meu este de-a plinge ca ș-al tuturor în lume...
 Fericiți aceia cari pot să afle-un mare nume
 30 Să-și închine lacrimi smulse de destinul inamic!

VI

- Știu desigur c-ale mele nu sunt lacrimi strălucite...
 Pe aceste pagini însă, dacă pică rătăcite,
 Este c-aș voi din ele o coroană să-ntocmesc
 Demnă și de-un mare nume, demnă și de-un suflet
 mare,
 35 Ca să ți-o depun pe frunte, și-ntr-a lumii admirare
 Cu virtutea-ți d-opotrivă să le văd că strălucesc!

VII

- Lacrimile-mi nu sunt însă decît astă poezie...
 Ele fac să renflorească veștejita mea junie
 Și din inima-mi zdrobită fac să nască-un cîntec nou:
 40 Imnul de recunoștință pîn-acum nu îl scrisesem;...
 Îl citeam cîntat de alții, însă nu-l înțelesesem:
 Doamnă, — l-ai făcut și-n pieptu-mi ca să-și afle un eccu!

DE-MI SPUI...

- De-mi spui cine-a dat viața întiului atom,
 De-mi spui de unde vine pe lume întiul om,
 De-mi spui unde să află ființa prea putinte
 Ce lumea a creat-o zicînd două cuvinte,
 5 De-mi spui de ce e lumea și care-i ținta sa,
 De ce se mișcă totul și-n veci se va mișca,
 De-mi spui aceste toate, atunci m-apuc și eu
 Să-ți spun cam unde este și cum e Dumnezeu.

SENTINȚĂ

Un arbor cînd puternic spre domele-nstelate
Înaltă-ale lui ramuri de frunze încărcate,
Făcînd la ceilalți arbori o umbră-omoritoare,
Pe cînd, prin rădăcine mereu cuceritoare,
5 Păstrează-n stăpînire tot locul apucat,
Așa încît lăstarii de-abia găsesc la soare
Un loc să-și mai înfigă plăpîndeale picioare,
A meritat securea și trebuie tăiat!

DOAMNE!...

Doamne!...

Trebuie să fie dulce să te vezi cu barbă albă
Și în sfînta-ți bunătate și să speri și să te-ncrezi,
Și-n copiii dimprejuru-ți, delicate flori de nalbă,
5 Reîntinerit cu totul ca-n oglindă să te vezi!

Doamne!...

Trebuie să fie dulce, fără s-aibi vreo muștrare,
Lămurit de orice patimi ceasul tău să ți-l aștepți
Și-n apusul unei zile să expiri ca o suflare
10 Și în rai să te deștepți!

Doamne!...

Trebuie să fie dulce ca pe groapa ta să plîngă,
Printre plînsul dimineții, fii din fiii tăi iubiți,
Și la zile mari și sfînte împrejuru-ți să se strîngă,
15 Aducîndu-ți cîte-o floare de pe cîmpii-mbălsămiți!

Doamne!...

Trebuie să fie dulce adierea răcoroasă
Care suflă-n cimitiruri pe mormîntul unui drept,
Ce-a rămas întotdeauna într-o viață ticăloasă
20 Iubitor și înțelept!

Doamne!...

Fă această adiere peste groapa mea să treacă!
Și cu plinsul dimineții, tainic de verdeață strins,
Fă din pomul Amintirii ca să-și scuture vreo creacă
25 Cite-o floare-a Neuitării, — cite-o lacrimă de plins.

BALUL

Cunoașteți voi virtutul ce se numește bal,
Cînd muzica cu zgomot se-nalță ca un val?
Cînd sutele de inimi în frac sau catifele
S-aruncă cu beție în valțul furtunos?...
5 Din piepturile toate, sfioase sau rebele,
Coprînse sunt deodată de-un freamăt voluptos?
Cînd buză lingă buză suflarea-și împreună,
Cînd mintea exaltată și inima nebună
Cu greu înăbușește delirul de-un minut?...
10 Pe-o față îngerească cînd pui prin cugetare
O lungă, nesfirșită și dulce sărutare?
Cînd vorba este mută și ochiul e limbut?
Cînd aerul se-ncarcă de roze și parfume,
Cînd te-află între lume și nu mai ești în lume?
15 Cînd tremuri ca o frunză și mări fără să mori?
Cînd zgomotul matasei, cu valuri de senzații,
Îți umple al tău suflet de tainici aspirații
Și-neci a ta privire în ochi schinteietori?...
20 O! voi ce nu cunoașteți această nebunie,
Gustați, gustați mai iute poetica-i beție,
Veniți subț policandrul ce varsă dulci lumini,
Acolo sunt copile cu fețele de crini!
Acolo sunt și visuri, în gaze și rățele,
Muiate-n diamante ca cerurile-n stele!
25 Acolo sunt poeme de raze și de flori...
Acolo mi-este cerul cu stele și cu sorii!

CĂTRE DUMNEZEU

- Vai! Și pentru care vină m-ai ursit să fiu poet?...
Nu puteai s-alegi pe altul ca să-i dai acel secret
Ce te face fără voie într-o limbă îngerească
Să vorbești, spre-a te-nțelege creatura omenească!
5 Poate altul cunoscindu-l ar fi fost mai norocit,
Nu ca mine, în tot timpul, sfișiat și-nnoroit,
Și ursit să nu rămâie nici un fel de calomnie
Ca să nu-și reverse asupra-i otrăvita infamie!
Căci eu n-am în lume dreptul nici să plîng, nici să am
chef
- 10 Fără ca să fiu îndată pus pe-al criticii gherghel!
Dacă-mi răsucesc mustața, — pentru ce n-o las a oală?
Dacă n-am baston în mîină, — pentru ce cu mina goală?...
Iar de calc mai înăuntru, — pentru ce nu mai afar'?...
Dacă scriu ce simt în suflet, — pentru ce scriu în zadar?...
- 15 Dacă-ntind la orișicine mîna mea prietenește,
Pentru ce să nu-mi dau ifos, ici și colo se șoptește...
Dacă merg la vreo grădină să răsufli un minut
Și să beau o bere, două, — sunt bețiv... E cunoscut!
Dacă n-am *metrésă*-n formă ca de ea să se vorbească,
20 E ș-acu vreo taină ascunsă, ș-are să se dovedească...
Dacă viu prin locuri publici să beau seara o cafea,
Cum să am vreo greutate?... — Sunt un stîlp de cafenea!
Și din zori și pînă-n noapte, ori acas', ori în plimbare,
Nu fac pas ca să nu-și aibă partea sa de defăimare!

PE CÎND...

- Pe cînd e cerul mai senin,
Pe cînd e ziua mai frumoasă,
Tresare-n piept un vechi suspin,
O veche rană dureroasă.
- 5 Ți-aduci aminte c-ai pierdut
Iluzii scumpe și junețe
Și plîngi atunci pe ce-a trecut
Ca visul unei diminețe!
- 10 Și dacă-ar fi să ne gîndim
La fericirile trecute
Ar trebui ca să murim
De jalea scurselor minute!

Dar, Doamne, pentru ce pe lume
Cind verși atita fericire
Ne-o iei îndată ce ne-ai dat-o
Ș-abia ne lași o suvenir?

AMINTIRI

În mintea omului rămîne
Tabloul fericirii stinse...
Astfel tresar și-n al meu suflet
Reamintirile întinse;

5 Aci revăd o albă casă...
O horă, fete, fluturi, salbe,
Frunzișuri, vii și flori pe cîmpuri
Și porumbei cu aripi albe!

Aci mă văd pe alte țărături
10 Pribeag prin țările streine,
Pe margine de-albastre lacuri
Cu negre stînci și vechi ruine!

Aci revăd, revăd un tînăr...
La braț el poartă o femeie...
15 Le bate inima-n unire
Și află-a raiurilor cheie!

Pădurea-n umbră le-nfășoară
Amorul lor ca un tezaur
Și soarele prin frunze-apune
20 În fundul unui cer de aur!

SONNET L'LOINTAIN

Je viens de loin : Je viens d'un pays où l'artiste,
 Lotus ou mimosa, végète lentement,
 Où tout gémit et pleure, où tout est sombre et triste,
 Où pour vivre, chacun, ploie ou rampe humblement.

Où le peuple abruti sommeille, fataliste,
 Pauvre foetus qu'un font marqua l'aveuglement,
 Où tout un enfer hurle, et pulule, et subsiste
 Y'êtu de soir et dor, gâché de pur froment.

Ei cependant, malgré la bêtise et la haine,
 Malgré que défilant sous le poids de ma chaîne
 A chaque pas nouveau je tombe dans la nuit,

Ei que, les pieds sanglants, mort d'i'espoir, je sois
 Le long du noir sillon que je creuse sous bruits,
 Ce pays, souffrir morte, est le mien, et je l'aime.

A. Macedonski.

SONNETUL DIN ZĂRI

Eu vin din țări cumplite, — din tristă țară în care,
 Mimosa simțitoare ori lănuș-d-țarin
 Sunt serbade vedemii închise într'un serin, —
 Iad negru unde viața e plânsul sau oflare.

Acolo e țărârea o lege pentru-ort-care,
 Și toți sunt stăpînura grozavului pustiu...
 Din tot ce-a fost în suflet născut nu mai e vin
 De ci un smire de cică și altul de-aurare.

Și totuși, împotriva prostiei rînjitoare, —
 Sub ura pentru răză și ura pentru floare, —
 Sub noaptea fremătută de chinuri ce s'absoare, —

Lipsit chiar de speranță, stăi chiar de credință,
 Prin neștiri tîni trag brasăla cu vechia strigăntă,
 A mea, acasă țara cărei este, — și iubesc.

Alexandru Macedonski

Sonetul din zări, versiunea română și franceză, Viitorul țării, Buc., 1902, p. 10.

IN SUNETUL MUZICII

Să facem încă o țigare
 Și înc-o poezie,
 Ca să-mi fumez orice durere
 Și orice bucurie!

5 Și-n sunetul ce din orchestră
 Se sparge-n armonie,
 Să zicem la speranțe-adio,
 Adio la junie!

10 Țigarea, însă, se sfirșește,
 Orchestra-n fine tace,
 Tăcerea naște împrejur-mi,
 Dar nu și dulcea pace!

AMĂRĂCIUNE

Sunt supărat și amărit
Pe oameni și pe Dumnezeu
Și Dumnezeu și oameni sunt
Pe mine supărați mereu!

5 Ei mă blestemă și primesc,
Primesc blestemul cât de greu...
Cum vrei să fie omul bun
Când este fiu lui Dumnezeu?

10 Iar dacă sunt și eu ca ei,
Nu este vina mea de loc...
Își bat de mine joc rîzînd,
Plîngînd îmi bat de dinșii joc!

DIN POEMA ROMANTELOR

ROMANȚA FRUNZEI DE CHIPAROS

(Poezie inedită)

de AL. MACEDONSKI

*Eu cunosc un loc retras
Unde nimeni n'o să poată
Să urmare-al nostru pas...
Vino: Dăă lumea toată.*

*Pămînteștile păreri
Îl cred plin de'ntunecime,
Îse mint — căci nicăieri
Nu ard făcări mai subtile,*

*Viata nu e pentru noi —
Lumea e de vete plină...
Ești o floare — sunt lumină —
Iom fi cerul amandoi.*

ALEXANDRU MACEDONSKI

2 August 1916.

*Romanța frunzei de chiparos,
Masa, I, 1, 7 august 1916.*

TIMPUL DULCE

Timpul dulce care-a mers
A lăsat în al meu vers
Ce rămîne dupe-o floare, —
Urma lui mirositoare!

5 Astăzi florile-au trecut
Și chiar frunzele-au căzut,
Dar amorul pe-a lui creacă
Înflorește fără să treacă!

10 Este el, — îl recunosc
Cu mirosul său de mosc
Ce condeiul îmi conduce
Până ce-mi va pune cruce!

15 Timpu-a mers. — Oh! n-ar fi mers,
Să rămîie-n al meu vers
Numai ce ne las-o floare, —
Umbra lui mirositoare!

NU!

Îmi place să te văd zimbînd...
Candoarea ta îmi place...
Privindu-te, eu mă surprind
Și zilnic n-aflu pace!

5 Eu aș putea dacă-aș voi
Să fac să nască-n tine
Simțirea ce s-ar învoi
Cu patima din mine!

10 O simt, o știu, eu aș putea,
Cu brațe arzătoare,
Să-ți fac, de-ai vrea sau de n-ai vrea,
O strînsă cingătoare!

15 Să tremuri subt fiori ce dorm
Sau sunt în neființă
Și-ntr-o clipire să transform
Întreaga ta ființă!

20 Dar dacă stau și mă gîndesc,
Stăpîn pe ezitare,
În mine însumi hotărâsc
C-ar fi o profanare!

LUI ANGEL DEMETRIESCU

I

Îți sunt dator de multă vreme, amicul meu, o poezie:
În inimă eu ți-o scrisesem, acum ți-o scriu și pe hîrtie,
Dar nu-mi mai spune niciodată, amicul meu,

Că nu ai dreptul despre tine în versuri să vorbești
amicul meu,
mereu,
5 Căci cum vrei oare ca să țipe hîrtia neînsuflețită
Subt niște biete slove negre pe fața ei cea înălbită
Dacă-ar tăcea a mea durere și n-ar țipa și ea și eu?

II

Îmi recunoști în versuri farmec, și deși-n ceartă cu
Ureche,
Ca să-mi fii frate sau prieten, formezi cu dînsul o
pereche,
10 Dar spune-mi, frate sau prieten, de ce voiești ca să
mă faci
Un ipocrit care să spuie că n-are-n el nici o credință
Și dîndu-și mîna cu dușmanii, ce e, ce simte să
dezmință?...
De ce voiești ca și pe tine, amicul meu, să mă prefaci,
Să tac de mine deopotrivă precum și tu de tine taci?

III

15 Vei crede-o?... — Am trecut prin toate umilințele
amarnici,
Și muncă, lacrimi și junețe mi-au fost prinoasele
zadarnici,
Iar dacă viața e o luptă, eu am pierdut-o pe deplin...
Și vrei să mai păstrez rezerve sub talpa crudului
destin?...
Dar vrînd să tac, condeiu-l țipă, și să nu plîng, hîrtia
plînge...
20 Și vrei poema vieții mele să n-o mai scriu cu al meu
sînge,
Să nu mai schimb condeiu-n armă ș-a mea cerneală în
venin?...

IV

Ei bine! Nu! Pentru-a mă plînge de soarta mea
nemeritată,
Eu voi lăsa ca să vorbească o conștiință revoltată,
Și-n fruntea epocii de astăzi, eu, care-am fost neîncetat
25 Înconjurat de nepăsare, sărac, gonit sau defăimat,
Eu, care n-am în tot trecutul decît ca mulți aceeași
vină
De-a fi deschis cu bărbăție războiul sfînt pentru
lumină,
Voi smulge inima din pieptu-mi ca să i-o pui ca un
stigmat!

ALBUMUL

Fără-ndoială că e dulce să răvășești prin vechi scrisori,
Să-ți amintești trecutul vieții, să simți plăcuții lui
fiori,

Și tinerețea dispărută s-o vezi trecînd pe dinainte,
Bogată în făgăduințe pe care zilnic le dezmințe,
5 Cu visele-i înșelătoare și cu amoru-i dispărut
În groapa ce adînc ascunde al fiecăruia trecut;
La fiece scrisoare nouă, revezi o slovă cunoscută,
Ș-atunci din fundul cugetării răsare cite-un chip iubit,
Trecutu-ntreg cîștigă voce, căci nu-i mai este groapa
mută

10 Să uiți pe-o dulce amintire că ești cu sufletul zdrobit!

Dar cînd deschizi din întîmplare albumul vechilor
portrete

Și cînd revezi acele chipuri așa precum le-ai cunoscut,
Ai vrea să calci de-ar fi puțință peste-ale timpului
secrete

Ce ți-a furat cu Tinerețea și fericirea ce-ai avut!

15 Cînd însă te gîndești mai bine, stăpin pe-a inimiei
mîhnire,

Găsești că nu se află-n lume un alt mai bun letopisetz
În care să se afle-nscrise alături de nenorocire
Virtuți adesea covârșite sub al mulțimilor dispreț!

CĂPRIOARA

Vinătorul alergase toată ziua prin pădure,
Căci fanfara răsunase la castelu-nvecinat;
Avînd cîini-era ca dinșii: fără suflet să se-ndure, —
Și da goană căprioarii ce-i scăpa neincetat!
5 Pe sub crăcile-ncărcate de-o zăpadă înflorită
Ce era de-amurgul serii melancolic poleită,
Calul său, fugar de frunte, ca fantasmă îl purta;
Cîinii alergau nainte-i ca o haită însetată,
Și-n virtejuri peste vale prăvălindu-se deodată,
10 Depărtarea dintre dinșii și victimă se scurta.

Ea, ușoară, pe zăpadă, se zorea neobosită,
De lătratul de pe urmă-i sfișiată și-ngrozită;
Ciorile, convoi funebru, înmulțindu-se, în zbor,
Semăneau a fi ca popii cînd s-adună în sobor;
15 Crivățul pe la ureche ca un fier venea s-o-mpungă,
Dar alicele zadarnic se căzneau ca s-o ajungă,
Cînd, cu grabă, vinătorul, puse-un glonț în pușca sa... —
Cioncăneau în aer corbii și cocoșul s-apăsa...
Ea urcase-n acea clipă pe un colț de albă stîncă...
20 Glonțu-o prăvăli cu zgomot în prăpastia adîncă...
Lîngă marginile-i, cîinii se opriră îngrijiți —
Om și cîini s-o lase-acolo fură astfel nevoiți.
Oh! și iată căprioara... iat-o-n lungul ei trîntită,
Pe sub crăcile-ncărcate de-o zăpadă înflorită;

- 25 Însă puii ce acolo își aveau culcușul lor
Să apropie, se uită plini de grijă sau mirare...
Muma nu se mai deșteaptă... Lupii urlă-n depărtare...
Singele formează pete pe al iernii alb covor...
Ei tot cred că doarme-n tihnă sub a stelelor lumină...
30 Corbii, rotunjindu-și ochii, peste dînsa se înclină.

NEBUNUL DIN GOLIA

- Închis într-o chilie sub bolți mai depărtate,
Cu urletele sale lăsate în libertate,
Zăcea frumosul tinăr de optsprezece ani;
Părea un cal sălbatic cu nările umflate
5 Ce știe că-ntre oameni se află-ntre dușmani!
Din cap pînă-n picioare făcut pentru iubire,
În ochi purta un trăsnet cu palidă lucire...
Părea tot într-o vreme un inger ș-un demon...
Sub galbenele-i timple purta un Lord Byron!
10 Sprîncenele-i arcate urcau sub a lui frunte
Ca tinere lăstare sub umbra unui munte,
Și părul, în inele căzîndu-i pe grumaz,
Punea negreți albastre pe straniul obraz!
În cap purta cu apă un coif de gumelatic...
15 Pe buze-avea un zîmbet cînd dulce, cînd sarcastic,
Privindu-ne cu ochii prăpastiei din el!... —
Abia puteau să-l ție doi oameni deodată,
Iar chipul, ca o noapte de trăsnet luminată,
Brăzdat era de plugul delirului de-oțel!

ELEGIE

Dacă viața ce se duce pentru mic și pentru mare
Merită ca să deștepte un regret atunci când mori,
E că largul cer albastru din vedere ne dispăre
Și rămâne-n urma noastră plin de ochi strălucitori!

5 E că soarele de aur n-o să-l mai vedem vreodată
Ridicîndu-se cu fală de sub culmea vrunei deal,
Urmărind și dînsul poate pe o cale însemnată
Printre lumile de astre vreun astru ideal!

10 E că florile, verdeața, aerul, natura toată,
Armonia vrunei sunet, adierea vrunei vînt,
Tot ce mișcă, tot ce-ncîntă — pentru veci n-o să mai
Ca să-nveselească umbra negurosului mormînt!

15 Pentru alții-o să răsune buciumul pe virf de stîncă,
Pentru alții o s-apară luna-n fruntea unui nor,
Pentru alții o să cadă rîu-n fund de vale-adîncă,
Năbușind sub a lui voce dragostea vrunei păstor!

20 Pentru alții o să fie soarele ș-a lui blîndețe,
Peste alții o să ningă florile de prin salcîmi,
Pentru alții o să aibă chipurile frumusețe,
Și a morții-nlănțuire n-ai să poți ca s-o sfărîmi!

TE ÎNȚELEG, O! ȚEPEȘ...

Te înțeleg, o! Țepeș-vodă,
Țepeș-vodă mare domn,
Ș-aș voi să te văd astăzi
Deșteptîndu-te din somn!

5 Simt în mine citeodată
O minie ca ș-a ta,
Și de-ar fi ca să-ți iau locul,
Țepeș, eu te-aș imita!

10 Visurile tale sumbre
Pentru mine nu sunt noi...
Țepeș, Țepeș, lasă-ți groapa,
Să mai vii și printre noi!

CAVALERUL KURD

Trece ca o rază vie
Cavalerul kurd
Clărărind peste cîmpie
Pe nesipul surd.

5 Ars de vinturi, ars de soare,
Este oacheș, dar
E de-abia-n a vieții floare
Ș-are farmec rar.

10 Brațele sunt musculoase,
Chipul bărbătesc,
Iar pe buzele cărnose
Mici mustăți mijesc.

Cu picioarele-n scări late,
Calului dă zor,
15 Căci în piept inima-i bate,
Bate de amor.

Și zburînd peste pustie
Pe nisipul surd,
20 Trece ca o rază vie
Cavalerul kurd!

CÎNTEC

Și pentru ce n-ar fi permis
Al vieții mele tainic vis
Să-l implinești,
Iubindu-te, să mă iubești?
5 Să mă iubești!

Făgăduind, — ziceai că ții,
Prin cuget dacă-mi aparții
De ce, — de ce
N-ai vrea să calci peste orice?
10 Peste orice!

De mă iubești, — să te supui,
O sărutare să depui
Pe fruntea ta,
Și morții-n gropi vor tresălta!
15 Vor tresălta!

Pe buza ta, pe-obrazul tău,
Oh! lasă-mă să fiu călău,
Călău de flori,
Și vor cînta privighetori!
20 Privighetori!

Pe ochii tăi și pe-al tău sin,
Trecînd amorul meu păgîn,

Amorul meu,
25 Tu poți să-l faci un semizeu,
Un semizeu!

Natura este-n haină nouă...
Privește! flori de zarzări plouă...
Sub ele, — noi,
30 Vom fi la umbră amîndoi
Cu amîndoi!

AFINITĂȚI

De-ntunecimile răstriștei înconjurat de orice parte,
Pe cînd speranțele de mine să rătăciseră departe,
Lăsîndu-mă lingă prăpastii mai negre ca un cuget rău,
De-atuncea chiar zăream în umbră un ochi iubit că mă
5 Și printre stînci cu raza-i blindă văzînd că mă
călăuzește,
Voiam să știu al cui e ochiul, ș-acum ghicesc c-a fost
al tău!

În zile de descurajare, pe cînd puterile-mi sleite
Stau gata să-și depuie arma ca niște biete biruite,
Și cînd luînd pumnalul rece pentru-a-i simți tăiușul său,
10 Și cînd de-o singură mișcare mai atîrnau zilele mele,
Simțeam asupra-mi o privire gonindu-mi gîndurile rele,
A cui ș-atunci era privirea? A cui, de n-a fost ochiul
tău?

În nopțile-mi îngrozitoare, de furtunoasă insomnie,
Pe cînd brăzdată mi-era fruntea de-un vinăt fulger de
minie
15 Ce-ar fi putut ca să prefacă chiar pe un inger în călău,
Ce ochi privindu-mă în taină oprea deodată această
mîină
Și visele-mi de răzbunare le spulberă ca o țărîină
De nu era acea privire magnetică tot ochiul tău?

DOUĂ ȘTIINȚE

Să trăiești să-nvață greu,
Să trăiești e o știință...
S-o pricepi depui silință,
Ș-amăgit rămii mereu.

- 5 Dar ce poate-adesaori
Ca știință mai adincă
Să să-nvețe mai greu încă
Este ca să știi să mori.

NUNTĂ DE ZĂPADĂ

- Ei își deteseră-ntilnire
Să-și spuie-ntreaga lor iubire
La colțul unui crîng
În care crăcile-aplecate,
5 De-o grea ninsoare încărcate,
Să vaită și plîng.

- Și-n loc ca mierla să le cinte,
Venea pe vînt să-i inspăimînte
Un jalnic glas de ciori;
10 Iar urlete din depărtare
Punea-ntr-a nopții albă zare
Spăimie și fiori.

- Zăpada strălucea la lună
Și s-așezară ca să-și spună,
15 Sub farmec și mister,
Un șir de-atitea blinde șoapte,
Pin-adormiră-n neagra noapte
Cu ochii către cer.

- Și cînd ninsoarea viscolită
20 Veni cu-ncetul să-i inghită,
Scuțiți de griji ș-amar,
Purtau, îmbrățișați alene,
Pe fiecare fir din gene
Un alb mărgăritar!

VOI SĂ M-ODIHnesc...

Astăzi, cînd furtuna tace și în mine și afară,
Caut vechea-mi energie și în locul ei găsesc
Moliciunea ușurîndu-mi a trecutului povară
Cu o singură-aspirare: Pacea! — Voi să m-odihnesc!

5 Meargă lumea după placu-i: Triumfeze dezmățarea,
Calce-se-n picioare dreptul, — nu mă mișc, nu mă
uimesc;

Contopesc ambițiunea, bucuria și-ntristarea,
Într-o singură-aspirare: Pacea! Voi să m-odihnesc.

10 Mă ia apa și pe mine, însă cursul ei e dulce,
Duce-mă unde voiește, eu nu caut să m-opresc;
Sufletu-mi în al ei suflet are-un leagăn să se culce,
Somnolența mea visează pacea... Voi să m-odihnesc!

FERICIREA

Mereu de-un timp m-am socotit
Prin ce m-aș face fericit?
Prin rang, prin nume, prin avere,
Sau printr-o viață de plăcere?

5 Și cînd văzui pe cel bogat
Ducînd un trai împovărat,
Și cînd văzui pe cel din slavă
Că bea în mierea lui otravă,
Și cînd văzui că prin plăceri

10 Să nasc și grije și dureri,
Am stat atunci la chibzuire,
Și pentru-a vieții fericire
Am hotărît că mi-e de-ajuns
Un suflet de al meu pătruns,

15 Condei, cerneală, cuget bun
Și-n tabachera mea tutun.

CREDINȚĂ

Cînd inima e dezolată și viața-ntreagă o pustie
Pe care n-o mai răscolește nici caldul vînt de poezie,
Atuncea chiar necredinciosul pricepe-n cugetu-i

de-ateu

Că e o viață viitoare, și-n cer că e un Dumnezeu!

5 Pe cit mai crudă e-ncercarea pe care omul o îndură
În pradă la nenorocire, la defăimare și la ură,
Pe-atîta și speranța vine a-i spune tainic și mereu
Că e o viață viitoare și-n cer că e un Dumnezeu!

10 Aidem! Reia-ți și tu avîntul, biet suflet ce în suferință
Sub nedreptăți fără de margini era să-ți pierzi a ta
credință,

Și poartă-ți crucea pîn' la urmă pe drumul cel îngust și
greu,

Căci este-o viață viitoare și este-n cer un Dumnezeu!

Iar voi, dușmani de toată mina, în luptă zilnic cu
dreptatea,

15 Cu adevărul și lumina, cu dragostea și bunătatea,
Ce-au fost de soarte răsădite în fundul sufletului meu,
Deși în altă viață poate, dar tot v-așteaptă Dumnezeu.

ALEA JACTA EST

Dorințe îndrăznețe
Din visuri de junețe
Ce mintea-mi conținut,
Din voi mai este vruna
5 Cînd soarta-ntotdeauna
La toate zise nu?

Și totul cînd m-apasă,
Ce drept mi se mai lasă
Afară de-a muri...

10 O țintă, o dorință
Să caut cu credință
Din nou a-mi făuri?

Nimic!... Orișice cale
Mi-e-nchisă, și cu jale
15 În cugetu-mi privesc...
Speranța mi-este stinsă
Ș-o negură întinsă
În locu-i întîlnesc!

Din ce în ce mai multe
20 Amarnice insulte
Întimpin nencetat,
Cît inima-mi sărmană

Intreagă este-o rană
Ș-un hoit de sfișiat!

- 25 Albastra boltă-mi pare
Cernită de-ntristare
Ca sufletu-mi în dor,
Iar lacrămile mele
Întunecă și stele,
30 Și soare-ncălzitor.

- E iarnă, este gheață
Întinsă pe-a mea viață
Precum pe niște văi
Zăpada se întinde
35 Și-n giulgiu-i coprinde
Păduri, izvoare, căi.

- Și cum ascunsă tace
Privighetoarea-n pace
Prin scorburi de copaci,
40 Așa și tu, biet suflet,
Abia avind răsuflet,
Te-ascunzi în piept și taci!

EPOCA

- Unui om în toată firea e moral să-i zici smintit,
Dar nebunului pe nume dacă-i zici, e necinstit.
Trebuiește-ntotdeauna spre a fi-n moralitate
Să te faci apărătorul caselor de sănătate;
5 La nebun să zici cuminte, pe neghiob să adorezi
Și de s-află în Mărcuța geniu să-l decretezi.
În nimica, de-azi-nainte, răul nu-și mai are leacu,
Și o nație mai bine nu s-a dat de-a berbeleacu,
Iar desigur niciodată dezmățarea n-a domnit
10 Într-o epocă fatală, sub un aer mai timpit...
În tot locul predomină o sfruntare colosală...
Imoralul ia cuvântul și-ți vorbește de morală...
Cine crezi că ți-e prieten ți-e dușman neîmpăcat...
N-ai să faci un singur bine, c-ai făcut și un ingrat,
15 Cine crezi că e mai nobil e mai plin de lașitate...
Tot netrebnicul să crede scriitor de-nsemnătate...
Nu e om care sub masca unui vecinic carnaval
Ca lozincă să nu poarte: „Interesul personal“.
Legile sunt o minciună: slove puse pe hirtie...
20 Ziaristica mai toată cuib nerod de mișelie.
Cei de sus își umplu punga; cei de jos, cu mare zor,
Să silească să-i ajungă pentru-a-și umple și pe-a lor.
„Patria“ e-n orice gură, „Pentru patrie“ sunt toate...
Toți voiesc la mal s-o scoată, însă niminea n-o scoate.

NAUFRAGIU

Țărmurile sunt departe, marea urlă-nfuriată,
Luntrea cade sfărîmată;
Tînărul pescar ce are cap de inger, corp de-atlet,
Înghițit se duce-ncet.

5 Brațul său, în care mușchii stau ca funii încordate,
E destins pe jumătate,
Ș-aplecîndu-se pe gitu-i, al său chip atins de val
Poartă-al morții semn fatal.

10 S-a sfîrșit! Dar sub făptura ce de-a lungu zace-ntinsă
Apa-n brațele-i coprinsă,
De-o simțire nențeleasă e pătrunsă pînă jos
Și să mișcă zgomotos.

CÎNTEC VOLUPTUOS

Ale singelui furtune cine nu le-a cunoscut,
Cine n-a simțit căldura soarelui ce-i curge-n vine
N-o să știe niciodată ce ascunde-adînc în sine
Învelișul meu tăcut.

5 Fără nici-o-nsuflețire e ș-o apă liniștită,
Însă mintea ce cutează, însă ochii ce pătrund,
Clocotînd sub mii de forme, află viața încîlcită
De la creștet pin' la fund.

10 Oh! Ascultă... Iată noaptea ce de mult o așteptăm...
Cu zgircenia nu merge cînd te-apuci să faci pomană...
Să chemăm o voluptate mai presus de cea umană
Și în ea să ne-ngropăm.

BLESTEM

Cînd dezgustul pentru viață pune nota lui fatală
În concertul ce pornește dintr-un suflet simțitor,
Simfonia se înalță ca o voce infernală
C-un blestem îngrozitor

- 5 Soarele, ce răspindește auru-i peste natură,
Cerul, ce se rotunjește ca un cort nemăsurat,
Tot ce este cugetare, ca și tot ce e făptură,
Totul este blestemat.

- 10 Iasă-atuncea și din pieptu-mi strigătul de îndrjire,
Căci și eu sunt dintr-o lume ce n-o voi și nu mă vrea,
Și răsune ca un răcnet scos de-ntreaga omenire
Ce-am purtat sub timpla mea:

- 15 Aer, raze, soare, lună, blestemate fie toate,
Iar blestemul să coprindă tot ce este pe pămînt
Și-ntinzîndu-se asupra-mi să se-ntinză de se poate
Și pe chiar al meu mormînt.

FRUNZA DE IMORTALĂ

Oare nu vi se întîmplă
Să visați pe cînd dormiți
Și nimica-n ciuda voastră
Ca să nu vă amintiți?

- 5 Tot astfel și alte viețe
Poate-n lume le-am trăit,
Fără ca să știm nimica:
Nici ce-am fost, nici ce-am simțit.

NIMIC, NICI CHIAR SPERANȚA...

Nimic, nici chiar speranța în suflet nu mai cîntă
Cînd mut e viitorul și aripa ți-e frîntă...

Departe lași în urmă al visurilor rai...
Și lacrăma, chiar dînsa, cînd pică pe hîrtie,

5 E rece ca înghețul din inima pustie
De florile din mai!

Nimic, nici chiar speranța în ochi nu licărește
Cînd ziua dupe ziuă bolnavă se tirăște...

Și poate ca să fie de aur cerul plin,
10 Și poate s-aibă stele albastra adîncime,
Verdeată nouă, cîmpul, pădurea, ntunecime
Și riul alb, — suspin!

Nimic, nici chiar speranța în groapă dupe tine
Atunci nu mai voiește să vie, — și nu vine!...

15 Și poate ca să fie orice dupe mormînt:
Dreptate omenească făcută unui nume,
O viață viitoare, și-n tainica ei lume
Noi aripi, — nou avînt!

ARIPI

Prin al vieții mare *poate*, mîntea mea o rătăcesc,
Și de bunăvoie singur cu speranțe m-amăgesc,
Îmi creez năluci de aur, întîmplări nepomenite,
Urmărindu-le sub farmec, cu privirile uimite.

5 Poezie! Tu atuncea, și cînd umblu, și cînd stau,
Îmi pui aripile-albastre ce avinturile-mi dau;
Nu e stavilă pe care să n-o trec prin cugetare
Și-ntîmplările-așteptate le aștept fără-ncetare!

10 Aci dau de o comoară ce se află-n al meu drum
Și mă-mbăt de bogăție cum te-mbeți de un parfum.
Aci văd că tot poporul mă ridică la mărire,
Fermecat de-o vorbă numai, de-o mișcare, de-o privire,
Aci sutele de veacuri ce-au să nască vin pe rînd
Cu minuni strălucitoare ca să umple al meu gînd.

15 Aci-n fruntea unei oaste vitejești mă văd deodată,
Coifurile schinteiază, tobele încep să bată...
Aci statele din lume vînturindu-le, în mine
Simt din nou tumultul vieții și renasc dintre ruine.
Aci singur și de lume izolat, adîncul cer

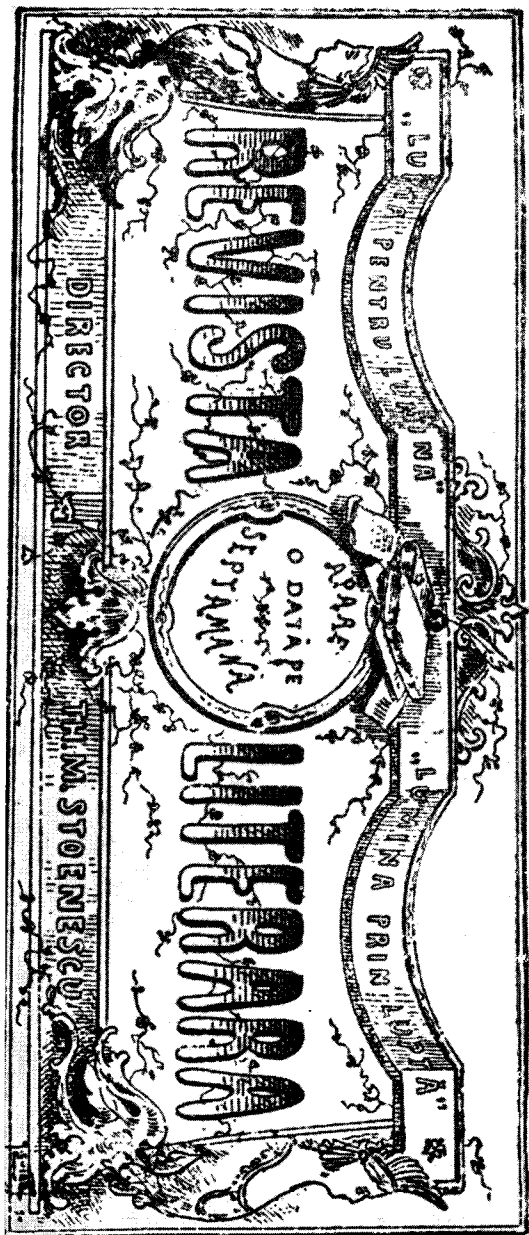
20 Îmi deschide poarta sacră a obștescului mister
Și cu gîndul ce sclipește la lumina poeziei
Văd în stelele de aur alfabetul vecinicii!

Aripi! printre cite visuri poleite mă purtați!
Cite raze pe-a mea frunte puneți dacă vă mișcați!

- 25 De cit soare acest suflet nu mi-l umpleți? Ce splendoare
De albastru și de roșu nu-ntrevăd mingiетоare!
Cîte perle de-armonie să deșiră-n jurul meu
Cînd prin inimă mă faceți să vorbesc cu Dumnezeu!
Aripi! Voi sunteți misterul ce mulțimea nu pricepe,
30 Focul sacru ce sub tîmple lumile și le concepe,
Șoaptele ce se preschimbă într-un cîntec nesfîrșit,
Dus de-a ingerilor voce pîn' la cel nemărginit!

Revista literară, frontispiciu.

ÎN TRE GROZAV ȘI FRUMOS

Prăpastia grozavă cu iadu-i de-ntunerie
Te-atrage cînd te afli pe margine, ș-atunci
Te-atinge nebunia cu degetul isteric,
Te-apropii, și deodată voiești să te arunci.

5 Te-atrage trandafirul cu cîntecu-i în care
Culoarea și parfumul să-ntrec în simfonii,
Te-atrage-o biată frunză, te-atrage-o cugetare:
Grozavul și Frumosul sunt două mari domnii!

10 Cînd ele deopotrivă pe spiritele-nalte
Le țin în stăpînire cu farmecile lor,
Le mișcă, le dă aripi, le face să tresalte,
Contrastul ce se naște e vecinic zdrobitor.

Sonetul nestemateelor

*Aci sunt giuvaere ce 'mpart cu dărnice,
Cristalizate fost au de mine 'n focal vitlei,
Ș'n apa lor răsfăinț-am miunnea țipareței,
Iar de-artă șișfiale sunt azi pentru vecie.*

*Făcut-am cea mai aspră și grea ucentle,
Dar tot le-am smuls din soare în fapul dimineței
Mal limpezi de cât ochii de vis ai frumuseței,
Și tot le-am dat, în urmă, respusa trîinicie.*

*De-acuma, vârs'a poate pecetea să 'și pună
Pe omul de-azi și mâine—iar moartea să'i rîpună —
Acesle nestemate cu apă neclintită*

*Sfidând a clefătorii pornire omenească,
Și stînd într'o lumină necreu mai strălucită,
Să piară n'au vreedată, și nici să 'nbătrînească.*

1919. — 9/22 Oct..

ALEX. MACEDONSKI.

LA UN COPIL

Ca să te pleci cînd nedreptatea în viață are-a te lovi,
Mai bine-omoară-te îndată-nainte de-a te umili;
Cînd însă n-ai avut tăria să nimicești a ta ființă
5 Și ai făcut de bunăvoie întiiul pas spre umilință,
Și demnitatea în picioare de bunăvoie ți-ai călcat...
Trăiește! Dreptul tău la viață destul de scump l-ai
cumpărat!

PALIDĂ UMBRĂ

Palidă umbră, care mister
Unul spre altul mereu ne-atrage?
Vrem de sub farmec a ne sustrage
Și dăm de-aceeași forță de fier.
5 Palidă umbră, care mister?

Fost-am vreodată îngeri frumoși
Uniți pe-albastrul largului spațiu?
O voluptate fără nesațiu
Ne face ochii mai luminoși.
10 Fost-am vreodată îngeri frumoși?

Sau împreună ars-am în iad?
Coboară-n suflet de-ți amintește...
Al meu ce-mi spune e că iubește,
Și dacă suntem îngeri ce cad,
15 De ce n-am arde ș-aici ca-n iad?

Palidă umbră, reflex bizar
În care s-află iadul și raiul,
Cu unul arde-mi repede traiul,
Cu altul aripi urzește-mi iar,
20 Palidă umbră, reflex bizar.

IZVOARELE DIN STURZENI

Din stei de piatră alb, la soare,
Țișneau, curgeau, licăritoare,
Sub aurul vărsat de sus,
Împreunatele izvoare
5 Al căror farmec e nespus
Din stei de piatră alb, — la soare!

Nuanța singură în două
Le osebea pe amîndouă,
Încolo, corpul lor unit
10 Sub o simțire vecinic nouă
Se confunda îndrăgostit...
Nuanța nu desparte-n două!

În faptul zilei, cînd rubine
Deșiră zorile senine
15 Din ceruri pînă la pămînt,
Ce roșu-amor și ce suspine
Nu răsărea din al lor cînt
Sub ale soarelui rubine.

În ora cînd lumina piere,
20 Cînd totul merge spre tăcere,
Cînd și culori și șoapte mor,
De cîtă tainică plăcere

N-a tresărit acel izvor
În ora cînd lumina piere!

25 Mult mai frumoasă și curată
Se pomenea oricare fată
În unda lui cînd se privea...
Unirea te preface-ndată,
Oglinda ei știind să dea
30 O frumusețe mai curată!

Dar într-o zi, pe cînd o horă
Juca-n albastrul de-auroră,
Scirboase buzi l-au profanat,
Și apele din acea oră
35 În două părți s-au separat —
Fatală zi, fatală horă!

NOPTILE INGROZITOARE

Un șir de umbre neguroase,
Năluci spăimântătoare
Pe aripile furtunoase
Din nopțile de-oroare,
5 Prin miștile bolnăvicioase
Se plimbă! Nopți îngrozitoare!

Demoni cu buze lipicioase,
Cu ochii de vulvoare,
Spăimii cu pieile pe oase,
10 Cadavre rînjitoare
Pe sub vederile fricoase
Aleargă! Nopți îngrozitoare!

Priveliștele firoase
Au însă-a lor splendoare,
15 Măduva cînd îngheață-n oase
Sub tainica teroare
Agită fibrele nervoase
De o plăcere-îngrozitoare.

Zărind prin brazde-ntunecoase
20 Prunele sclipitoare,
Vezi Iadu-ntreg că te descoase
La flacări lucitoare,

Resimți, fluidică prin oase,
O voluptate-îngrozitoare!

25 Plăceri din nopți primejdioase
Prin farmec și oroare,
Voi poate sunteți mîngioase
Cu-ntreaga-vă teroare,
Căci deșteptați armonioase
30 Bizarerii îngrozitoare!

LA VISUL PROFAN

Frumos ca ingerii din cer
E visul ce-n adînc mister
Urzesc!

5 În mii de feluri îl prefac,
Căci albele conture-mi plac.
O! Vis frumos, cît te iubesc!

Cînd din-nălțime te cobori
Cu ochii tăi schinteietori,
O! vis,

10 Vis parfumat de buze dulci,
Tu vii cu mine să te culci,
Ș-alunec în al tău abis!

Frumos cum nu e pe pămînt
Nici om, nici cuget, nici pămînt,
15 Vis alb

Încoronat de primăveri,
Că te iubesc n-o știi de ieri
Nici tu, nici corpul tău rozalb.

20 În schimb de mă iubești și tu
Fiindcă soarta nu putu

Să-mi ia
Nici inimă, nici ochi, nici minți,

Oh! strînge-mă la sîni fierbinți,
Să nu mai simt durerea mea.

25 Fă-mi loc în floarea ta de crin
Să nu m-ajungă alt suspin
Decît

Suspînul unei voluptăți
Într-însul cu eternități,

30 Ce sunt scutite de urît.

Primește-n ochii tăi profunzi,
Privirile să mi le-ascunzi...

Voiesc

35 Să mai sărut cum sărutam,
Să-ți dau tot sîngele ce am
Și sub plăceri să-nnebunesc!

Iar cînd vom fi transfigurați,
Ca doi columbi înaripați,
În sus

40 Luînd-o prin văzduhul alb,
Eu corp albit, tu corp rozalb.
Să dispărem către apus!

SUO TEMPORE...

Uimit cînd stau cu ochii țintă
Ș-un vis fantastic urmăresc,
Se schimbă lumea ca prin farmec
Ș-o văd așa cum o doresc!
5 Ce zile de-aur, ce lumină
În al concepției secret!
Visează, suflete,-nainte —
Cît vei visa voi fi poet.

10 Iubirea peste tot se-ntinde,
Frăția predomină-n tot,
Ciupercile înveninate
La soare capu nu-l mai scot.
Oricare suflet e grădină
Ș-orice grădină e buchet...
15 Ah! bate, inimă,-nainte,
Cît vei bătea, voi fi poet.

Prietenia reînviază,
Rudenii nu mai sunt de loc.
Și nu mai e nici defăimare,
20 Nici persecuții, nici noroc.
Cad legi și camere și tronuri
Sub al multîmilor decret.
Profetizează, al meu suflet...
Profetul singur e poet!

APUS

De-o plumburie-ncenușare
Pe cînd apusul e coprins
În funebra-nserare,
Zic fără-ntristare
5 De soarta mea învins:
Salutare,
Cer mare
Și-ntins
Știns.
10 Știns
Și-ntins
Cer mare,
Salutare,
De soarta mea-nvins,
15 Zic fără-ntristare
În funebra-nserare,
Pe cînd apusul e coprins
De-o plumburie-ncenușare.

LUI VICTOR BILCIURESCU

Mai nainte de-a fi ziuă, zorile se-ngină-n ceruri,
Însă palidele-albețe încă pline de misteruri
Dacă gloria solară de abia o prevestesc,
Epopeea luminoasă în secret o pregătesc,
5 Inviind culoarea moartă, cîntecul de ciocîrlie,
Trilul de privighietoare, toată blonda veselie
Ce e-n roua dimineții, ce e-n pomul înflorit,
Vocea frunzei, plînsul apei. Victore, nimic pe lume
N-are-a zorilor magie încărcată de parfume:
10 Victore, în tine astăzi mă revăd întinerit.

De pe culmea izolărei, înălțime viforită,
Către tine-a mea simțire dacă-ncepe-a fi tîrîtă,
Dacă las extazuri limpezi să-ntorc ochii la pămînt,
La real, la visul zilei ce sfîrșește c-un mormînt
15 E că șoapte răpitoare dorm în tine și că-n tine
Cîntă harpa tinereții stanțele-i diamantine,
E că tu nu ești făptură, sau făptură dacă ești,
Te-ai desprins ca un luceafăr dintre oștile de îngeri
Luînd cerului splendoarea, luînd stelelor răsfrîngeri,
20 Ofițer cu zori născînde și cu suflet din povești.

Știu că larga simfonie de vocale și consune,
Nevrozare muzicală ce în tine-o să răsune,
Nu e încă pînă astăzi decît imn nedezat,
Dar cînd aripi ai la suflet, semizeu amorezat

25 De adîncurile-albastre cu prăpastie stelară,
Îl coprind pe nesimțite lumi de poezie clară
Și în ora cînd pămîntul cangrenat ca un ulcer
Va fi gata să dispară din vederea-i fermecată,
Tu schimbat în armonie, flacăre purificată,
30 Deși încă printre oameni, Victore, vei fi în cer.

UN VIS PROFAN

- Iubesc biserica cea veche cu turnul ei de catedrală,
Cînd intunerecu-o-nfășoară cu o tăcere mormîntală,
Cînd preoți în odăjdii cîntă a cerului înaltă slavă,
Cînd farmecul te năvălește împrăștiat de slujba gravă,
5 Sau cînd făcliile de ceară s-aprind în largul polecandru
Și-mi este dat ca să reafiu credințele de copilandru,
Religia mîntuitoare, puterea ce din ea se naște
Și sufleteasca renviere strălucitoare zi de Paște,
Hristoase! Dar pe a ta icoană cînd văd că fetele
s-apeacă
10 C-o sărutare călduroasă sau cu vreun plinset ce le-neacă
În ciuda reinvierii sfinte ș-a cugetărilor senine,
Frumos ovrei cu părul roșu, mă simt atunci gelos pe tine.

FF MRENIE!

RAZE

- Dacă raze de-astă dată voi s-adun cu-mbelșugare
E că frunțile brăzdate de al grijelor făgaș
Supt a razelor coroană află-o sfîntă alinare
Și să urle pasiunea nerozescului oraș.
- 5 Cerurile pentru mine nu mai pot să fie stinse,
Îmi vind partea mea de lume pentru partea mea de cer,
Către ziua vecinicieii zbor cu aripe destinse,
Și să mă strivească soarta sub călcîiul ei de fier.
- Razele de astă dată îmi vor fi îmbrăcămîntea,
10 Tot ce am avut cu lumea de-mpărțit am împărțit.
Iar de-mi las în urmă corpul, e că-mi duc nainte mîntea
Și să nu mă înțeleagă decît cine-a suferit.

UNUI CAVALER GUARD

Muscal frumos, pe cît se spune, în țara ta împărătească,
Gigantică și milostivă, — ce n-a-nceput ca să

sfirșească,

Aveți un țar ce în minutul cînd vrea să fie neuman
Cu pacea stepei maiestooasă își dăruiește pe dușman.

5 Muscal frumos, dacă se poate, acestui țar te rog a-i
spune,

Că-n al meu suflet schinteiază o stea polară ce n-apune,
Că-mi readuc aminte vecinic de-a mea origine de slav,
Că neputînd ca să fiu liber, la nemți nu voi ca să fiu
sclav.

VÎNT DE STEPE

(Cîntec al slavului de sud)

Spre locuri unde nu se află societăți organizate,
Pustii, întinse, fără urme de plug, de-orășe sau de sate,
Nemărginiri ce-n timpul verei sunt oceane de verdeți,
Cu flori albastre, cu flori roșii, în raza clarei dimineți,
5 Cu aerul umplut de-arome sălbatice și mușcătoare,
Ce răzvrătind musculatura o reîncarcă cu vigoare,
Uitînd ce sunt și unde m-aflu, îmi duc al cugetului cort
Și renăscînd la viață nouă, naufragiat ajuns la port,
Sunt principe stăpîn pe stepă cît pot coprinde cu
vederea...

10 Îmi crește păru-n stufuri negre și-n ochi îmi fulgeră
plăcerea,
Sunt june, sunt puternic, liber, — încalec repede-
armăsar,

Apun ici-colo ca nălucă și dincolo din nou răsar...
Jiletca mea e de mătase cu fir de aur ceaprezată,
Cămașă am cu mîneci roșii, și cizma mea e-mpintenată
15 De-un fel de bold ce poartă-n vîrfu-i o boabă chiar de
diamant...

Am pantaloni ce cad în cute și am mustață de amant,
O Varinkă cu ochi albaștri ca stelele sub fruntea serei
Pe granița pustietății m-așteaptă-n vîntul primăverei
Și împletindu-și a ei coadă cu fir de-argint și cu panglici,
20 Îmi zice: „Suflete,-aleargă, de-un veac de cînd te-aștept
aici!”

SOARE

E soare
Și te voiesc. —
Plouă schintei orbitoare,
Iar pomi și copaci înblondesc.

5 E soare
Și te voiesc. —
Cîntă albe izvoare,
Petale pembe fulguiesc,

10 E soare
Și te voiesc. —
Cuiburi de privighetoare,
Măceși-nfloriți tăinuiesc.

PE SÎNURILE

Era-ntr-o vreme depărtată, apusă, dusă de atunci...
Era-n odaia unui palid student abia pe pragul vieții,
Dar peste tot, răscolitoare, plutea mireasma tinereții,
Și ai venit a te supune la zdrobitoare și dulci munci...
5 Era-ntr-o vreme depărtată, apusă, dusă de atunci.

Și ai sunat, de bunăvoie, la poarta mea întunecoasă...
Nici te-așteptam, nici te chemasem, dar gîndul meu
te aducea,

Și te-ai predat hipnotizării ce fără voie porunceă,
Și ți-am răpit, de bunăvoie, o pubertate îndoiioasă,
10 De bunăvoia ta sunaseși la poarta mea întunecoasă.

Și sînurile tale macre cu al meu piept le-am frămîntat...
Din creștet pînă la picioare te-am sărutat frumoasă
floare,
Ș-ai plîns cu lacrimi sîngeroase ce-au curs mai jos de
cingătoare...

Dar Eros, meșter vecinic dulce, sub spasmul lui te-a
leșinat,
15 Și sînurile tale macre ca un satir le-am frămîntat.

Eram frumos, dacă ții minte, pe sinurile tale macre...
Sfiala te impalidase, plăcerea mă cutremura;
Voiseși ș-apoi nu voiseși; porniseși chiar a tremura,
Aveai albeți ca ale lunii, aveai roșeți ce erau sacre,
20 Dar m-ai răbdat, frumos și tânăr, pe sinurile tale macre.

OH! TOATE MOARTE

Oh! Albi crini,
Oh! Primăvara și splendoarea!
Oh! Voluptatea și candoarea!
Oh! Rozele și ai lor spini.

5 Oh! Cer albastru!
Oh! Vinul pur al tinereții
Sorbit în cupa dimineții
Cu lăcomie de sihastru.

10 Oh! Vis superb,
Oh! Eleganță corporală,
Plasticitate imorală,
Oh! Aripe de gest și verb!

Oh! Toate moarte!
V-a moștenit degrab' neantul
15 Și n-a rămas decît amantul
Eternul doliu să vi-l poarte!

BRUTALA ȚEPENIE

Brutala țepenie trăsnește sugestivă:
Privirea oblicată aseară ți-am surprins;
Gentilă inocență, idilă costelivă,
A mea te dezbrăcase de mult, dar nu m-ai prins;
5 Brutala țepenie trăsnește sugestivă,

Nu zice nici o vorbă, gentilă inocență,
Va fi o vijelie cu repezi descărcări,
Poemă încordată s-alerge pe-o cadență,
Trohaic scuturată de surde consonări,
10 Nu zice nici o vorbă, gentilă inocență.

Grădina casei tale e mare și pustie,
Și noaptea va fi deasă, și somnul împărat,
Vei fi un vis de aur și nimeni n-o să știe
Izbînzile trufașe sub care-i sîngerat...
15 Grădina casei tale e mare și pustie.

SUPERB DE FORȚĂ BRUNĂ...

Superb de forță brună și musculi insolenți
În tine fac să nască visări genesiace,
Trămit să te-nfășoare de cîte ori îmi place
Fluidul invizibil de germenii violenți,
5 Superb de forță brună și musculi insolenți.

În visul tău de-azi-noapte superb de forță brună,
Sunt eu care prin cuget nălucă am intrat,
Cu gladiul vigoarei sunt eu ce-am fulgerat
O roșie splendoare pe corpul nins de lună,
10 În visul tău de-azi-noapte, superb de forță brună.

Archangel de pierzare cu musculi insolenți,
Pîndesc prielnicia triumfului năpraznic,
Superb de forță brună, cu zîmbetul obraznic,
Căci port în mine demoni lascivi și turbulenți,
15 Superb de forță brună și musculi insolenți.

ZADARNICE SUNT TOATE

Zadarnice sunt toate, căci trebuie să mori,
Ridice-se un suflet la orice înălțime,
Străbată universul pe aripe sublime,
Sau uite-se la dînsul cu ochi nepăsători,
5 Zadarnice sunt toate, căci trebuie să mori!

DE-AȘ ȘTI...

De-aș ști că lacrimile mele
S-ar preschimba-n mărgăritare,
Din ele ca să-ți fac avere,
Le-aș plinge fără de-ncetare.
5 De-aș ști că sîngele din mine
S-ar preschimba în riu de aur,
Arterele mi le-aș deschide
Să-ți fac din ele un tezaur.

APOLOG

Mickiewicz spune că un om,
Văzindu-și mama-n nesimțire,
Mihnit adînc de-acel simptom,

Cheamă pe doctori cu grăbire —
5 Consult făcură între ei
Dar nu căzură la-nvoire.

Mult lăudații semizei
Se tot certau pe leacuri multe
La capul jalnicei femei...

10 Curgeau și vorbe și insulte,
Zîmbiri amare fără spor,
Și alte lucruri zise culte...

Dar omul nostru din popor
Privi icoana minunată
15 Și le grăi ca din topor

Și mi-i luă la goană-ndată;
Apoi la mamă-sa cătă
În letargie cufundată...

Iar cînd din plinset încetă —
20 Strigîndu-i: „mamă“, în simțire,
Prin farmec ea se deșteptă.

Astfel ș-o țară în pieire
Mormînt și lanțuri le sfăramă
Călcînd pe-a soartei îndîrjire
25 Pe loc ce-i strigă fiii: „Mamă“.

EXPOZIȚIA DE LA ATENEU

De cum ne cheamă o clipă în lumea ta de vise
Uităm orice durere în noi se zămislise;
Extazul ne răpește — murim pentru real;
În clara atmosferă a cînturilor tale
5 Ne fură flori albastre și cînturi de cavale
Și ne simțim deodată intrați în ideal.

Doinesc izvoare limpezi atunci din orice parte,
Pier rănile de-orgoliu și grijile deșarte...
O nouă tinerețe ne toarnă al ei vin;
10 Copacii vechi c-o umbră de pace ne-nfășoară,
Iar vesela magie prin frunze și-o strecoară
Universalul suflet al spațiului divin.

SONETUL DIN ZĂRI

Eu vin din zări cumplite — din tristă țară-n care
Mimosa simțitoare ori lotusu-azuriu
Sunt serbede vedenii închise-ntr-un sicriu,
Iad negru unde viața e plinset sau oftare.

5 Acolo e tirirea o lege pentru-oricare
Și toți sunt stîrpitura grozavului pustiu...
Din tot ce-a fost pe suflet nimic nu mai e viu
Decît un smîrc de vicii și altul de-aiurare.

Și totuși împotriva prostiei rinjitoare,
10 Sub ura pentru rază și ura pentru floare,
Sub noaptea frămîntată de chinuri ce zdrobesc,

Lipsit chiar de speranță, sleit chiar de credință
Prin neguri îmi trag brazda cu vechea sîrguință,
A mea, această țară căci este, — și-o iubesc.

ELEGIE

Cînd aripele morții vor trece pe-a mea frunte
Înghițitul unei umbre, — să nu mă plîngă nimini
Atunci.

5 Ci mîinile pioase pe inima-ncetată
Să pună roze albe și purpure pe buze
Atunci.

Iar rude și prieteni, invinsă fiind viața,
Triumful să-mi decearnă: uniți în cugetare
Atunci.

10 Și — „Slavă ție, Doamne, căci ai iertat pe tata“
Copiii mei să zică, senini și fără lacrimi
Atunci.

CHITARĂ

Cu ochi mari te urmăresc
Printre flori cu vii răsfringeri,
Însă frații tăi sunt ingeri
Și mi-e visul omenesc,
5 Cu ochi mari te urmăresc.

Sunt migdali și albi și rozi
Și e iarbă și e soare,
Umbră, apă șoptitoare,
Viața, dragoste, nerozi.
10 Sunt migdali și albi și rozi.

Sub măcieși și liliac
Cîntă însă taina veche...
La ureche, la ureche,
Eu ți-aș spune-o după plac,
15 Sub măcieși și liliac.

EPODA DE AUR

Sub cerul de zori printre nori
Surpare de roze din raze
Și ochi rouați de extaze
Și flori peste tot și fiori...

5 Iar apa sub ulmi și sub sălcii.

Caișii zîmbesc sub ninsori
Și trec ciripiri de chitare
Prin iarbă, prin crăci și prin flori,
Și cîntă și preajmă și zare...

10 Și cîntă sub fagi și păstorii.

Dar sînge ce curge din nori,
Înalță fanfare de goarne,
E palid argintul din zori... —
Un monstru ia cerul în coarne:

15 E soarele taur de aur.

ROMANȚA FRUNZEI DE CHIPAROS

Eu cunosc un loc retras
Unde nimeni n-o să poată
Să urmeze-al nostru pas...
Vino: Uită lumea toată.

5 Pămînteștile păreri
Îl cred plin de-ntunecime,
Însă mint — căci nicăieri
Nu ard flăcări mai sublime.

Viața nu e pentru noi —
10 Lumea e de rele plină...
Ești o floare — sunt lumină —
Vom fi cerul amîndoi.

SONETUL NESTEMATELOR

Aci sunt giuvaiere ce-mpart cu dărnicie.
Cristalizate fost-au de mine-n focul vieții,
Și-n apa lor rășfrînt-am minunea tinereții,
Iar de-artă șlefuite sunt azi pentru vecie.

- 5 Făcut-am cea mai aspră și grea ucenicie,
Dar tot le-am smuls din suflet în faptul dimineții,
Mai limpezi decît ochii de vis ai frumuseții,
Și tot le-am dat, în urmă, nespusa trăinicie.

- 10 De-acuma, vîrsta poate pecetea să-și pună
Pe omul de-azi și mîine, iar moartea să-l răpună.
Acele nestemate cu apă neclintită,

Sfidînd a clevetirii pornire omenească,
Și stînd într-o lumină mereu mai strălucită,
Să piară n-au vreodată și nici să-mbătrînească.

SONETUL PUTERII

Tîrnăcopul, pila, mîna, mușcă stîncă cu-ndîrjire.
Vina de-aur bănuită e adînc în munte-ascunsă...
Strălucirea ei curată nicăieri nu e răspunsă,
Ci mereu se depărtează, ca furată de-o vrăjire.

- 5 Mă cuprinde, citeodată, o-ntristare ș-o-ngrijire:
Străbătea-voi, prin voință, pînă-n taina nepătrunsă,
Sau rămîne-va ș-aceasta vechea Mekă neajunsă,
Și plătit voi fi de munca fără seamăn, c-o rinjire?

- 10 Dar deși, dintre unelte, pe granit mi-au fost sfărmate,
Rînd pe rînd, aproape toate, în asalturi necurmate,
Și cu toate că, grămadă, zac tocite, și chiar rupte,

Nici acum în al meu suflet nu stă-nfiptă disperarea.
Simt izbînda-n depărtare printre trudă și noi lupte,
Căci unealta neatînsă ce păstrat-am e: Răbdarea.

TRADUCERI ŞI ADAPTĂRI

ȘARPELE ȘI PILA

(După La Fontaine)

Se zice că un șarpe fiind din întâmplare
Vecin c-o fierărie, constrîns de-o foame mare,
Se năpusti-năuntru, dar neputînd găsi
De foame o firimiță, a cășunat pe-o pilă,
5 Cercîndu-se s-o roadă. Dar șarpelui cu milă
Unealta de fier tare astfel rizînd vorbi:

„Sărmană tîritoare, și ce te-ncerci a face?
Nu vezi că sunt mai tare de zece ori ca tine?
Cătînd să-ți ajungi scopul, să mă distrugi pe mine,
10 Toți dinții îți vei rupe. Pe mine să m-atace
Ai timpului pot numai; vezi dar, ia-ți seama bine!“

*

Acestea vi se-ndreaptă, o, spirite înguste,
Ce n-ați creat nimica, dar ce sfișiați tot!
Ce credeți însă, oare, că dinții voștri pot
15 Insulte să imprime
Pe-atîtea nume-auguste
Sau chiar pe-atîtea scrieri înalte și sublime?...
Mai tari ca diamantul ființelor infime
Sunt ele pentru voi:
20 În lume vor rămîne tot splendide, tot noi!

PUTEREA FABULELOR

(După La Fontaine)

În Helada altădată, popul vanitos, ușor,
Văzind patria-n pericol, un limbut de orator
Se repede la tribună și prin vorbe mari și late
Vrea să miște-ale mulțimei inimi slabe și-nghetate.
5 El vorbi cu conștiință, tare și îndelungat...
    Însă nu fu ascultat.

Oratoru-atunci recurse la acele violinți
Ce au darul să aprindă cele mai flegmatici minți;
Făcu morții să vorbească; pe străbuni îi puse-n joc,
10 Însă nici de rîndu-acesta nu putu s-aibă noroc!
Toți priveau în altă parte; niminea nu-l asculta
Și chiar sala cu incetul de-asistenți se deșerta!
Văzind astă-mprejurare, oratorul și-a lăsat
    Tot discursu-nflăcărat
15   Și astfel a cuvîntat:

„Ceres — el începe-a zice — într-o zi călătorea
Avînd drept tovărășie un pește ș-o rîndurea,
Cînd un rîu îi tăie drumul. Atunci peștele-notînd,
Iar în clipă rîndureaua pe deasupra lui zburînd
20 L-au trecut cu înlesnire.“ „Dar Ceres ce făcu ea?“
Strigă-ntreaga adunare, curioasă, palpitînd.
„Ce făcu?... În contra voastră mai întîi fu animată

De-o minie foarte mare, dar prea bine meritată!
Cum? Un popul către basme mult mai mult interes
    poartă

25   Decît către-a țarei soartă?“
Zise, și toți asistenții la această remustrare
Se oprese,-l înconjoară și-i dau strictă ascultare.

*

Ce nu poate oratorul fabula poate îndată;
Printr-o singură trăsură scap-o țară amenințată.

DIN PSALMUL CXLV

Tot ce e lumesc înșeală ca nălucă răpitoare;
Tot ce e lumesc e-ntocmai ca și unda schimbătoare;
Cu deșertăciuni în lume geaba vrem să ne hrănim;
Numai Dumnezeu e mare, numai dînsul nu se schimbă;

5 Ne dă viață, ne dă limbă:
Să-l urmăm și să-l iubim!

În zadar pentru dorințe ce ne-nsingeră rărunchii
La monarhii cei puternici ne plecăm cu toți genunchii
10 Și dăm zilnic de disprețuri și de suferințe noi;
Ca și noi, nu pot nimica, și de poartă-un mare nume,
Ca și noi, ei trec prin lume
Și sunt oameni ca și noi!

De-și dau sufletul, îndată, le vezi fala renumită,
15 Că se schimbă-ntr-o țărină rece și nensufletită,
Deși-n lume vreau să fie și-mpărați și dumnezei!
Și-n mormintele mărețe ce-și ridică din mîndrie,
Voind ș-acolo regi să fie,
Sunt mincați de viermi și ei!

20 Împărați cît de puternici, sau războinici plini de fală,
Au cu toți aceeași soartă neschimbată și fatală:

De cum moartea 'le ia sceptrul, nu mai au lingușitori,
Și cu dînșii dimpreună cad și oamenii ce-n lume
Se-nchinară-n al lor nume
25 Și le fură servitori.

ADIO LA VIAȚA UNUI JUNE POET

(După Gilbert)

Inima eu mi-am deschis-o Domnului atotputernic;
Plînsul meu el l-a văzut,
M-a-mpăcat cu conștiința și mi-a dat tărie nouă:
Zvînturații-i sunt copii!

5 Inimicii mei strigară în mînia lor cumplită:
„Moară: gloria-i și el!”
Însă Domnul mi-a zis mie: „Ura lor fără de margini
Are-a fi reazămul tău!

10 Chiar amicii tăi de-aproape s-au întors a-ți fi în contra,
Toți te-nșeală și te vind!
Acel cărui i-ai dat piine cată ca să innegrească
Cugetul, inima ta!

Dumnezeu te-aude însă, el, spre care te reîntoarce
Suferințele amari,
15 Dumnezeu ce iartă-n fine la natura omenească
De-a fi slabă în dureri!

Viitorul, ce nu este niciodată coruptibil,
Pentru tine va fi just!
20 Inamicii tăi de astăzi, vrînd ca să-ți păteze-onoarea,
O purifică mai mult!”

„Mulțumescu-ți ție, Doamne, că-mi redai iar inocența
Cu orogoliu-i măreț,
Tu, ce pentru-a te protege a cenușei mele-odihnă
Vei veghea p-al meu mormînt!

25 L-al vieței banchet splendid, palid și avînturat oaspe
Apărui o zi și mor!
Mor și nimini pe mormîntu-mi n-are lacrimi ca să
verse
De-a mea soartă-nduioșat!

30 Dealuri, văi, iubite cîmpuri, și tu, fragedă verdeață,
Și voi, arbori maiestuoși,
Cer albastru, rîuri limpezi, admirabilă natură,
Primiți ultimu-mi salut!

Fie ca mult timp să vază frumusețea voastră sacră
Toți amicii mei perfizi!
35 Bătrîneți adînci trăiască!... A lor moarte fie plînsă,
Moară-n brațe de amici.

JUNIMEA DE AZI
(După Collin d'Harleville)

În timpul cel de față, ferească Dumnezeu
O vorbă de știință din gură să scot eu!
Admir numai junimea ce-n stradă viermuiește,
Și simt că astăzi omul de-nvață rău greșește.

5 La ce servește oare acum a studia
Ș-atita osteneală pe carte a-ți mai da,
Cînd sunt atîția oameni ce trec de învățați,
Și ei nu știu nimica, sunt niște dezmățați!

10 De ieri ieșiți din școală, cu dinți încă de lapte,
De-abia trei și cu patru ghicesc că număr șapte,
La tonul lor crezi însă c-au studiat orice!
Prezumpția li-e mare... dar demnă de ris e!

Aști domnișori d-oricare materie discută
Satirizînd p-aceea de ei nepricepută!
15 În fine ignoranții de nulitatea lor
Se glorific și-n public cu dînsa se onor!

.....
Admir cum, în tot locul, ei cenzurează tot,
Și cum, ca să-i asculte, mai maturii îi pot,
Ast glob mie-mi pare din loc c-a deviat

20 Mergînd de-a berbeleaca din mersu-i regulat!

FRUNZA

„Din al tău arbor de vînt răpită,
Sărmană frunză îngălbenită,
De ce, și unde, te duci mereu?“
„Eu merg, dar unde nu știu nici eu!
5 Zdrobind furtuna ramura-naltă
Ce era-n lume reazămul meu,
De-atuncea vîntul ce mă tot saltă
Aci m-azvirle în praf pe căi,
Aci mă zboară prin munți și văi!
10 Caut odihna, dar nu se poate
Să aibi odihnă pe-acest pămînt!
Eu merg spre locul unde merg toate
Bătute vecinic de-același vînt!
Însă de-o soartă ce-nfiorează
45 Poarte-mă crivăț sau lin zefir,
Nici nu mă tulbur, nici nu mă mir,
Căci mă precedă sau mă urmează
Foaja de laur și trandafir!

DEPUTATUL BURTOS
(Localizată după Béranger)

I

Electori de prin districte,
Toate merg cum n-ați gindit!
Relatările-mi sunt stricte;
Niciodată n-am mințit!
5 Scumpa noastră Românie
E cel mai ferice stat!
Ce prinzuri,
Ce prinzuri
Miniștrii mi-au dat!
10 Camera-mi priește mie:
Vedeți cum m-am îngrășat!

II

Realegeți-mă iară,
Căci altfel pot să slăbesc!
Eu vă jur că pentru țară
15 Nencetat o să vorbesc!
Orice-o vrea guvernul nostru
Voi vota neprecurmat.
Ce prinzuri,
Ce prinzuri
20 Miniștrii mi-au dat!
Dați-mi iară votul vostru!
Vedeți cum m-am îngrășat...

III

În trecuta sesiune
Cînd vreun cuvînt scoteam,
25 Ca să-mi facă lecțiune
La guvern mă adresam.
Deci votați iar pentru mine,
Căci demn v-am reprezentat...
Ce prinzuri,
30 Ce prinzuri
Miniștrii mi-au dat!
De regret să plîng îmi vine,
Vedeți cum m-am îngrășat!

IV

Dacă presa e-nlănțată,
35 E că dînsa prea de tot
Opozantă-nflăcărată
Critica oricare vot!
Oare n-am făcut noi bine
Vocea ei de-am regulat?
40 Ce prinzuri,
Ce prinzuri
Miniștrii mi-au dat!
De regret să plîng îmi vine,
Vedeți cum m-am îngrășat!

V

45 Legi, proiecte de tot felul
Și bănoase concesiuni,
Să votez am pus tot zelul,
Căci prin mofturi și minciuni
Cîștigînd majoritatea,
50 Noi în grab' le-am regulat.
Ce prinzuri,
Ce prinzuri
Miniștrii mi-au dat!
Mi-a fost mare probitatea!
55 Vedeți cum m-am îngrășat!

VI

În această sesiune
 Dacă m-ați alege iar,
 Am o sacră misiune,
 Să mai umplu ăl pozunar...
 60 De popor ce-mi pasă mie!
 Rabde el și nemincat!
 Ce prinzuri,
 Ce prinzuri
 Miniștrii mi-au dat!
 65 Sfintă-i o deputăție!
 Vedeti cum m-am îngrășat!

VRĂJITOAREA

(După Béranger)

Copilași! Trăia odată,
 Nu știu cînd, nici în ce loc,
 Vrajitoarea minunată
 Ce da minte și noroc!
 5 Cu vergeaua-i lucitoare
 Pe sărac făcea avut!
 O! iubită vrăjitoare,
 Spune-ne ce te-ai făcut!

 Cînd pleca la drum, — purtată
 10 Într-o scoică de safir,
 De opt fluturi înhămată,
 Zbura pe-aripi de zefir!
 Țări întregi adesea oare
 Le lua sub al său scut!
 15 O! iubită vrăjitoare,
 Spune-ne ce te-ai făcut!

 Regi, miniștri-n multe state
 Ea creă în vremea sa
 Și să cadă în păcate
 20 Niciodată nu-i lăsa!
 Lumea, recunoscătoare,
 Îi era-n orice minut!
 O! iubită vrăjitoare,
 Spune-ne ce te-ai făcut!

25 Iubitoare a dreptății,
Ea avea judecători
Inchinați onestității
Și de lege temători!
Tot un drept avea sub soare
30 Cel sărac și cel avut!
O! iubită vrăjitoare,
Spune-ne ce te-ai făcut!

Cind s-afla vreo țară slabă
În pericol de-a pieri
35 O vedeai venind degrabă
Ajutor a-i oferi.
Inamicul în teroare
Îndărăt fugea bătut!
O! iubită vrăjitoare,
40 Spune-ne ce te-ai făcut!

Dar azi toate sunt schimbate...
Ea la pensie s-a tras...
Egoism și nedreptate
Întilnești la orice pas!
45 Tremură micile popoare...
Regii spadele-și ascut...
O! iubită vrăjitoare,
Spune-ne ce te-ai făcut!

BASTONUL

Sărman baston, odată-ai fost
O ramură frumoasă
Și dai și umbră ș-adăpost
În valea răcoroasă;
5 Sub tine turmele de miei
Veneau să pască-n tihnă,
Și tu priveai cu drag la ei
Și-n pace și-n odihnă;
Iar uneori, un vînt ușor
10 Îți da insufletire
Făcînd cu șoapta din izvor
O blîndă lăntuire.
Dar cînd dumineca sosea
Sub dulcea ta răcoare,
15 O horă mindră se-ntindea
Ca-n zi de sărbătoare.
Vedeai atuncea alergînd
Din munți și văi ripoase
Voinici la pieptul lor stringînd
20 Fecioare drăgăstoase.
Apoi, cînd seara cobora,
Vedeai cite-o pereche
Pe sub un cer ce se-nnora
Șoptindu-și la ureche.
25 Dar soarta mult nu te păzi

Și mult nu-ți dete pace,
Că te tăiară într-o zi
Baston spre a te face.
Te-am cumpărat pe cițiva lei,
30 Ieșit din miini istețe,
Și te-am purtat printre mișei
O-ntreagă tinerețe.
Gemînd mereu, sperînd mereu,
Tu m-ai văzut cu-ncetul
35 Pierzînd credința-n Dumnezeu,
Speranța și regretul.
Acuma, iată-ne prin glod,
Ajuns ca vai de tine
Să numeri pietrele pe pod
40 C-un biet poet ca mine!

AMINTIRI

(Imitație după Chateaubriand)

Cît de mult mi-aduc aminte
De al nașterei cămin!
Să-mi spun dorul n-am cuvinte...
Sunt străin!
5 Patrie!... Amorul meu
Fii mereu!

Ții tu minte, dulce soră,
Mama care ne iubea
Cum în brațe-n orice oră
10 Ne strîngea?
Dulce-o sărutam și noi
Amîndoi!

Ții tu minte, ții tu încă
Vechiul și măreț castel?
15 M-am jucat pe neagra-i stîncă
Mititel!
Astăzi însă n-am cămin...
Sunt străin!

Și cel lac tihnit din vale
20 Ce de vînt se încrețea?
Minte-i ții apele sale,
Sora mea?

Luna le-aurea din cer
Cu mister!

25 Cine-mi va rentoarce oare
Bunurile ce-am pierdut!...
Suveniri încântătoare,
Vă salut!
Patrie!... Amorul meu
30 Fii mereu.

LACUL
(După Lamartine)

Astfel întotdeauna împinși către noi maluri,
În noaptea vecinicii tiriți fără voi,
Nu vom putea noi oare pe ale vârstei valuri
Să ancorăm o zi?

5 O! Lac, anul acuma s-a scurs abia, și iată,
Pe țărmurile tale, mă-ntorc, dar fără ea;
Privește! eu vin singur spre stinca adorată
Să șed unde ședea!

Ș-atuncea ca și astăzi, sub aste stinci profunde,
10 Tu murmurai, și valu-ți de ele se spârgea,
Dar vîntul cel de seară cu spuma de pe unde
Picioarele-i stropea!

Odată, mai ții minte?... răpiți de fericire,
Pe luci-ți albastru pluteam peregrinînd
15 Și lin s-auzea numai a ramelor lovire
În noapte murmurînd!

Dar tainic, fără veste, o dulce armonie
Al țărmurilor echo îndată deșteptă,
S-asculte, valul stete, și vocea scumpă mie
20 Ast cîntec intonă:

„O, timp! oprește-ți zborul, și voi, ore propicii,
Lăsați-ne-a sorbi
Nainte de-a vă duce rapidele delicii
Din cea mai dulce zi!

25 Nefericiți în lume sunt mii ce vă imploră:
Deci pentru ei zburăți?
Luați cu-ale lor zile durerea ce-i devoră,
Pe fericiți uitați!

30 Dar în zadar cer încă vreo câteva minute,
Căci timpul s-a și dus!
Zic nopții „fii mai lentă“, și aurora, iute,
Pe ceruri suie-n sus.

Iubiți! Oh! iubiți dară, de ora trecătoare
Grăbiți a profita!
35 Liman pentru om nu e, iar timpul țărni nu are,
El curge și ne ia!“

O, timp gelos! se poate ca tot atât de iute
Să iei, să duci departe, în repedele-ți zbor
Momentele ferice ca cele-ntrețesute
40 De lacrimi și de dor?

Și ce! nu e puțină să le rechemăm oare?
Ce! ele sunt pierdute și n-au a se înturna?
Ast timp ce ni le dete făcutu-le-a să zboare
Spre-a nu ni le mai da?

45 Neant, eternitate, trecut, abise-obscură,
Cu zilele-nghițite ce faceți nencetat?
Ne veți reda, răspundeți, deliciile pure
Ce iute ne-ați luat?

O! Lac, stînci, munte, peșteri, păduri întunecoase,
50 Pe care timpul cruță sau poate-ntineri
Încăi reamintirea acelei nopți frumoase,
Opriți-o de-a pieri!

Conserv-o-n zile line precum și în tempeste,
Lac splendid, și în țărni ce veșnic vei scălda.
55 Și în stejarii-ți negri, și-n stîncile agreste
Suspense-asupra ta!

Conserv-o și-n zefirul ce prin tufiș șoptește,
Și-n maiestosul echo de țărni repetat,
60 Și într-al nopții astru ce unda-ți poleiește
Din cerul instelat!

Iar vîntul ce suspină clătînd trestia verde,
Ușoarele arome din țărni-ți înflorit
Și tot ce se respiră, s-aude, ori se vede
Toți zică: „Am iubit!“

VILCEAUA
(După Lamartine)

Inima zdrobită-n pieptu-mi tace, mută, amortită;
Nici iluzii, nici credințe nu mai am ca să mai sper;...
A copilăriei mele vilcea dragă și iubită,
Un azil și cel din urmă, de la tine viu să cer!

5 Te revăd, potecă-ngustă, șerpuiind pe coasta sumbră,
Tot ca și odinioară tu te pierzi prin tufăriș,
Iar stejarii dimprejuru-ți inclinându-și a lor umbră
Peste fruntea-mi vestejită o desfășură pieziș!

Cele două riulețe pe sub bolte de verdeață
10 O secundă-mpreunîndu-și amîndouă cursul lor
Și șoptindu-și unul altui șoapte pline de dulceață
La doi pași de-a lor sorginte scad și fără nume mor!

Vai! Sorgintea vieții mele s-a scurs tot așa de-ndată;
Fără zgomot, fără nume, s-a pierdut neîncetat;
15 Însă-acele riulețe mor cu unda-mpreunată,
Pe cînd sufletul meu vecinic a fost trist și izolat!

Aerul plin de răcoare, umbra ce le-ncoronează,
Dragi îmi fac ale lor țărături tainice jur-împrejur,
Și precum copilu-adoarme cînd dulci cîntece vibrează,
20 Sufletul meu aromește la al apelor murmur!

Acolo, pe al Naturii înflorit covor molatic
Scutur al realității jug prozaic și de fier;
Așezat sub cite-un arbor, zile-ntregi stau singuratic
Și ascult șoaptele undei, dus cu gîndurile-n cer!

25 Am iubit prea mult în viață și prea multă-avui
simțire:
Vilcea, liniștea, uitarea viu în tine ca să cat!
În uitare-mi pui de astăzi a mea-ntreagă fericire!
Rîuri limpezi, pentru mine fiți Leteul adorat!

Inima mi-este tihnită, sufletul nu-mi mai tresare...
30 Zgomotul deșert al lumii pîn' la mine-ajunge-abia,
Dar slăbit așa cum este de această depărtare,
Nici o patimă în sinu-mi n-o mai poate renvia!

Toată viața mea trecută e confuză suvenire:
Pentru mine se confundă tot ce-am fost, tot ce-am
făcut!

35 Singur mai trăiește-amorul ca o dulce nălucire
Care nu se poate stinge chiar cînd visul a trecut!

Odihnește-te-al meu suflet în acest azil din urmă,
Precum face călătorul ce-n oraș stînd a intra
Lîngă porțile-i mărețe mersul său grăbit își curmă,
40 Aerul plin de răcoare înc-o dată-a respira!

Să ne scuturăm ca dînsul prăfuitele picioare
Și l-al carierei fine să ne-oprim să respirăm
Aerul suav și dulce, liniștea prevestitoare
A Eternității-n care avem toți ca să intrăm!

45 Zilele ți se scurg sumbre c-ale toamnei cînd sosește,
Și-ntristate deopotrivă, deopotrivă scurte sunt...
Amicia te trădează sau că nu compătimizește,
Iar tu singur scobori calea care duce la mormînt!

Dar natura este-aicea și cu drag la tine cată:
50 Te-afundă dar în sinu-i sufletu-ți a-nsenina...
Ți-este mumă, și o mumă nu se schimbă niciodată,
Mai curînd poate să-ncete soarele de-a lumina!

De parfume și de umbră ea te înconjoară încă;
Leapădă-te de orișicare simțiminte pămîntești,
55 Și ascultă, cînd ecoul răsunînd din stîncă-n stîncă,
Cînd accentele din corul armoniilor cerești!

Ziua care se ivește, noaptea care se coboară,
Roua limpede, schinteia, aerul îmbălsămit,
60 Rîurile-argintuite, raza care te-nfășoară
Te vor face să uiți toate cite-n lume-ai suferit!

Dumnezeu spre-a-l înțelege creînd astfel omenirea,
Inima-ți cea îmblînzită, sufletu-ți cel alinat,
Au în fine să-i proclame bunătatea și mărirea!...
E vreo inimă în care a sa voce n-a vibrat?...

ÎNGERUL ȘI COPILUL

(Imitație)

Un inger — tainică făptură —
Plecat pe-un leagăn, zîmbitor,
Își oglindea a lui figură
Precum te uiți într-un izvor.

5 „Frumos copil, oh, vin cu mine,
Zicea privindu-l fermecat,
Nedemn pămîntul e de tine
Fiindcă tu mi-ai semănat.

10 În trista lume, omul n-are
De mulțumiri un ceas deplin...
Sub fericire e-ntristare
Și sub plăcere e suspin.

O viață cit de strălucită
Aceleași rele va urzi,
15 Și toți au grijă de ursită,
Și toți se tem de-a doua zi.

Dar ce? Durerea va cuprinde
Un chip așa de îngeresc
Și plînsu-o ceață va întinde
20 Pe ochii tăi de-azur ceresc?

Nu; nu; de drum te pregătește,
Cu mine-n cer voi să te iau...
Obștescul tată te scutește
De orice rele te-așteptau.

25 Părinții tăi să nu-și cernească
Nici chip, nici suflet, nici vestmînt,
Și nici un plîns să nu jelească...
În cer te duc, iar nu-n mormînt.

30 Cea mai frumoasă zi din viață
Pentr-un copil nevinovat
E cînd obrazul său îngheață,
Cînd moartea blind l-a sărutat.“

35 Și sîntul inger de lumină
A zis, — și-n ceruri s-a suit,
Și două buze dulci suspină,
Iar pruncul fraged a murit.

DERVIȘUL

(Din *Les orientales* de Victor Hugo)

Ali trecea-ntr-o zi călare, ș-oricare frunți, și cit de
nalte,
Se aplecau cu umilință-naintea mîndrei sale oaste,
„Alah“! poporul îi striga.
Dar un derviș apăru deodată, în două frînt de
bătrînețe
5 Și loc făcîndu-și prin mulțime, îi prinse calul de
căpăstru,
Vorbînd apoi precum urmează:
„Lumină a luminei nalte, nebiruite Tepeleni,
Tu ce-n divan vorbești întiul, pe loc ce trece padi-
șahul
Ș-al cărui nume crește-n veci,
10 Tu care ești chiar a lui umbră, cînd el a lui Alah e
umbra,
Vizir pe taberi de războinici, viteji așa cum nu sunt
alți,
Ești blestemat și ești un cîine.
Cînd a mormîntului văpaie făptura ta o înfășoară,
Tu, făr' să știi ce te așteaptă, îți verși minia peste
oameni
15 Ș-o scînteiezi pe fruntea lor.
Precum o seceră-și revarsă fiorul morții peste iarbă,
Și faci din singe și din oase o tencuială-ngrozitoare
Spre-a-ți întări cu ea palatul.

25 Cheamă-ți repede-amorezii, țipă, vaită-te și gemi,
Marietă! Marietă! care fu și a ta soartă:
Slugile îți vor trimete să te-ntrebe cum te chemi!
Doctorul chiar el te lasă înălțind ușor din umeri!
Arta-i e neputincioasă: zile multe n-ai să numeri!
30 Încît despre bietul popă, e nerod, ș-abia e-n stare
Pentru două-trei parale să-ți dea vecinica iertare.

.....
Sub umbrișul unei grupe de lămți ce înfloresc
Pe-o sofa ea zace dusă: chinurile o topesc;
Și ca Magdalena-ntocmai lacrimile-i se deșiră
35 Pe cînd fruntea-i se înclină, pe cînd păru-i se răsfiră.
Era oare vrun om mare autorul care-a scris
Că femeia-n amăgire e-mbrăcată ca-ntr-o haină,
Și că-n ziua-n care ride noaptea s-a jelit în taină?...
Dacă vorbele aceste în zadar nu le-a fost zis
40 Și e astfel adevărul cum că gura zimbitoare,
Cît și ochii cei mai veseli ascund lacrimi arzătoare,
Că actorul pe sub masca ce pe scenă și-a luat,
Pe cînd ride, are-n pieptu-i al său suflet sfîșiat,
O! ce trebuie să fie cînd chiar masca rece plinge?...
45 Inima nu este plină decît dacă dă afar'!
Cît mai este loc într-însa dorul tot pe-ascuns se stringe;
Dorul e cenușă sfîntă, inima, vas funerar!

.....
Care poate ca să fie suferință mai cumplită,
Disperare mai grozavă care moare-ascunsă-n sîn,
50 Nedăstăinuită vecinic deși-n lacrimi hrănită
Decît cea pe care-o naște dragostea disprețuită?...

Vreo răzbunare-n lume să-mi aleg de-aș fi stăpîn
Pentru oricare din vrăjmașii ce-ași avea, nu, niciodată
N-aș putea să aflu alta într-atît de-nveninată!...
55 Ei! și știți voi ce e oare de-acest chin cumplit să zaci
Și cît trebuie să suferi numai pentru ca să-l taci,
Numai pentru ca vreodată să nu lași să se întimple
Ca să izbucnească-afară tot zbatîndu-se-ntre tîmple!

.....
Pe întinsele lagune, cu mătase îmbrăcat,
60 Leneșul Octav se plimbă în gondola sa culcat.

Și-ntr-al muzicilor sunet, care-n valsuri cadențate
Se revarsă, își apleacă genele catifelate
Peste ochii săi albaștri ca și-al cerului azur...
Un copil pare-a fi încă cu făptura-i delicată
65 Și de-abia întîia oară dînsu-n lume se arată,
Blond și plin de „vino-ncoace“ ca ș-al dragostelor nur!
Marieta îl văzuse trecînd astfel într-o seară
Și-l iubise de atunci și-l mai revăzuse iară!

Dar tăcere... deodată, o gondolă, fulgerînd
70 Cu fanarul ei cel roșu peste marea cenușie,
Lîngă-a lui s-oprește-n taină ș-o bătrînă apărînd
Îi șoptește-aceste vorbe cu un glas de duioșie:
— Ea ar vrea să te mai vadă pentru cea din urmă oară,
Vino... nu mai este vreme de pierdut... Și te-a iubit!
75 — Nu mă-nșeli? Octav răspunse. Este-adevărat că
moare?...

Iar zicînd, îi lucesc ochii de-o ciudată bucurie...
— Este-adevărat, și are un ceas numai de trăit!
— Bine! zise-atuncea dînsul, du-i acest bilet îndată...
Și îi scrise-aceste vorbe cu stiletu-i ascuțit:
80 „Marietă, eu sunt numai o femeie ca și tine;
Moartea ta mă mulțumește, căci sunt astfel răzbunată:
Omorîși pe-al meu logodnic: astăzi mori și tu prin
mine;

Și de vrei ca să știi astăzi numele adevărat
Al acelei umbre care zi și noapte te-a urmat
85 Tot hrănindu-și răzbunarea într-o inimă de gheață,
Află lui Petruzo Balbi că-nchinaseam a mea viață!“

IZVORUL
(După Téophile Gautier)

Pe lingă-un lac ușor piștește
De subt o piatră-un mic izvor,
Și apa-ntr-insul clocotește
Tot plănuind de viitor!

5 „Ce bucurie! strigă-n taină,
Din întuneric ies și cresc,
Îmi îmbrac țărnu-n verde haină
Și ceru-n mine-l oglindesc!

10 Miozotișii de pe vale
«Nu ne uita» îmi zic cu dor;
Iar libelulele în cale
M-ating cu aripele lor.

15 Eu însă merg fără-ncetare,
Și poate chiar că-n văi adinci
Voi întocmi vreo apă mare
Să scald castele vechi și stinci.

20 Voi pune spuma-mi triumfală
Pe mindre poduri de granit,
Purtînd vapoarele cu fală
Spre oceanul strălucit!“

Astfel izvorul plănuiește
De tot ce poate deveni,
Să umflă, crește, să mindrește
Ș-abia se poate conțeni.

25 Dar uriașu-n perspectivă
Într-o mocirlă de nimic
Își dă sfîrșitul, — deopotrivă
Ca-n punctul nașterii de mic !

NĂLUCA CRIMEI

(După Rollinat)

Gîndul meu în al meu suflet să pătrundă izbuteste,
Totdeauna și-n tot locul, cînd lucrez sau m-odihnesc;
Și zadarnic remușcarea vine și mă curățește...
5 Pasări negre între tîmple cuiburi jalnice clădesc,
Și în suflet, Necuratul, să pătrundă izbuteste.

Cînd ascult fără de voie vocea lui cea răgușită
Și cu toate că mi-e scîrbă de-njosire și desfrîu,
Eu mă las prin cugetare pe o cale povîrnită...
10 Tăvălesc a mea simțire în noroi ca-ntr-un pîriu
Și ascult fără de voie vocea lui cea răgușită.

Țeasta mea e o-nchisoare cu duhori întunecoase,
Printre cari, ca o nălucă, crima-și plimbă umbra sa
Și ridică-n a ei cale munți de valuri furtunoase,
Ce renasc, cu cît vrea mîntea în adînc a le-apăsa, —
15 Țeasta mea e o-nchisoare cu duhori întunecoase.

Paricidul și hoția, siluirea și omorul
Trec pe rînd prin al meu cuget ca un fulger arzător
Și cu toate că spre bine mi se duce-n veci piciorul,
Mă-ngrozesc cînd simt năluca unui gînd dogoritor:
20 Paricidul sau hoția, siluirea sau omorul.

Osîndesc cu toate-acestea orice mină înarmată,
Mă feresc întotdeauna de tilhar ca de ciumat,
Înfierez pe fiul care pumnalează pe-al său tată,
Dar omorul tot vorbește unui suflet spăimîntat
25 Și blestem cu toate-acestea orice mină înarmată.

Plîng din inimă fecioara care este siluită
Și la vreme-aș răzbuna-o de mișelul dintre noi,
Dar de gînduri necurate mi-e simțirea urmărită;
S-amăgesc pe cea mai blîndă nu m-aș da de loc-napoi...
30 Și deplîng cu toate-acestea pe fecioara siluită.

Gîndul rău izbește-n mine ca talazul într-o stîncă,
Și de-asemena nu-mi lasă nici-o urmă de noroi,
Însă, vai, păstrez sub tîmple amintirea lui adîncă,
Cu nălucile grozave ce-mi-aduce în convoi,
35 Deși el izbește-n mine ca talazul într-o stîncă.

Lucifer, nu sînt destule suflete în Iad ca tine
Dacă-ncerci pe unul încă înăuntru să-l tirăști?
Vii pe aripi neguroase cuibul tău a-ți face-n mine
Și să pui în el sămînța de pierzare te silești
40 Cînd ai suflete destule, Lucifer, în Iad la tine.

Însă tu, putere sfîntă, ai să ții fără-ncetare
Și de ochii lui de flăcări n-ai odată să m-ascunzi?
Aș lupta cu mult mai bine și aș fi cu mult mai tare
Dacă-aș ști că l-al meu strigăt tu ești gata să răs-
punzi...
45 Dumnezeu, putere sfîntă, nu tăcea fără-ncetare.

Prea căzut este dar omul, sau e cerul prea sălbatic
Dacă răul dă afară ca izvorul peste vad
Chiar în ora rugăciunii cînd cu sufletul extatic
Nu mai vrem să ne întoarcem ochii noștri către Iad...
50 Prea căzut este dar omul, sau e cerul prea sălbatic.

PUTREZIREA

(După Maurice Rollinat)

În fundul groapei nădușite
De care toți, degeaba fug,
Cînd șase luni sunt împlinite
Ce se petrece în coșciug?

- 5 Rămas-a oare din dantele,
Din ochiul plin de-un ce fatal,
Sau cărnurile au pe ele
Al morții cancer colosal?

- 10 E oare pulpa înmuiată
În verde și liliachiu,
Vopseli ce moartea pune-ndată
Pe cine nu mai este viu?

- Pe cînd un crac se descompune,
Se uscă oare celălalt?
15 Sau preschimbarea ce-i supune
Le dă același fel de-asalt?

- Cosciugul care mucezește
În alba-i stofă de satin
Conține oare, cînd plesnește,
20 Otrăvurile-i pe deplin?

Printre coptură ș-umezeală,
Hidoșii viermi ce sunt destui,
În a lor groaznică-mbulzeală
Flăminzi sunt încă sau sătui?

- 25 Din noi, ce face-n veci pămîntul,
Stomah în veci mistuitor?
— Așa tot întrebam mormîntul
Ce-nchide-o moartă din amor.

- 30 Și groapa cu răcniri sălbatici,
Ce-nghite orice soartă-n ea,
Îmi spuse vorbele dramatici
Ce vor trăi în mintea mea:

- „Rotunzii sîni de altădată,
Întrebătorule ocult,
35 Și buzele de albă față
Ce sărutară-atît de mult;

- Aceste flori așa iubite
Pe-al voluptății căpătii,
În fundul groapei sunt menite
40 Să putrezească mai întii.

Cît despre suflet, mai trăiește?
E corpul singur pieritor?
Să spunem oare că plutește
Deasupra morții-nvingător?

- 45 Oricum ar fi, o crudă pace
O află-n mine rău și bun:
Cadavrul e un mut ce tace
Durerile ce-l descompun.,

DANS DE EFEB
(Motiv din Gilkin)

Nud, din vestminte burgheze,
Mai zvelt și mai blond decât Pheb,
Răsare superbul efeb,
Un joc zglobiu să danseze.

- 5 Verzi palmi în jur predomină,
Și el, feminin și viril,
Muiat în luciri de beril,
E-ntreg sîdef și lumină.

- 10 Dar pofte în umbră-ncordate
Fluidice brațe lungesc,
Și marii săi ochi se lărgesc,
Și-n ei ard flacări ciudate...

PE ȚĂRMUL VEȘNICIEI
(După Charles Adolphe Cantacuzène)

Cu largi crini și tuberoze s-astupăm acest mormînt:
Liliacul, rozmarinul și garoafa strălucită
Vor cuprinde dulcea moartă și vor face-o fericită,
Cu parfumele suave măritate sub pămînt.

- 5 Și pe florile plătînde ce vor fi al ei vestmînt,
Plînsul cald să umple groapa cît e încă nerăcită...
El va face să renască mîngîierea nimicită
De-al neantului vis negru și nemernic crezămînt.

- 10 Sau mai bine-n unda neagră de supremă lăcrimare,
Printre brazii și molifții ce s-apleacă cu-ntristare
Spre țărîna cenușată de-ale umbrei naintări

Să lăsăm pe nobile-aripi idealul să ne poarte,
Și-n această zi de vară să scăpăm de zbuciumări,
Încîndu-ne-mpreună cu năluca dulcii moarte.

PARIZINA
(După Lord Byron)

I

E ora cînd răsună dumbrava cea voioasă
De al privighetoarei concert armonios;
Cînd vin îndrăgostiții sub bolta radioasă
Să-și schimbe jurămîntul într-un sărut focos;
5 Cînd mii și mii de candelă prin noaptea-ntunecoasă
Lumină blondă față a junelui frumos
Ce-și plimbă reveria pe lunca răcoroasă
Pe cînd se varsă-n aer al florilor miros.

II

Spre-apus s-arată încă în brazde purpuroase
10 Giganticele urme ce soarele-a lăsat,
Dar noaptea vine-n caru-i de stele înhămat,
Și-ntinde pe tot locul zăbrance-azuroase;
E noapte-acum, e noapte!... Și riul spumegat
S-alină-ncet din cursu-i cu șoapte zgomotoase,
15 Și-n apele lui limpezi adinci și argintoase
Scăldîndu-și luna, fața, pe cer a-naintat.

III

Acum e și momentul cînd juna Parizină
Delasă-n grab' palatul principelui de Vest;
Frumoasa adulteră de farmecă e plină
20 La corp și la figură, la umblet și la gest;

Ea pasul își indreaptă spre-a văilor grădină,
Că-mpinsă e-ntr-acolo d-un simțimînt funest,
Ș-ascultă... și așteaptă... și-l cheamă ca să vină
Și spre-a-i forma buchete prin iarbă se înclină!

IV

25 Dodată se aude un pas... fruntea-i roșește,
Îi bate tare pieptul ș-o trece un fior;
O voce-n fine-o strigă pe nume-ncetișor;
Atunci ar vrea să zboare... dar ea se-mpleticește,
Delirul o coprinde și tremură d-amor!...
30 Acum numai o clipă pe ei îi despărțește,
Ș-acea clipă se duce ș-o alta îi unește!...
Priviți-i strînși în brațe la piepturile lor!

V

Amorul are-n lume uitarea de comoară!...
Ce vor a ști de lume, de tot ce-i înconjoară?...
35 Pămîntul, ca și cerul nimic nu prețuiesc
În ochii lor acuma, și tot disprețuiesc!...
Pe aripa plăcerii spre-al șaptelea cer zboară;
Se cred în lume singuri că sunt și că iubesc,
Plăcerea-i mistuiește, plăcerea îi doboară,
40 Și-n flacăra iubirii ca ceara se topesc!

VI

În astfel de momente de dulce-nfiorare
Idea de pericol, de crimă chiar, dispăre,
Căci omu-atunci nu are în gîndul său nimic,
Și poate despre-aceasta să vă răspund-oricare
45 Sorbi din astă cupă că-ntocmai e cum zic,
Că nu cugetă-atuncea nici chiar că-n fuga mare
Momentele acele se duc fără-nturnare
Și că regretu-n piepturi la urmă face spic!

VII

Dar ora despărțirii sosește, căci plăcerea
50 Și-a scurs ale ei toate divine încintări;

Și ca și cum aceasta le-ar fi întrevederea
Dinții și de pe urmă, revarsă lungi oftări,
Și dinșii, brațe-n brațe, își prelungesc șederea
Cu buzele topite în foc de sărutări
55 Și-și jur să se revadă, dar mare li-e durerea,
Căci sunt pătrunși de negre și triste cugetări!

VIII

În jos ea își apleacă aprinsa ei figură,
Voind să și-o ascundă de cer și de natură,
Căci miile de stele ce-n umbră licăresc,
60 Îi par atîția martori ce-i spun că e sperjură
Și ce-au s-o urmărească tot traiul pămîntese
Și pîn' la judecata părintelui ceresc...
Amor încă o dată în fine își mai jură,
Se mai sărută-o dată și-apoi se despărțesc!

IX

Tăcut se-ntoarse Hugo în patu-i singuratic,
Chemînd odihna care de loc nu mai venea,
Iar adultera-n taină arzînd d-acel jărativ
Ce o făcuse prima-ntîlnire ca să dea
Se-ntoarse lingă soțul ce-n liniște dormea,
70 Dar vise voluptoase în somnul ei molatic
O tulburau, ș-un nume să scoată o făcea,
E numele lui Hugo, amantul ce iubea!

X

Dodată lingă pieptu-i alătură și stringe
În visele-i nebune pe soțul înșelat,
75 Și-n dezmierdări el este dodată deșteptat;
Atunci de-nduioșare și fericire plinge,
De ea însăși cînd doarme crezîndu-se adorat;
Delirul îi e-n minte, incendiul în singe,
Cu dragoste-o privește, suspină-ndelungat,
80 Și nu e-n lumea-ntreagă mai fericit bărbat!

XI

La rîndul său o stringe la pieptu-i cu-nfocare,
Dar tremură deodată coprins de tulburare!...
Ce-auzi, principe Azo?... Ce nume s-a rostit
De buzele acele ce-n somn au rumenit?...
35 Să fie cu puțință?... E-al fiului tău care
D-amanta tinereții îți fuse dăruit...
Ce-auzi, principe Azo?... Destin fără-ndurare!
E numele lui Hugo cu dragoste șoptit!

XII

Adio, fericire, ce-abia scobori în lume
Și către care vecinic tind bieții muritori!
90 De cîte ori nu este o vorbă sau un nume
D-ajuns ca să te facă departe ca să zbori!
Adio, fericire cu fragede profume,
Ce coși în pînza vieții strălucitoare flori!
95 Ursit e omul nostru în dor să se consume,
Căci lumea este valea de vecinice plînsori!

XIII

Principele în mină ia spada-nfuriat
Și vrea ca să lovească... dar dînsul se oprește
Ūimit de frumusețea ce tînăr îi zîmbește
100 Și ce-și urmează somnul de vise fermecat;
Atîta de crunt însă în umbră o privește
Încît dacă atuncea cumva s-ar fi-ntîmplat
Ca ea să se deștepte din somnul ce-o uimește
Desigur că viața în sîn i-ar fi-nghetăt!

XIV

Și cît ținură-aceste othelice minute
Nu știu... dar Parizina se liniști, tăcu,
Pierînd în stol molatic visările plăcute
Ce-n somnu-i să pronunțe un nume o făcu;
Plîngînd însă p-atîtea iluziuni pierdute
110 Era sărmanul Azo în ochi cu lacrimi mute
Și cu turbarea-n suflet, cînd ziua se născu
Pe cer, pinzele-i d-aur treptat își desfăcu!

XV

Principele atuncea pe toți ai casei sale
 I-adună împrejuru-i, și-ntreabă de-a ieșit
 115 Vreo noapte Parizina, soția ce-a iubit,
 Și, vai, tot adevărul îl află plin de jale!
 Chiar servele acele ce lucru-au înlesnit
 Și-n taină adulterul l-au pus incet pe cale
 120 Iși vind p-a lor stăpînă pe frică sau parale:
 O-nvinovățesc toate ș-o blestemă cumplit.

XVI

Cînd patima o naște e groaznică minia
 Ce zguduie atuncea tot pieptul omenesc
 Și ce pe răzbunare-și așează temelia,
 Iertarea fiind numai un simțimînt ceresc!...
 125 În principele Azo e totul pămîntesc,
 Astfel precum în lume îi este și domnia!...
 Ș-apoi arar se află pe tron mărinimia,
 Deși cavaleri numai, pe toate le-ocolesc!

XVII

Pe toți curtenii, Azo, în sala cea mai mare
 130 Acuma îi convoacă, — lugubră adunare!...
 Înlanțuiți în față-i par ambii vinovați,
 Deopotrivă tineri și ca din cer picați!...
 P-al său părinte Hugo l-ascultă cu răbdare,
 Sentința cea de moarte rostind cu-nversunare
 135 Ș-așteaptă să sfîrșească cu ochii-n jos plecați!
 Ce-ades de cite-un fulger se află luminați!

XVIII

Tăcută ca și dinsul în loc stă nemișcată
 Frumoasa Parizina, amanta-i devotată,
 Ș-așteaptă și sentința-i în fine să se dea!...
 140 Ce stranie schimbare în fața-i adorată
 Ce pînă mai ieri încă de grații strălucea!...
 Ce stranie schimbare și-n soarta ei deodată:
 De pe un tron în lanțuri și-n frunte cu o pată;
 În loc de-acea coroană ce mîndru o-ncingea!

XIX

145 Și unde-s cavalerii cu spade lucitoare
 Ce pentru ca să-i șteargă o lacrimă-arzătoare
 Ar fi murit cu toții voioși și fericiți?
 Și unde-acele doamne cu voci lingușitoare,
 Și unde scutierii cu aur investiți,
 150 Copii blondini și tineri în dragoste nutriți
 Ce-și depuneau viața la micile-i picioare,
 Și unde și baronii și conții străluciți?

XX

De față toți se află în sala prințiară,
 Dar frunțile plecîndu-și stau muți și nemișcați...
 155 O! cît ar fi plîns Hugo pe soarta ei amară
 De n-ar fi fost atîția în juru-i adunați
 Ca să-i scruteze ochii de lacrimi-nrouați!...
 Grăbiți, cavaleri mîndrii, grăbiți de-l condamnați,
 Căci viața-i e d-acuma o groaznică povară...
 160 Grăbește-te, principe, cu ochii-nsingerați!

XXI

A sa privire Hugo din jos nu și-o ridică
 Spre-a se uita l-aceea pe care o iubea...
 Să-i vadă ochii-n lacrimi cînd cugetă i-e frică
 De disperarea care în pieptu-i clocotea!...
 165 S-o vadă rugătoare că pentru el suplică,
 Mai bine mort să fie de zece ori ar vrea!...
 Căci dragostea de viață îi este-atît de mică!...
 El știe că o pierde, dar pentru-amor murea...

XXII

Acum ascultați însă! Principele vorbește:
 170 „Ai curții mele, zice, înalți consilieri,
 Conți, duci, a căror viță prin veacuri strălucește,
 Baroni vestiți în lupte și mîndrii cavaleri,
 Voi toți pe care tronu-mi puterea-și bizuiește
 Și voi, rude-ale mele, frați, unchi, nepoți și veri,
 175 Nenorocirea astăzi amarnic mă izbește,
 Soție, fiu, nimica eu nu mai am de ieri!

XXIII

Sunt condamnat se vede d-o soartă-ngrozitoare
 O viață dureroasă să duc p-acest pământ,
 Ei bine, fie voia cumplitei ursitoare
 180 Ce toată fericirea-mi a spulberat în vînt!
 Căci cine alt în lume de nu va fi ea oare,
 Schimbat-a-n adulteră soția iubitoare?...
 Ei bine, fie-i voia! Nenorocit ce sunt!
 Și peste fericire-mi închiză-se-un mormînt!

XXIV

185 Securea lui călăul ascuță și gătească!
 A domnului voință e scris să se-mplinească!
 Adio, du-te, Hugo, fiu scump, — odios rival!
 Nu te condamnă tatăl, ci faptu-ți criminal!...
 Sfirșită pentru tine e viața pămîntească
 190 Și te așteaptă ghiena cu focu-i infernal!...
 A! Hugo, tatăl știe pe fiu să și-l iubească,
 Dar știe însă crima și-n fiu să pedepsească!

XXV

Cît despre tine,-ascultă, soție trădătoare:
 Îți las a ta viață ca o povară grea...
 195 Să vezi căzîndu-i capul e condamnarea mea!...
 De ce să usuc ochii-ți în lacrimi-arzătoare
 Și tremuri de sentință și te-ngrozești de ea?...
 Nu eu omor pe Hugo, ci el prin tine moare!...
 Ș-acum, adio, pleacă, te du, omoritoare,
 200 Îți las a ta viață, trăiește de-i putea!“

XXVI

Tăcu în fine Azo, dar fața contractată
 Și ochii, coperindu-și cu mîna ce-a semnat
 Sentința ce pe fiu-i la moarte-a condamnat,
 Își năbuși în pieptu-i simțirile-i de tată!...
 205 Ca să vorbească, Hugo atunci s-a ridicat,
 Și inima-n privire-i palpită indignată...
 De la un cap la altul mulțimea e mișcată...
 Iar vorbele lui astfel prin sală-au răsunat:

XXVII

„Principe, nu mi-e teamă de moarte, o știi bine;
 210 Se tem de moarte aceia ce n-au dat ochi cu ea!
 Dar eu, ce-n mii de lupte alătura cu tine
 D-aproape am văzut-o mai mult decît oricine,
 Ca s-o afrunt, tot mindru, ș-acuma voi putea,
 Și fierul ce-mi va face jos capul a cădea
 215 Nu va putea vreodată a împrăștia din vine
 Cît sînge-n mii de lupte vărsă sabia mea!

XXVIII

Mi-ai dat această viață și-mi ceri recunoștință!...
 Dar ți-am cerut eu oare cu ea să mă-nzestrez
 Și mumă-mea, în care avea un soț credință
 220 Cerutu-ți-a, sărmana, de el s-o depărtezi
 Ș-apoi dezonorată s-o lași și să tronezi?...
 Și-n urmă cînd se stinse în plîns și suferință
 Cu fiul tău în brațe pe care-aici îl vezi,
 Gînditu-te-ai bastardul de fiu să-l proclamezi?...

XXIX

225 O crimă-mi dete viața, o crimă mi-o răpește...
 Ți-am semănat întocmai. Făcui cum ai făcut:
 Soția unui altui ca tine am pierdut.
 Dar crima mea, principe, d-a ta se osibește,
 Măcar că eu în lume bastard am fost născut...
 230 Că mi-este fidanțată, tu bine ai știut
 Și fără să ții seama d-un suflet ce iubește,
 Luînd-o de soție să mă lovești ai vrut!

XXX

Și, vai, cînd amăgită de neagra-ți uneltire,
 Frumoasa Parizină uită a mea iubire,
 235 Tu chiar atuncea încă, vrăjmaș neîmpăcat,
 Cu inima închisă la orișice simțire,
 Și nașterea-mi în ochii iubiți ai degradat;
 Și-n loc ca să te mustre a ta nelegiuire,
 Tu, criminalul unic și unic vinovat,
 240 Bastard ți-ai numit fiul pe care l-ai creat!

XXXI

Eram bastard, principe, căci nu aveam un nume!
 Dar singele-mi din vine era singele tău!
 Și dacă n-ar fi astăzi securea de călău
 Ce are să-mi scurteze viața-n astă lume
 245 Scăpîndu-mă de dînsa întocmai ca de-un rău,
 Aș fi știut a-mi face un astfel de renume
 Încît să nu mai poată nimica să-l sugrume,
 Și să rămîie mare bastardu-n veacul său!

XXXII

Te-ncrunți și totdeodată zimbești cu ironie!...
 250 Tu ți-ai uitat se vede cînd pintenii-mi d-oțel
 Împintenau cursieru-mi în luptă și măcel
 Ș-așfel precum un trăsnet în groaznica-i urgie
 Lucește, crapă, cade, detună-n vijelie
 Ș-un șir de copaci mindri îi mistuie sub el,
 255 Zburam, loveam, dam iureș, și-n crunta bătălie
 Mă zvîrcoleam întocmai ca trăsnetu-n minie!

XXXIII

Eu nu implor, principe, nimica de la tine:
 Trecutul fără voie în minte îmi revine!
 Și de regret vreun lucru, e cum de n-am murit
 260 Atuncea cînd în lupte eram nebîruit!
 Încît despre viață ea nu mi se cuvîine:
 Ca tine aceeași crimă și eu am făptuit!
 Pe amîndoi grăbește de-i pedepsește-n mine!
 Condamnă-n fiu aceea ce-n tată-ai ocrotit!

XXXIV

265 O știu, cel mai culpabil în fața omenirii
 Sunt eu... dar cel puternic ne vede p-amîndoi,
 Și-n ora judecării, în ora răsplătirii,
 Nu știu cine culpabil va fi mai mult din noi...
 Îmi zici că mă apasă o grea nelegiuire,
 27) Dar a-i purta povara, principe, suntem doi!...
 Ș-acuma, că-mplinită îmi este-a mea menire,
 Născut pentru iubire, eu mor pentru iubire!"

XXXV

Sfîrșindu-și cuvîntarea, cu brațele în cruce,
 A lanțurilor sale verigi le scutură,
 275 Ș-o palidă zimbire pe buze-i flutură;
 Era zimbirea celui din lume ce se duce!...
 De-nduioșare-o șoaptă prin sală lung zbură,
 Și fețele-ncepură în dor să se usuce
 Și nu fu suflet care atunci nu se-ndură,
 280 Teribil numai Azo: „Să moară“ murmură.

XXXVI

„Să moară!... Nu!...“ în lacrimi îi strigă Parizina,
 Și rîură pe sinu-i mărgele de opal!...
 Durerea-i este mare precum i-a fost și vina
 Și-i năbușește vocea al lacrimilor val!...
 285 Statuie răsturnată din mindru-i pedestal,
 Ea cade-apoi, și fața-i întocmai ca verbina
 Pe care-o vestejește al toamnei vînt fatal
 E searbădă, și tulbur e-al ochilor cristal!

XXXVII

Figura ei, odată atîta de frumoasă,
 290 Învinețită-și pierde conturu-i grațios,
 Și vocea-i ca și arcul cu coardă mlădioasă
 Ce dacă se destinde de roua umezoasă,
 Aruncă rătăcite săgețile-i pe jos,
 Mai poate-abia să scoată o șoaptă dureroasă,
 295 Ce rătăcită scade, expiră tînguioasă
 C-al unei coarde rupte suspin melodios!

XXXVIII

Dar iată, lung intonă arama cobitoare
 Sonorul imn funebru al celor care mor!
 Ș-acele vibrări triste un simțîmint d-oroare
 300 Îl face să spunteze pe fața tuturor!
 S-aude-apoi și vocea în veci bombănitoare
 A corului de preoți ce-n rugăciunea lor
 Mai mult cuget la banii ce iau cînd omul moare
 Decît să facă cerul a-i fi îndurător!

XXXIX

- 305 O! iată-acum pe Hugo cu moartea față-n față...
 Priviți-l: Ochiu țintă și-i ține în pământ...
 Călăul înainte-i, precurmător de viață,
 Securea își încearcă în roșul său vestmint...
 Poporul mut și sumbru se grămădește-n piață,
 310 Să vadă cum un tată împinge în mormint
 P-un fiu a cărui zile sunt încă-n dimineață,
 Dar ce se scutur tocmai ca spicele în vînt!

XL

- Era în acea vreme cînd soarele apune
 Și zimbete de-adio răsfrînge peste cer;
 315 Ingenuncheat stă Hugo, șoptind o rugăciune
 Ce pe o rază d-aur străbate prin eter...
 La urmă fruntea mîndră pe trunchiul rece-și pune
 Și-mbărbătat așteaptă să moară-n cavaler!
 „Lovește!...” strigă-n fine... săcurea se supune
 320 Și șuieră în aer al morții rece fier!

XLI

- Oroare!... Capul zboară rostogolit departe
 Și corpul i se-nfige cu furie-n pământ!
 Iar generosul singe din vine i se-mparte
 În lungi șiroaie care roșesc al său vestmint
 325 Și capul i se zbate în zvîrcoliri deșarte,
 Ce bagă însă groaza în cîți de față sunt...
 Dar nemișcarea naște... mulțimea se desparte
 Și cioclii ridic corpul să-l ducă la mormint!

XLII

- Se scurse-ncet mulțimea și corpul îngropară,
 330 Dar toți de a lui moarte mereu își povesteau,
 Și cei mai mulți din martori uimiți adînc spuneau
 Că-n vremea cînd securea se abătu, barbară,
 Se auzi un țipăt de disperare-amară,
 Și toți pe a ei soartă înduioșați plîngeau...
 335 D-atunci însă de dînsa nimic nu mai aflară
 Și-n haosul vieții cu-ncetul o uitară!

XLIII

- Ce s-a făcut d-aceea de nimini nu se știe...
 O versiune spune că s-a călugărit,
 Iar alta că veninul a fost al ei sfîrșit...
 340 Cîț despre crudul Azo, luă altă soție,
 Trăi lungi bătrînețe, dar trist și înnegrit;
 Ș-avînd fii o mulțime, — nici unul ca să fie
 Nu mai avu c-aceia ce-n plina lui junie
 Să moară de o soartă fatală fu ursit!

XLIV

- Mereu sta increțită și sumbră a lui frunte,
 Căci inima e-tocmai ca riul cristalin:
 Îngheață-n suprafață, dar nu și-n fundu-i lin!
 Plană-n veci intristarea pe pletele-i cărunte
 Și-n veci ieși din pieptu-i un dureros suspin!...
 350 Muștrarea conștiinței fu condamnat s-afrunte
 Și nu putu vreodată un zîmbet să mai spunte
 Pe buzele lui arse de al muștrării chin!

XLV

- Copacul ce se-nalță la ceruri cu mindrie,
 Cînd ramurile-i taie dibaciul grădinar,
 355 Mai poate să-și revază și frunze și junie,
 Mai poate să trăiască și să-nflorească iar,
 Mai poate a fi încă un cuib de bucurie!...
 Cînd însă jos cad rupte d-un trăsnet în minie
 Ce șuierînd le arde cu groaznicul său jar,
 360 Nici ramure, nici frunze pe el nu reapar!

LARA
— Fragment —
(După Lord Byron)

I

În sălile antice, vasalii se adună
Să-și uite de sclavie cu toții împreună,
De lanțul care-adesă atîta plîns le-a stors,
Că din exilu-n care plecă de voie bună,
5 Stăpinul lor puternic e-aci: — S-a reîntors!
Pe Lara să-l revadă de mult se disperase
Oricine; și vasalii aproape că-l uitase...
Acuma veselia domnește în castel
Și cupele stau pline pe masa încărcată;
10 Stindardul fluturează pe poarta crenelată:
Ris, danțuri și petreceri sunt toate pentru el...
Căminul răspîndește fantastica-i lumină;
Bătrînii împrejurii-i fac cerc; surid, vorbesc;
Simțirea dă afară din inima prea plină,
15 Cuvintele-ntre cupe sonor se-ntreciocnesc!

II

De ce plecase însă de bunăvoie Lara,
Lăsînd în părăsire căminul său și țara
Spre-a merge peste-oceane cu țarm necunoscut?...
Rămas orfan în lume l-a tatălui său moarte,
20 Prea tinăr să-nțealgă, pierzîndu-l, ce-a pierdut,
Arbitru, deodată, deplin, peste-a lui soarte,

Stăpin și peste sine, stăpin și peste-ai săi,
Și fără ca să aibă un friu spre a-l reține,
Cu nimenea să-i spuie ce este rău sau bine,
25 Sau chiar să-i semnaleză acele mii de căi
Pe care-ajungi la crime și la simțiri răpuse...
Cînd însuși trebuință să fie guvernat
Mai mult decît oricine avea neapărat,
Să guverneze oameni, chemat el se văzuse!
30 Fu scurtă cariera ce-avu, dar tulburată,
Și el lăsă într-însa junețea-i desflorată!

III

Și Lara, tinăr încă, plecase-n lumea mare,
Și urma-i se pierduse din însăși ziua-n care
Își ridicase mîna în ultimul salut,
35 Și însăși amintirea-i cu-necetul se pierduse...
Vasalii știa numai atît: — Că dispăruse!
Destinul său rămase de-atunci: — Necunoscut!
De-abia citeodată, uitat de-o-ntreagă lume,
Răsună în castelu-i un nume: — Al său nume!
40 Un altul consolează pe fidanțata sa...
Moștenitorul singur pierdut cu fruntea-n umbră,
Să cugete la dînsul silit e-a se lăsa...
Un fulger viu străbate privirea sa cea sumbră:
„El poate că trăiește!“ își zice spăimîntat
45 Și pare că-l revede cuprins de îngrozire;
Sudoarea-l inundează l-această nălucire...
Moștenitorul singur nu uită! — N-a uitat!

IV

Neașteptat de nimeni, s-a reîntors deodată;
De unde?... Cine știe!... De ce?... Adînc mister...
50 Se bucură cu toții în sala cea bogată...
S-a reîntors, ș-ajunge! — Cuvintele nu-i cer!...
Vasalii, de se miră, e cum de renturnarea
O-ntnrziase-atîta lungind înstrăinarea?...
Sunt ani de-atunci!... — El tace. — Un singur scutier
55 Aduse după sine din țările prin care,
În voia cugetării umblă rătăcitor.

Privindu-l: — Li se pare la mulți c-a sa plecare
Fu ieri, — și au curs anii de-atunci în voia lor!
Puterea sa e-aceeași, deși pe larga-i frunte
60 Încep să se arate încrețituri mărunte...
Greșelile trecute ce-o fi avut s-au șters;
Era atît de tînăr pe-atunci, — și timpu-a mers.

V

Și ei cu toți îl află schimbat, — și orișicine
De-i caută-n privire, citește foarte bine
65 Că orice-ar fi acum, el nu mai e ce-a fost!
De-aprinsele lui patimi se află l-adăpost,
Și dacă pe-a sa frunte s-arată încă scrise,
În inimă le are ca-ntr-un mormînt închise;
70 Și-n loc de acel aer măreț, de-acel transport
Din prima-i tinerețe, e rece ca un mort;
Disprețul este singur ce suflet îi dă încă
Și are o privire atîta de adîncă
Încît cu ea în inimi citește lămurit!
De tonul lui sarcastic adînc te simți rănit...
75 Ambiția, Amorul și Gloria se pare
Că nu mai au putere să-l miște. — Uneori
Prin ochi îi trece însă un fulger lat și mare
Și fruntea sa-ncețată dispăre-atunci sub nori!

VI

Să nu-l întrebe nimeni de-al său trecut! — Nu-i place
80 Nici țările-a descrie pe unde-a fost, — și tace
De cite ori e vorba de el, — de ce-a văzut:
Necunoscut rămîne întregul său trecut!
A da să se-nțeleagă ar vrea că nicăierea
Nimica nu încîntă îndeosebi vederea
85 Și inima. — Că omul e tot aceeași sculă,
Și că experiența ce-a cîștigat e nulă!
Și Lara, mut și-n umbră, își pleacă ochiul său,
Și nimenea nu știe de este bun sau rău!
C-un cerc, întotdeauna, misteru-l inconjoară;
90 Totuna să trăiască îi este sau să moară!
Cu ochii reci privește la tot, și împrejur

Ai crede că nu vede nimic, — că-l urmărește
Un vis fatal, o umbră ce-n veci îl nălucește
Domnind peste abisul trecutului obscur!

VII

95 De naștere înaltă purtînd un nume mare,
Întoarcerea-i produce o zilnică schimbare:
Petrecerile-l cheamă în fiecă castel...
În mijlocul lor, însă, același om rămîne,
Indiferent îl lasă de-ar fi să se amine;
100 Și ce amestec poate să aibă-n ele el?...
Nimic nu urmărește, precum se-ntîmplă-adesă,
Împins de-ale speranții iluzii de-un moment...
Comori materiale, sau frumuseți alese
Îl lasă deopotrivă, — oricînd, — indiferent!
105 De-ambițiuni deșarte sătul e de asemeni;
Îl înțelege, — și-n lume nu află să-i asemeni
Pe nimeni. — El inspiră un fel de frică. — Dar
De spirite-nțelepte, o parte nensemnată,
Mărturisește-a-l crede mai bun de cum s-arată
110 Sub fruntea sa noroasă și zimbetu-i amar!

VIII

E straniu!... — În toată junețea lui, — se spune
Că se-mbulzea în pieptu-i teribile furtune!
Setos de acțiune, trei patime avea:
Femeile, Războiul și Oceanul. — Vrea
115 Nimic să nu-și refuze din tot ce simțu cere;
S-afrunte-orice pericol, să soarbă-orice plăcere!
Și patimile aspre ce-n pieptul său mugeau,
Priveau la elemente cînd ele-înfuriate,
Urlînd a lor putere, veneau ca să-și arate, —
120 Și de-ale lor furtune, — semețe, — își rideau!
Îubind pîn'la excese simțirile extreme,
Plăcerile sălbatici îl atrăgeau, — iubea
Durerea-n voluptate, — și fără a se teme
De drojdii, — să sleiască a vieții cupă vrea!
125 Acum, — din ea nu poate nici drojdii să mai pice,
Iar inima-i în două n-a vrut să se despice!

IX

Și pin-aci, — în inimi citise numai. — Pare
De-aci-nainte, însă, atras de cărți. Posac
Se-nchide-n timp de zile spre-a tuturor mirare,
130 Și servii lui atuncea destăinuire fac
Că noaptea umblă-adesea prin lungă-i galerie,
Purtat de cine știe ce sumbră reverie...
Ba chiar c-aud o voce ce nu e vocea sa
Și c-au văzut și lucruri ce cred nenaturale... —
135 Dar ce?... — Nu prea știu bine și nici n-ar fi cu cale
Să cauți, în credința ce au, a nu-i lăsa!
De n-au văzut nimica, de ce atuncea însă,
În veci, lingă el s-află un cap de mort, — și strinsă
O mină de cenușă în el? — Pe cînd toți dorm
140 De ce nu doarme? — Traiul îi este uniform
Și trist. — C-ar ști să spună sunt mulți ce gură fac,
Dar zic c-ar fi prea lungă istoria, — și tac!

X

E noapte-acum, și Lara spre riul de pe vale
Se îndreptează. — Cerul cu stelele-i de foc
145 În el se oglindește, și apele, în cale,
Îți par că, nmărmurite, s-opresc și stau pe loc!
Dar ele cu grăbire se duc pe nesimțite
Întocmai c-ale vieții momente fericite!...
E liniște deplină pe țărături, — și prin flori
150 Abia că se aude cum trec în armonie
Ai vîntului de seară îndrăgostiți fiori!
În totul predomină o sfîntă poezie:
Nălucile fantastici s-ascund prin bălărie,
În umbră. — Se rentoarce degrabă în castel
155 Cu mult mai sumbru Lara, — și el — e o nălucă!...
Ce poate să-i convie, — ce este pentru el,
E vîntul ce ridică vârtejuri, ca s-aducă
Furtuna care bate în aripe de-oțel!

XI

În sala cea tăcută a reintrat. — Natura
160 Prin tihna ei deplină îl desfidea. — De-afar'
A lunii rază albă îi tipărea statura

Ziua de Decembrie

(Scriitura)

Un vechiu amic mi părăsese și lui plecarea mi n'ar fi tristă
În pacea cămpului cel bătut deja prin euget
Că și sigur are se mi lăsa în sân tîngu și în viața
Dar d'în n'avea locul verdeții dintr'învălea formă
Stațiun de veci e peste omora cu clare apo populare
Oh! câtă mi pot a l'imita!

Acolo viața sa în tihna sa curge încet și fericită
Ne-turbirată de ispite, de calomniile și minicite,
De anticomere vedemne își va uita, — își va uita
Acolo scări de ministere și proxi claxonia sa se află
Sub înflorile naturii perdită și suflet so răpă,
Oh! câtă mi pot a l'imita!

La colțul verde-al unui codru ades mi duce euget
Clădese' în vis o căciună, dar am roșto liberă...
Tărăse vîntu greaua cruce a miserabililor trîni...
Și cînd copii ai ai pînă, în casa mea e serbă
Și plîng cu dulce breuie în tîmă restrîta și sîrbă
Dar umilitate îndurate mi lăsa sărb și fîșă
Oh! câtă mi pot a l'imita!

~~Distichon~~

Căderea e năvălitoare și umbra nu mai e de loc:
 Când se trăiesc abia se pot, se îngheți nu mai cumbla
 Dar drept am blînd, la ce dr. fi bună n'ougitări bîrbiată?
 Când necoia e obștească, în telexiștina e prostie
 Mai bine 'nchide-te în casă și nu mai vedea în viață
 De cît umblînd după dreptate sudori de mîci să asuși
 Plembat de cei certati de obștină din umbra în umbra
 Jizant în care nu se er'ă să ai onora și știință
 Dar dacă nu mai ai nici casă, atunci, — sublimleaur,
 Te neredutez că e mai spernic și nu mori petrele pe jor
 Firește că voi fi mai bine, retras de-a se deșteptate
 Se potîruca du cuib de frunde, o lună 'ntreaga de covoate
 Pe to vîle vecinic pepticare de al pîștii, și gînd
 Cu învîrtoare
 Cu su și fîșu și cu fîștura în cel mai lung
 Se te se face zori de vîră în cîntec de crocîrle
 Se să nu știu că este viață o idrolitote mîdele
 Să dîmîri a cîrteu splendorul de univers în est
 Se ești c'un singur sbor de aripi din pîmînt
 'Său' vîra, când la colt de codru pîștari cîntă a cîntă

Pe ziduri, — și reflexu-i trandafiriu și clar
 Venea ca să se joace pe sumbrele portreturi,
 În care-nchiși atîția strămoși de-ai săi, — secreturi
 165 Adinci păstrau de secol, — și crime și virtuți.
 Păreau însuflețite în ochii lor cei muți!...
 Iar sfinții, dintre stîlpîi ferestrelor, — în jocul
 De umbră și lumină, păreau că-și lasă locul
 Și unul către altul că și-l arată; — El,
 170 Retras în cugetare, — cu pintenu-i de-oțel
 Scotea cite un sunet sonor și lung din lespezi,
 De s-auzea de-afară umblînd cu pașii repezi
 Și-n umbra și lumina ce se-ngina în sală
 L-ai fi crezut că este o iazmă mormintală!

XII

- 175 Toți dorm. — E miezul nopții... Deodată... — De
 durere
 Un murmur se ridică, confuz vibrînd în noapte,
 Și grabnic îl urmează înăbușite șoapte...
 O voce... și un strigăt apoi!... — Ș-apoi, — tăcere!
 Era ca implorarea de ajutor ce scoți
 180 În agonia morții, cînd simți că nu mai poți
 Să scapi, — și simți pămîntul că fuge de sub tine,
 Iar singele-ți deodată încremenit în vine
 S-oprește. — Acel strigăt sub bolte prelungit
 Îl auziră oare?... — Cu virful ruginit,
 185 Desprinde cite-o spadă din cuie, fiecare...
 Și facle de rășină s-aprind, — și mic și mare
 Aleargă. — Acel strigăt din somn a deșteptat
 Pe toți. — Să nu-l audă puteau, — cînd prin morminte
 Mișcatu-s-au chiar morții sub lespezile sfinte?...
 190 Prea bine-l auziră cu toți, — ș-au alergat!

XIII

- Ca marmora de rece de-a lungu-ntins, — și-n față
 Mai searbăd decît raza de lună ce-l răsfată,
 Zăcea pe pietre Lara, cu spada lingă el
 Pe jumătate trasă. — Uimit de vreo-ngrozire,
 195 În lupta sa fatală c-un vis, c-o nălucire,

Mineru-i impumnase și jos căzuse-astfel!
Dar fruntea-i chiar atuncea păstrase-acea mândrie
Cu care își urmase a vieții bătaie,
• Și chiar atuncea încă, neștearsă de pe ea,
200 Adînc întipărită, sfidarea se citea!
Pe cînd pe-ale lui buze, deși abia simțite,
Dorinți răzbunătoare pluteau înmărmurite
Cu orice-amenințare ce poate-articulase,
Și care, deodată cu ele, — expirase
205 În clipa cea fatală cînd ochii săi s-opriră
În groaznica odihnă în care-ncremeniră!

XIV

De jos ca să-l ridice grăbit e fiecare...
Tăcere!... E viu încă... respiră și tresare...
Vorbește... și în față culorile-i revin,
210 Și vinetele-i buze din nou roșesc deodată...
Reci încă, împrejurii-i, privirile lui cată,
Și vorbele ce scoate, încet ca un suspin,
Sunt stranii: — De-altă limbă s-arată c-apartin,
Și par către-o nălucă de el a fi rostite,
215 Vibrînd misterioase prin sală rătăcite!
Și numai scutierul asupră-i înclinat
Se pare-a-le-nțelege din toți; — și ce-i vorbește
De nimeni nu se știe... Destul că-l liniștește,
Destul că e din visu-i oribil deșteptat!
220 Din visu-i!... Dacă totuși, un vis, — ca să-l zdrobească
Putu pină-ntr-atîta, venind ca să-i răpească
Superba bărbăție închisă-n pieptu-i lat!

XV

Acea ce-n demența-i visînd zărise poate
Rămîne-ascuns în pieptu-i — și soarele pe cer
225 Urcîndu-se, — îl află același om de fier,
Și zilele-i aceleași rămîn, — aceleași toate!
Nici preoți și nici medici nu cheamă spre-a le cere
C-o vană ușurare, o vană mîngiere;
Și nu e nici mai vesel și nici mai trist, — și cînd
230 Coboară umbra nopții, — de simte citeodată

O tulburare-ascunsă, — o tănuiește-ndată
De toți. — Și totuși, umblă cu toții tremurînd,
Înfiorați de-o șoaptă, — de-un liliac ce zboară,
De-o frunză ce se mișcă, — de-o murmură ușoară,
235 De un nimic, — și-n fine de însăși a lor umbră!

XVI

Zadarnică e însă a lor înfiorare...
Acel moment de groază din nou nu s-a ivit...
Chiar Lara se arată că-l uită, și se pare
Că sunt numai vasalii coprinși de-nfricoșare
240 De cîte ori al nopții zăbranic înnegrit
Pe ceruri se destinde. — Dar el?... Uitat-a oare
În adevăr?... Sau poate un vis l-a nălucit?...
Un vis!... Dar acel strigăt de stranie oroare
Al cui a fost atuncea?... Al cui?... — Sudoarea-i trece!
245 Dar corpul ce găsiră zăcînd pe piatra rece
Al cui a fost și dînsul?... — Cu ochii în pămînt,
Ca-ntotdeauna tace, surd-mut ca un mormînt!
Dar ce înseamnă oare tăcerea sa? — Să fie
Dovadă de uitare sau de-amintire vie?
250 Misterul va rămîne etern, — și-l vom lăsa
În pace să-și urmeze eternitatea sa!

XVII

În Lara un amestec misterios domnește,
Și binele cu răul în el se contopește...
E demn deopotrivă de ură și de-amor...
255 Și dă, — el, care tace, — de vorbă tuturor...
E lăudat adese și sfîșiat adese,
Dar laude și critici rămîn neînțelese...
Ce-a fost și ce e oare acel necunoscut?...
Pe ce se-ntemeiază?... — Temei avînd străbunii,
260 Încolo, — o problemă e-ntregul său trecut!
Că el a fost mai vesel, prin lume-afirmă unii...
Se ridica-n banchete întii al său pahar,
Dar zimbetu-i, de-atuncea, părea-ncrețit ș-amar,
Pe cînd a sa vedere, învăluită-n ceață,

265 Lăsa să se-ntrevadă o magică dulceață,
Așa că foarte lesne puteai ghici din fire
Că nu avea-mpietrită a inimei simțire!

XVIII

Dar cum simțea oricine, ascunsa lui blindețe,
Privirile-i, deodată, se ridicau semețe!
270 Era atît de mare mîndria sa, că vrea
Măcar o slăbiciune să pară-a nu avea;
Pe stima nimăruia nevrînd a pune preț,
Avea pentru-omenire un suveran dispreț.
Și chiar de pe atuncea, tăcut ca o statuie,
275 Părea că nu mai are în lume nici un cult,
Și s-arăta că ura voia să și-o impuie
Ca vecinică pedeapsă de-a fi iubit prea mult!
Era cum ești atuncea cînd vezi că înșelată
Îți e orice speranță și n-ai ce să devii;
280 Rîdea, purtînd în pieptu-i o rană-ndurerată,
Străin de toți pe lume și mort printre cei vii!
Respins din alte regii de spirite și umbre,
Punea pe-al vieții soare concepțiile-i sumbre!

XIX

Pericole reale creîndu-și singur Lara,
285 Scăpa, — ca prin minune, — ș-apoi le regreta:
O voluptate-ascunsă în ele-l săgeta!...
Născut ca să-și iubească și semenii și țara,
În vise de virtute se legănase-ntii:
Natura-l înzestrase c-o forță de iubire
290 Ce dă arar în parte l-a noastră omenire,
Și el dormea în tihnă pe-al vieții căpătii!...
Dormea... Și deodată, junețea-i luminoasă
S-acoperi cu jale de-o umbră-ntunecoasă,
Ș-o vecinică fantomă de-atuncea urmări!
295 Cînd ora deșteptării sosi, nu-i rămăsese
Decît de-a plînge timpul ce repede cursese!...
Și coborînd în sine, regretu-i se mări,
Căci patimile aprigi din viața-i destrămată
Lăsaseră în pieptu-i o urmă blestemată!

XX

300 Și el, prea mîndru încă de-a-și recunoaște vina,
Făcea răspunzătoare nu inima, ci tina
Ce servă de-nchisoare la sufletu-omenesc:
Acea țărînă vilă de viermi invidiată,
Luată de la dînșii, și lor înapoiată!
305 Iar sclav fatalității, predîndu-se, făcea
Voinței sale proprii o parte nensemnată,
Și-n veci punea destinul cu mult mai sus de ea!
Încriminînd natura, ce-n lume îl crease
Extrem în orice acte, asupra-i aruncase
310 Greșelile lui toate, și liber de muștrări
Lăsa oricare patimi ș-oricare destrămări
Să-i treacă peste frunte ca vîntul peste iarbă
Sau pieptul să i-l umple și-n inimă să-i fiarbă,
Iar barca vieții sale, lipsită de vislaș,
315 Plutea, încoa și-ncolo, pe-oceanul uriaș!

XXI

Înnobilat prin nume și suflet, egoismul
Vulgar, — ca să-l coprindă, — se încerca-n zadar,
Și absolut în toate — ura: Relativismul...
În bunuri, ca și-n rele era un temerar
320 Întraripat să zboare mai sus de cer adese,
Și oțelit să cadă mai jos de laduri chiar!...
Astfel, — rămîneau vecinic, de oameni, nențelese
Simțirile-i, — și vecinic, în zboru-i furtunos,
Urca prea sus adese, ș-ades cădea prea jos!
325 Deosebit în toate de-ntreaga Omenire,
De mult se dezbrăcase de-a ei însuflețire...
Din regii eterate privea tihnit la ea
Acum. — Și altădată cu patima-n privire
Mai pătimaș ca dînsa era, — și pătîmea!...
330 De ce însă și dînsul din lumea sa înaltă
Se coborîse-aicea cînd predomnea-n cealaltă?

ADIO

(Fragment după Lord Byron din *Child Harold*)

- „Adio, țara mea natală,
De țărmul tău m-am depărtat,
Și cîntă paserea fatală
Și valul geme nencetat.
- 5 Corabia, fugind exală
Suspine triste și profunde,
Iar soarele dispăre-n unde:
Adio, țara mea natală!
- O altă zi și alt declin
10 Vederile o să-mi izbească
Și cerul miine-o să-mi zimbească,
Dar nu și scumpul meu cămin!
Deșert, castelul meu cel falnic
E mut de orice cîntec drag!
- 15 Pe ziduri crește mușchiul jalnic
Și urlă cîinii mei în prag!
- Apropie-te, scutiere,
Și spune-mi tainica-ți durere...
De valuri oare te-ngrozești?...
- 20 Corabia este ușoară
Ca pasărea ce-n aer zboară!...
De ce în lacrimi te topești?...
Apropie-te, scutiere,
Și spune-mi tainica-ți durere!“

- 25 „De valuri nu mă îngrozesc,
Dar am lăsat acas', stăpîne,
Părinții, care mă jelesc
Tîrîndu-și zilele bătrîne!
Străin în lume este greu...
30 Mă simt mîhnit și amărit...
Stăpîne, nu mai am decît
Pe dumneata și Dumnezeu!

- Cînd am plecat, bunul meu tată
Plîngînd m-a binecuvîntat,
35 Iar maica mea, nemîngîiată,
Cu dor adinc m-a sărutat“!...
„Destule lacrimi, scutiere...
Durerea, văd că-ți șade bine,
Dar cît n-aș da pe-a ta durere,
40 Să pot să plîng și eu ca tine!

- Dă-mi mîna-ncoace, scutiere,
Voiesc ca mîna să mi-o stringi
Spunîndu-mi pentru ce mă plîngi...
Plîngi tu de teamă sau durere?“
- 45 „Cum are teamă ca să-mi fie
Atunci cînd sunt cu dumneata?...
Eu am o tînără soție
Și ea mi-a zis: «Nu mă uita!»

- Pe cînd plutesc pe-această undă,
50 Iubiți copii! la sîn vă ține!
Ea însă ce-o să vă răspundă
Cînd voi veți întreba de mine?“
„Destule lacrimi și-ntristare:
De dorul tău compătinesc...
55 Dar eu trăiesc în nepăsare
Și-n urma mea voios privesc!

- Amantă sau soție — toate
Femeile se potrivesc,
Și dacă inima au, poate,
60 Destul de bine-o tănuiesc!

Purtînd în pieptul meu o stîncă
Eu n-o mai am spre-a se mai frînge,
Dar n-am durere mai adîncă...
Decît de-a nu avea ce plînge!“...

ÎNTUNECIMILE

(După Lord Byron)

Am avut un vis, ce n-a fost în întregul său un vis.
Soarele strălucitor era stîns, iar stelele rătăceau prin
vecinicul spațiu despoiate de razele lor, și fără ca să
urmeze vreo cale regulată; și pămîntul-înghețat plutea
5 orb și negru în aerul ce mai era luminat de lună;
dimineța venea, se ducea și se reîntorcea, dar ca să
readucă lumina zilei; și oamenii uitaseră patimile în
groaza aceluia cataclism; și toate inimele — înghețate —
printr-o rugăciune egoistă chemau cu disperare
10 lumina; și toți trăiau împrejurul unor mari focuri
aprinse pe cîmpuri; și atît tronurile și palatele regilor
coronați, cit și colibele și locuințele de orice fel erau
date pradă flăcărilor pentru a lumina întunecimile.
Ardeau orașele întregi și oamenii se adunau împrejurul
15 caselor ce locuiseră și ce ardeau, pentru a se privi unii
pe alții încă o dată! Fericiți aceia care se aflau în
apropiere de vulcani și de luminoasa lor culme.

O spăimîntătoare speranță era tot ce mai rămăsese
lumei, și acea speranță era întemeiată pe pădurile că-
20 rora li se detese foc. Dar din oră în oră ele se vedeau
mistuindu-se și dispărînd. Trunchiurile pîrîitoare ale
copacilor se stingeau cu o ultimă trosnire, și la
urmă tot redevenea întunecime. Lumina lor deznă-
dăjduitoare se resfrîngea ca fulgere, de o clipă, pe
25 obrezele oamenilor, ce nu mai aveau înfățișare pămîn-

tească; unii — întinși pe nisip — își ascundeau ochii sub mâini și plingeau; alții își rezemau bărbiile pe pumnii lor închiși și zimbeau. Alții, în sfârșit, alergau într-o parte și într-alta, căutând să reînsuflețească focurile funebre, și priveau cu grijă la cerul monoton, întins ca un cearceaf mortuar peste universul răposat; la urmă, se rostogoleau prin pulbere blestemînd, scrișneau cu dinții și urlau. Paserile speriate aruncau țipete și, nemaiputînd să zboare, umblau pe pămînt bătînd zadar nic din aripele cu care nu se mai puteau folosi. Fiarele cele mai sălbatice se făcuseră blinde și tremurătoare; viperele se tirau impleticindu-se prin mijlocul mulțimei. Ele șuierau, dar nu mai mușcau. Și lumea le omora pentru a se hrăni. Și războiul, ce încetase pe pămînt cîtăva vreme, reîncepea mai îngrozitor, căci fiecăre prînz era cumpărat pe prețul singelui. Și fiecare se ascundea de fiecare, pentru ca să-și îndestuleze foamea sălbatică, și nu mai exista nici omor, nici rudenie, nici prietenie. Lumea întregă nu era cuprinsă decît de o singură și aceeași cugetare, anume: că toți aveau să moară în curînd și fără nici o glorie.

Toate pîntecile erau sfișiate de foame — oamenii mureau, și oasele, ca și cărnurile lor rămîneau neîngropate; cei vii — slabi, girboviți și descărnați — se sfișiau între ei pentru ca să le mănince. Ciinii — chiar ei — se repezeau asupra stăpînilor; toți ciinii își uitaseră credința afară de unul, șezînd în preajma unui cadavru; el veghea asupra lui alungînd păsările, fiarele și oamenii inflămnîți pînă ce se lăsau de a se încerca să se atingă de corpul mortului sau din pricina foamei ce-i doboră omorîndu-i la rîndul lor, sau din faptul că erau atrași de cadavrele altor morți mai proaspeți. Încît despre ciine, el nu căuta nici o hrană pentru dînsul, ci scoțînd un urlet plîngător și prelungit, muri, cu un strigăt de durere, lingînd miinile ale căror mîngieri nu mai răspundeau la ale sale. Încetul cu încetul, foametea secera mulțimea. Dintr-un oraș cu o populație numeroasă, numai doi oameni mai rămăseseră, și erau amîndoi dușmani. Ei își deteră întîlnire la spatele unui altar unde mulțimea adunase feluri de lucruri sfinte, a face din ele o întrebuintare nelegiuită. Rebegiți de

frig, cu miinile degerate, dinșii scormoniră prin cenușa altarului, ce era caldă încă, și slaba lor suflare, în urmărirea unui pic de viață, izbuti să dea naștere la o flacără ce d-abia se putea numi o flacără. Lumina mărîndu-se citva, ei ridicară ochii unul către altul — se văzură, deteră un strigăt și muriră; ei muriră la aspectul uriciunei lor mortuare, fără ca să știe nici unul nici altul cine era acela pe a cărui frunte foametea scrisese: „Blestemat“.

Lumea pustie; țările populate și puternice nu mai erau decît un ce neînsuflețit, în care nu mai existau nici anotimpuri, nici vegetație, nici arbori, nici oameni, nici viață. Totul nu era decît o imensă moarte, un haos de argil întărit. Fluviurile, lacurile, oceanul erau nemișcate și nimic nu tresărea în tăcutele lor adîncimi. Corăbiile fără matrozi putrezeau pe mări și cartarele se sfărîmau și cădeau bucată cu bucată, iar căzînd, rămîneau nemișcate pe prăpastia nemaiemișcată de nimic, valurile muriseră; fluxurile și refluxurile nu mai existau dimpreună cu luna, regina lor. Vînturile înmărmuriseră în aerul stătător, și norii de asemenea încetaseră de a mai fi; întunericul nu mai avea trebuință de ei.

Întunericul era universul:

DIN „FAUST“

(După Goethe)

FAUST

Adincit-am pină-n funduri tot ce e filozofie,
Medicină, drept, știință, psihici legi, teologie,
Vai, și totul, — dar zadarnic, — căci nimic n-am
folosit...

N-am făcut un pas nainte, — am fost numai un
smintit...

5 Mi s-a zis pe rind magistru, doctor, culme strălucită,
Și discipoli mă urmară cu voința nimicită,
Dar în dreapta, dar în stînga, dar în sus ca și în jos
Ei mișcatu-s-au zadarnic... totu-a fost făr' de folos.
Astăzi, ars e al meu suflet de o rea dezamăgire...
10 Ce e drept, mai multă carte știu ca-ntreaga omenire...
Medici, filozofi ori preoți i-am lăsat în urma mea,
Îndoieli, prejudecată să mai am nu s-ar putea,
Și-ngrozire, nici de oameni, nici de draci, nici de
nimica...

Dar iubirea deopotrivă părăsindu-m-a cu frica.
15 Dacă știu ce-a ști se poate, bucuriile-mi s-au scurs,
Și torentul cald de zile nu-și întoarce al său curs...
Totul e zădărnice, amăgire și nimic...
Ca cei mari mă simt de mare, și ca micii sunt de mic.
N-am lăscăie, nu mă bucur de vreun bine, de vreo
slavă...

20 Mai de plîns sunt ca un ciine... Beau tot fiere și otravă...
(Pauză.)

Doar magia îmi rămîne s-o mai cerc, — voiesc să știu
Dacă spiritu-mi va spune Dumnezeu că este viu;
Adevăru-ntreg să-l aflu este ținta ce rivnesc,
Cu ce se-află scris la carte nu mai vreau să m-amăgesc.
25 Vreau prin cuget universul să-l străbat în înălțime,
Să-l măsoar în adincime și să-l treier în lărgime...
Orice taine, orice forțe s-ar afla coprinse-n el
Întocmesc, de azi înainte, setea mea și al meu țel...

(Către fereastră.)

Lună dulce și tăcută cu lumină argintie,
30 Mai aruncă-ți o privire și cea ultimă să fie
Peste vechea zbuciumare ce cutremură-al meu piept, —
Tu-mi știi nopțile pierdute de nebun și de-nțelept...
Peste cărți și pergamente aplecat fără-ncetare
M-ai văzut pină la ziuă în aceeași aiurare...

(Pauză.)

35 A! hirtoage blestemate! lună dulce, scumpa mea,
Să mă-nalț pină la tine cum de multe ori aș vrea,
Să plutesc deasupra nopții peste lumea ta de astre,
Peste peșterile-ți negre, peste văile-ți albastre,
Și dansînd, din nou impuber, printre raze de argint,
40 Bătrînețea mea prin forța tineretii s-o dezmint,
Iar pe iarba ta suavă să-mi refac o viață nouă
Din argintul tău fluidic și din rumena ta rouă.

(Pauză.)

Vai, dar nu: realitatea e-ntre-aceste ziduri vechi
Printre care umblă șoareci strecurîndu-se perechi,
45 Ziduri ce-năuntru lasă abia luna să străbată,
Ca un petec mic de-albastru smuls din doma înstelată.

(Pauză.)

Oh! priveliște posacă! Peste tot sunt numai cărți...
Pergamente-ngălbenite, astrolabe vechi și hărți,
Sau pahare, sticlărie și unelte ruginite,
50 Mese rupte și catedre pe trei sferturi putrezite, —
Moștenire strămoșească! Iată-ntregu-mi univers!
În zadar se scurse timpul negrăbit în al său mers,
Nu cunosc nimic din viață... deci, nu este de mirare
Dacă timpla mea zvicnește, dacă pieptul meu tresare,
55 Și mai trebuie-ntrebarea să mi-o pun, de ce suspin
Cînd veninul mi-arde-n suflet și-am în inimă un spin,

Cînd născut am fost de viață pentru viață, și mormintul
L-am închis de viu asupra-mi pentru a-mi fi de veci
vestmintul...
60 Pretutindeni împrejur-mi, iată, zac putreziciuni,
Oase, stîrvuri tăbăcite, scrum de vechi deșertăciuni...
(Pauză.)
Ah, sublimă ciocîrlie, suflet alb răpit de ceruri,
Rupe lațul ce te leagă și afundă-te-n misteruri.
(Pauză.)
Da! Aci e cartea veche scrisă chiar de Nostradam,
Fie-ți dînsa călăuza... E credința ce mai am.
65 Ațintește-a ta privire peste-ntreaga veșnicie
Și din spiritul ce-o umple fă a ta filozofie...
Vei simți atunci în tine năvăliri de forțe noi
Și vei fi atunci ca zeii sau vei fi dintre eroi.
Nu cerca să poți enigma s-o dezlegi prin cele scrise
(arătînd pe carte)
70 Despre-aceste vagi simboluri, ci aruncă-te-n abise.
(Pauză.)
Haide! Sunt cu voi alături nentrupate-nsuflețiri...
Dacă nu sunteți năluca unor simple-nchipuiri,
Imi veți da răspunsul vostru...
(Deschide cartea și se uită la semnul cabalistic al
Macrocosmului.)
A!... Extază nesfirșită,
75 Macrocosm, de-a ta emblemă e făptura mea răpită.
Cufundat sunt într-o mare de plăceri, mă simt
schimbat.
Sunt tot eu, și altu-n mine pare-acum că s-a-ntrupat.
(Pauză.)
Ce virtute se ascunde în această-nfățișare,
Căci privind-o, eul însuși cade-n propria-i uitare,
80 Iar un altu-n locu-i naște, și aceasta, mai deplin:
Soare nou, de aur vesel, pe al vechiului declin...
(Pauză, uitîndu-se pe carte.)
Dumnezeu creat-a oare semnu-acesta de magie
Spre-a ne da o vie rază din a sa mărinimie,

Sau e omul care singur e prin sine Dumnezeu?
85 Întunericul orbirii a pierit din jurul meu...
Tot ce e mi se supune și-ncep haosu-a-l pricepe:
Cum nimic nu se sfîrșește, și nimic cum nu se-ncepe,
Cum mișcarea vieții este peste tot și nencetat...
Și cuvintele de taină ce mi-a spus un învățat:
90 „Lumea spiritelor nu e cum o judeci, — o problemă...
Ți-este mîntea innorată sub a vîrstei diademă...
Dar curaj, discipol tînăr, vor veni acele zori
Cînd cuprinde-vei în suflet ale-adîncului comori.“
(Privește semnul.)
Oh, cum tot se mișcă-n haos: soare, stele, cer și lună,
95 Întocmind a veșniciei armonie împreună.
Cum coboară mii de forțe! Cum se urcă! Cum revin!
Cum din amfore de aur varsă-al vieții dulce vin,...
Cum, cu aripi fremătînde, umplu cerul de-o vibrație
Ce se face tot mai blindă sau ce crește tot mai tare.
100 Sfînt spectacol! dar... cădere pentru mine, căci nu pot
Să strîng firea toată-n brațe și al ei să fiu de tot.
Să m-adăp cu viul lapte care-i face nemurirea,
Tîneretea, preaputerea, frumusețea, strălucirea.
(Pauză.)
E zadarnic! Zac pe țărmul apei largi, o celebraz
105 Și nu pot cu-o picătură setea mea s-o-ndestulez.
(Reia cartea.)
Ah, dar iată! Semnu-acesta are forțe mai depline —
Viu pămînt, e al tău spirit ce se află lingă mine,
Simt de-acum fiorii magici de-aripări, de fremătări,
Și un fluviu prin artere de suave îmbătări...
110 E o flacăre cum este cea din vinuri spumătoare...
Mîntea mea se limpezește, e din nou cutezătoare
Și să port mă simt în stare pămînteștile dureri,
Bucuriile supreme și supremele plăceri,
Pot să-nfrunt furtuna vieții și a gîndului furtună,
115 Dar pe frunte-mi nori se-adună,
Cerul tună,
Luna moare,
Lampa mea filiietoare
Piere-n aburi deși și groși.
120 Ochi fatali și feroși

Mă fixează, mă pătrund

Până-n fund...

Roșii fulgere scilipesc,

Săbii, săbii mă orbesc,

O suflare rece, rece

Prin tot corpul mă petrece.

Spirit aprig, te simt bine,

Ești aci, ești lângă mine,

În tot sufletu-mi tresari

Ca o mare agitată...

Ieși, arată-te, apari!

Negrul Acheron

Chiar de-ar fi să-l trec îndată,

O voiesc, o cer, ordon.

(Spiritul apare într-o flacăară.)

SPIRITUL

135 Cine — și de ce mă cheamă?

FAUST

O! vedenie grozavă!

SPIRITUL

Invocarea ta se scurse arzătoare ca o lavă,
Răscolit-a tot văzduhul, deci privește-mă!

FAUST

140 Nu mă pot uita la tine, ești de beznă și de foc. De loc

SPIRITUL

Și rugatu-m-a el singur să răspund la a lui chemare,

Iar de față cind se află ce-a dorit cu insetare,

Iată: spaima mistuiește chiar pe omul ce-a urcat

Mai presus de ceilalți oameni, și trufia și-a uitat.

145 Ha! și unde e-ndrăznețul care-o lume-nchipuise

Și trăia închis într-însa: vis semeț răpit de vise?

Faust te cheamă, ori un altul îl zăresc-naintea mea?

Te-avîntași prin corp și suflet și ceruși a mă vedea,

Iar azi tremuri ca un vierme pină-n fundul veții
tale...

150 Te privesc, — întorci privirea. Naintezi, — te tragi
din cale.

FAUST

Eu s-am teamă de-o nălucă? Nu, pe viul Dumnezeu!
Faust sunt eu, chiar eu, nu altul; și egalul îți sunt eu.

SPIRITUL

Din zorii dimineții,

Prin valurile vieții

155 Mă urc sau mă cobor,

Plutesc peste tot locul,

Pămîntu-l înfășor:

Sunt aerul, sunt focul,

Coprind în mine toate,

160 Sunt cîtec, sunt avînt,

Sunt leagăn, sunt mormînt —

Sunt tot ce-a fi se poate.

CASANDRA

(Poezie de Schiller)

Veselia domnea în palatul Troiei înainte de căderea
întăririlor acestui oraș. Se auzeau răsunînd cînturile
de triumf și coardele lirelor de aur. Toate brațele se
odihneau de-o luptă dureroasă, căci fiul lui Peleu cerea
5 în căsătorie pe fiica lui Priam.

Grupuri împodobite cu lauri se duc cu solemnitate
spre locuința zeilor, către altarul lui Apolon. În stradă
domnește o veselie nebună: o singură ființă rămîne în
durerea sa.

10 Singură și mîhnită, lipsită de orice bucurie, în mij-
locul veseliei generale, Casandra rătăcește la-ntîmplare
printre copaci de lauri consacrați lui Apolon. Ea se
retrage în fundul pădurei și-și aruncă haina sa de preo-
teasă.

15 „Toți se bucură, zise ea, toate inimile sunt fericite,
bătrînii părinți speră și sora mea... Numai eu sunt
singură și tristă; căci dulcele presimțiminte se depăr-
tează de mine, și văd apropiindu-se de acele ziduri ari-
pile nenorocirei.

20 Văd o tortă arzătoare, dar ea nu e aceea a căsăto-
riei; văd un fum ce urcă spre nori, dar nu e acela al
sacrificiului; văd că se pregătesc sărbători, și în spi-
ritul meu plin de temeri, aud pasul lui Dumnezeu, care
va arunca în aceste sărbători durerea sfișietoare.“

CONTESA PALATINĂ

(După Henric Heine)

Contesa Jutta, Palatină,
Cu sora ei ce se-nfioară,
Pe Rin, în luntre-ncet coboară
L-a lunei galbenă lumină.

5 Contesa zice: „Vezi tu sorții
Cum mă urmează-n lumea toată?...
Sunt șapte morți ce-n noapte-noată,
Ce trist înoată-n noapte morții.

Ei au fost șapte-odinioară,
12 Înalți, frumoși și tineri îngeri;
Purtau în ochi cite-o comoară
Din cerul plin de vii răsfrîngeri.
A mă iubi mi-au dat cuvîntul...
Și pentru-a-și ține jurămîntul,
15 I-am înecat în floarea forții...
Ce trist înoată-n noapte morții!“

Dar luntrea fuge peste valuri...
Un ris s-aude pîn' la maluri...
Contesa rîde... — ris de jale.
20 Se duc cadavrele la vale,
Și ochii lor sticloși la lună
Clipesc grozav, pe cînd răsună
De la castel, din pragul porții:
„Ce trist înoată-n noapte morții!“

ROMANȚĂ
(Din Zschokke)

De pe-a lui buză zimbitoare
Răpită e a vieții floare...
Dușmanu-n luptă l-a ajuns,
Un fier în coastă l-a străpuns.

- 5 Acum, durerea cînd nu-l frînge,
Copilă dragă, nu-l mai plînge...
Pe-o piatră capul și l-a pus
Și pe vecie doarme dus.

IDILĂ
(După Theocrit)

DAPHNIS,

Paris fu iubit de Elena, ș-a ta sărutare de-amor
Îmi spune că altă Elenă iubește acum alt păstor!

DORIS

O! Taci și nu mai fi mîndru de-o glumă, — de-o
nebunie...

DAPHNIS

Degeaba. — Pieptul meu bate coprins de dulcea-i beție!

DORIS

- 5 Să pot, acea sărutare degrabă mi-aș cere-o-ndărăt.

DAPHNIS

Ba nu. Să-mi dai încă una, ș-atuncea, pe loc mă dezbăt!

DORIS

Sărută-ți mieii din turmă. Plăpîndă eu sunt ca o floare...

DAPHNIS

Doris, gînditu-te-ai însă că florile sunt trecătoare?

DORIS

- 10 Da; timpul nu se oprește să stea din veciniciu-i drum
Dar floarea chiar dacă trece prin aer lasă parfum!

DAPHNIS

Doris, măslinul dă umbră... Subt dînsul un basm ți-aș
spune...

DORIS

Le știu eu basmele-acele: sunt poftete tale nebune!

DAPHNIS

Sau vin subt ulmul de-alături să-ți cînt din flautul meu.

DORIS

Cîntă la oile tale și nu flecări mereu!

DAPHNIS

15 De-asprimea ta fără margini, Venera e supărată!

DORIS

Se poate, dar de Diana am fost și sunt apărută!

DAPHNIS

Ei bine, cheam-o acuma!... Alerge-ți în ajutor!

DORIS

Mă stringi ca șarpe de flacări... Oprește-te, stăi, că mor!

DAPHNIS

Și ce? Credeai că se poate să treci într-altfel prin lume!

DORIS

20 Dar floarea dacă s-atinge, nu-și pierde-atunci din
parfume?

DAPHNIS

Parfumul florilor tale pe cît îmi pare-l păstrezi
La alții nedemni de dînsul...

DORIS

Ascultă...
De ce, de ce mă-nfrunzezi?...

DAPHNIS

25 Nimic! Hymeneul îmi este dorința cea mare
Și tremuri, te dai la o parte, cerînd ca să-mi pui
infrinare?...

DORIS

Uimirea...

DAPHNIS

Doris, Hymeneul a fost lăsat pe pămînt
Ca oameni să nască printr-insul și mulți s-ajungă ciți
sunt!

DORIS

30 Țesut se zice că este din zile lungi, urcioase...

DAPHNIS

O fi; dar vecinic coprinde și nopți atît de frumoase!...

DORIS

Să zice cum că bărbatul este-al femeii stăpîn...

DAPHNIS

Eu cred că rob i se bagă de cum o stringe la sin!

DORIS

35 Vai! Și la cîtă durere e-n ceasul de nașteri ursită...
Ea-și pierde chiar frumusețea!

DAPHNIS

Și este cu mult mai iubită!

DORIS

Păstor, frumos ca și noaptea, îmi juri ca să fii
credincios?...

DAPHNIS

De martori iau cerul și luna, și totul de sus și de jos!

DORIS

Dar tata ce-are să zică?... Mare-i va fi supărarea!

DAPHNIS

40 Cum va afla de al meu nume, el va-nceata cu
mustrarea!...

DORIS

Spune-mi și mie-acel nume, inger, făptură sau zeu!

DAPHNIS

„Daphnis“. — Și am și eu tată, — Lycidas e tată-meu!

DORIS

Daphnis!... E dulce-acest nume!... Daphnis!... Și
noaptea coboară!...

DAPHNIS

Oh! Vino subt chiparosul ce-n umbră se infășoară!

DORIS

45 Pașteți, frumoaselor capre, și vino, iubite Daphnis!

DAPHNIS

Pașteți, și capre și tauri, și vino, vino, Doris!

DORIS

Lasă-mă, căci sărutarea-ți mă arde, mă mistuiește!

DAPHNIS

Ce? Tremuri și încă ți-e teamă?...

DORIS

Oare așa se iubește?...

DAPHNIS

50 Așa să-ncepe.

DORIS

Dar sinul, de ce, de ce-mi dezvelești?...

DAPHNIS

În sin ascunzi două mere... Dă-mi-le de mă iubești!

DORIS

Mă-mpiedici... Alunec, și iarba e udă ca buzele tale...
Și ce?... Tu-mi desfaci cingătoarea?... Ascultă... Un
zgomot pe vale!...

DAPHNIS

55 Voiești să mă-nșeli, căci tremuri, uimită subt brațul
meu...
E vintul ce prin frunzișe șoptește de Hymeneu!

DORIS

În mine valul rușinei spumează, se umflă și țipă...

DAPHNIS

Și-n mine-amorul să umflă, și vorba e numai de-o
clipă!...

DORIS

Mi-a rupt cămașa... Sunt goală... Zeilor! Este-n delir!

DAPHNIS

60 Pe buze-ți să află delirul ca roua pe trandafir!

DORIS

Ba el se află pe buze-ți cu focul sfintului soare!

DAPHNIS

Subt el atunci se va naște, Doris, o tainică floare!

DORIS

Ce zici!...

DAPHNIS

Așteaptă și-ndată vei ști...

DORIS

65 Oprește!

DAPHNIS

Tirziu!

DORIS (deschizind ochii)

Daphnis, subt buzele tale, femeie simt că deviu!

DAPHNIS

Femeie, însă și-n mumă curind vei fi preschimbată!

DORIS

De tine nu zici nimica?

DAPHNIS

De mine?... Eu voi fi tată!

*

70

Așa sorbind împreună plăcerea fără regret,
Doris la turmă se-ntoarse mergind cu pasul încet...
În ochii ei voluptatea ș-amorul stau zugrăvite
Și-n jos pleca rușinoase priviri de-o taină uimite;
75 Daphnis se-ntoarse și dînsul, dar mindru și fericit...
Daphnis luptase,-nvinsese, iubea, fusese iubit!

DORINȚA

(După Ahil Parascu, marele poet al Greciei moderne)

Aș vrea să pot deschide al tată-meu mormînt,
Cu unghiile mele să sap acel pămînt,
Din noaptea fără ziuă coșciugu să i-l scot,
Și mut de-nfiorare să văd cu ce cruzime
5 Schimbatu-l-a țărîna și recea-ntunecime,
Iar corpul său în brațe stringîndu-i-l, să pot
S-alătur de acela din care mă născui
Și capul meu de capu-i și pieptul meu de-al lui,

Aș vrea să fiu o pinză să pot să-l invelesc,
10 O perină pe care cu drag să-l odihnesc,
Al anilor săi tineri frumos și dulce vis
Ca-n somnul vecinicieii să-l fac să mai zîmbească,
Sau binecuvîntarea din buza părintească,
În care se coprinde un cer întredeschis,
15 Sau facerea de bine ce-n juru-i răspîndea,
Sau ruga suferinței pe care o-ndulcea.

Aș vrea să fiu chiar cerul cu soarele cel cald
Și-n mine să port raiul ca-n raza mea să-l scald,
Un nor pentru a-l duce molatic și ușor,
20 În păru-i de zăpadă o stea licăritoare,
Pe buzele lui vineți carminul dintr-o floare,
Un inger, orișunde spre-a-i fi însoțitor,
Și-n sufletu-i, ce poate suspină dureros,
Zîmbirea mîngîioasă a maicii lui Christos.

- 25 Să fiu pînă și crucea ce-i este la mormînt,
Să fiu pînă și roua ce pică pe pămînt,
Salcîm, răchită, plută, sub mine să-l umbresc,
Să fiu orice în fine ca singur să nu fie,
O pasăre, o șoaptă, un sunet de-armonie,
30 O floare, — împrejurii parfum să răspindesc,
Mormîntul ce-năuntru îl ține adîncit
Și pînă și coșciugul crăpat și mucezit.

LUMEA ACEASTA CÎT E DE MARE

(După Petofi)

- Lumea aceasta cit e de mare
Și cit de mică ești, scumpa mea,
Dac-ai răspunde l-a mea-nfocare
Nu te-aș da, crudo, în schimb pe ea!
- 5 Tu ești lumină și eu sunt umbră,
Dac-ai vrea însă-a contopi
Fața-ți purpură cu fața-mi sumbră,
Soarele-n față mi-ar răsări!
- Oh! în jos pleacă-ți a ta privire
10 Pentru că-mi arde sufletu meu!
Sau nu; în lipsă d-a ta iubire,
Lasă-l să ardă, arde-l mereu!

ECCE HOMO

Je sens en moi l'harmonie étrangement heurtée du
bizarre; et je suis comme une voix de cloches qui vi-
brent dans la nuit à toute volée, et maintes fois encore
un hallali de cor, et d'autres voix, d'autres voix, celle
5 de flûtes, celles des eaux s'en allant vers leur chute,
celle de touches d'ivoire et puis, celles en ut-voix graves
de planètes s'abimant dans le noir.

Rythmes tantôt purs et tantôt barbares — rythmes
sabrés de logarythmes ailés d'éther, retentissants de
10 colères ou de grands cris de mort mêlés à des remords
mais toujours trop tardifs ou trop hâtifs, et rythmes,
portant en eux le fer de gestes fous — ceux qui, déniaient
tout, sont un défi à tout, même au Soleil et même à
Dieu, et même aux affres de ma trop lente agonie, celle
15 d'un soleil aussi.

Puis rythmes qui ne sont que bercements de harpes
ou frôlements soyeux d'insectes dans les herbes pour
remonter à des fanfares de trompettes sonores et pour
ensuite revenir aux doux propos d'amour, à des lan-
20 gueurs de pavanés, à des entrefilets ou vivement, en
si-do-sol, s'enlèveraient les folâtres et gracieuses faran-
doles.

Or mon être est à ne point connaître... ni beau, ni
laid, il est la prose et le vers... il est divers, hideux
— vers rongeur et fleur rose — un univers!... un uni-
25 vers et pourtant étant ce qu'il semble être, il reste en-
core, et quand même, qu'on le haisse on l'aime, celui
que nul ne peut connaître cet univers, mon être!

POSTUME

TINEREȚEA ETERNĂ

Cine vrea în toată viața tot mereu să-ntinerească,
Cu bătrîni să nu s-adune, cu bătrîni să nu vorbească:
Pe cit timp în suflet cîntă dulci visări, — entuziasm,
Pe cit timp se desfășoară al speranței veșnic basm,
5 Ochiul viu schintei împarte, — ești scutit de bătrînețe,
Și etatea te-nfășoară în eterna tinerețe.

ROMANȚA GAROAFEI

Garoafele ce le-ai purtat
Au sîngerat și s-au uscat.
Dar alte flori de foc nestins
Pe buze ele mi-au aprins.

5 În ochii tăi, — de raiuri porți, —
Al tinereții soare porți
Și neștiind de ce nicicum
Eu te respir ca un parfum.

Mă-mbăt de tine ca de-un vin,
10 De cîte ori spre tine vin,
Un vin de struguri de Șiraz
Ce pune flacări pe obraz.

Cînd dormi străbat în al tău somn
Și-ți sunt și rob, și-ți sunt și domn,
15 Iar cu plăceri ce istovesc
Te-nnebunesc, și-nnebunesc.

Știu că voiești și nu voiești,
Știu că dorești, și nu-ndrăznești
Dar eu voiesc, și îndrăznesc,
20 Și te urăsc, căci te iubesc.

M-AM DUS DEPARTE

M-am dus departe-n lumea cugetărei,
Dezgrănițat-am lumile simțirei
Și deslușit-am fundurile zărei...
Lăsat-am omul pradă omenirei,

5 Ghicit-am vieți oriunde e lumină,
Lumină unde cugetul n-atinge,
Dar ce folos? Tot omul mă învinge,
Și tot ca el, e inima mea plină.

Cărări în van croitu-mi-am prin stele,
10 Zădarnic zborul în sus mi se tot duce,
Nu le pricep, nu mă pricep nici ele.

MOARTEA ESTE O MINCIUNĂ

Sub a soarelui lumină
Șoapte umblă prin grădină,
Fluturi zboară sub cais...
Bătrînețea e un vis.

- 5 Apa cîntă la fîntină
Și cu trestia se-ngină,
Iar sub soare sau sub lună
Moartea este o minciună.

NOAPTEA DE AUGUST

- Atita știu, că era noapte, dar nu și veacul cînd era...
Terasa de granit înaltă părea-n lumină că plutește
Și pe un cîntec de teorbă că urcă și se-nsuflețește,
Pe cînd mai jos nedeslușirea unui oraș se respira —
- 5 Treptat mai ștearsă și mai stinsă, pe cînd, în sus, fără-n-
cetare
Curgea o-ntreagă adîncime și se lărgea o-ntinsă mare,
O mare ce, nețărmită, se tot ducea cu gînd cu tot,
Sub inserarea viorie și instelarea-nfloritoare,
Cînd spre-o planetă, cînd spre alta, și dintr-un soare
spre alt soare....
- 10 Ș-atita știu: că era noapte, și ca să știu mai mult nu pot,
Decît c-acea terasă albă și largul cîntec de teorbă
Erau și zbor nebun de aripi, erau și zbor de-naltă
vorbă,
Dar spre-a cuprinde clipa de-aur n-a fost Parnas și
nici Olimp,
Și de-a fost ieri, sau cine știe în ce trecut de loc și
timp,
- 15 Se desprindeau din armonia ce depărta de ea pămîntul,
Priceperi ce-n eternitate își împingeau mereu avîntul,
Și ce spirale nesfîrșite, nălțimea nu-și mai măsurau
Neprăvălindu-și-o vreodată nici chiar atunci cînd
coborau.
Și hotărînd că-n tot ce este nu e nimic decît *cuvîntul*,

- 20 Căci singur *el* mișcare sfântă, în orice parte să-l trimeți
 Ființă dă oricînd *voinței*, schimbînd-o-n sori și în planete;
 Sau peste tot fluidizînd-o în proteismul cugetării,
 Ce poartă *timpul*, ca și *locul* în revărsările mișcării,
 Și ce din ea destăinuiește colori și forme și simțiri,
 25 Alcătuiind chiar vecinicia prin nencetatele-i clădiri —
 Căci vecinicia ce nu-ncepe și nu sfîrșește niciodată
 Se zămislește-n toată clipa printr-o zidire nencetată.

Dar punți de stele peste-abisuri muiau adîncu-n strălucire
 Și se simțea că-n orice parte e Dumnezeu, că-n orice
 parte

- 30 Aceeași viață neinvinsă își duce valul mai departe.
 Că sori ce n-ar fi din lumină pentru privirile omenești
 Mai sus azvîrl-această viață ce-n veci de-a noastră se
 desparte,
 Că forme care n-ar fi forme trăiesc sub alte bolți cerești,
 Că ochi privesc din orice goluri, dar că nu-ncap în
 orice minte
 35 Pe cînd nemărginirea-ntreagă e o-nclîcire de cuvinte
 Cu tilcu-n repede schimbare a trecătoarelor clipiri
 Și că e-ntotdeauna altul ce minte-n veci și-n veci nu
 minte,
 Că-și potrivește înțelesul pe-orice virtej de-nsuflețiri —
 Și fie că priveam abisul, și fie că priveam pămîntul,
 40 Răpit de-aceeași adîncime sporit simțeam că mi-e
 avîntul.
 Urcam spre culmea Prea Tăriei — eram pe sinul Prea
 Tăriei
 Și noaptea se urca cu mine spre culmea vecinicei lumini.
 Cu chei de aur deschiseseam porți ce pe veci păreau
 închise,
 Pe Isis nudă o scosesem din cupa florilor de crini —
 45 Din taina sfîntă a mișcării înțelegeam pe Dumnezeu,
 Căci o trăiam în întregime trăind pe-a sufletului meu,
 Ghiceam în pulberea de aștri nenumărate oști de
 ingeri,
 Iar bucurii ce au să vie se desprindeau din orice
 plîngeri,
 Știam că Dumnezeu e vecinic și vecinic mă simțeam
 și eu.

INEDITE

EPISTOLĂ AMICULUI MEU G... G...

În Viena sunt, amice, înconjurat de lume,
Și de frumoase nimfe, cu sinul ca de spume!
Dar toate-aceste nimfe tot nu m-au încântat!
Femeia pot a zice că nu m-a fermecat!
5 Știu că la noi să știe că junii ce revine,
Să reîntorc din Viena, cu pieptul în suspine,
Cu ochi plini de lacrimi, căci nimfele frumoase
Îi țin pe toți în lanțuri cu cinturi amoroase!
Eu însă nu fac parte din acești desfrânați,
10 De bani și sănătate, ce se întorc ruinați!
Căci dinșii uită iute, averea dup-acasă
Lor bani să le trimeată, de alta nu le pasă.
Ei nu gîndesc la dinșii, și nu resimt durere
Chiar știind că în țară suspină în veghere
15 O foarte bună mumă, ce plînge întristată
Nemaiavînd monedă, la fiu-i să trimeată!
O mumă care caută din nou un împrumut
La fiu-i să trimeată, ce trece drept avut!
Așa e nobilimea! Ea nu se mai gîndește
20 Un studiu să urmeze. La nobil ce lipsește?
El este boier mare, născut în avuție!
Veșminte de mătase purtă-n copilărie!
Și crede totdeauna că el le va purta,
Dar ce dezamăgire... cînd n-are ce mînca!

- 25 Și plebea care vede, și care să deșteaptă,
Muncește și învață, fericea o așteaptă!
Un arbor își dă rodul cînd este cultivat!
Cînd nimini nu-l cultivă, curînd cade uscat!
Destul scrisei, amice. A noastră nobilime
30 O va zdrobi mai toată, pierduta-ei junime!

EPISTOLĂ AMICULUI MEU G. G...

- Ieri fu pentru mine o zi prea fericită!
Eu am primit scrisoarea-ți de mine mult dorită!
Tu m-ai fericit foarte că văd o multă lume
Că am sub a mea mină, femeii fără de nume,
5 Femeii care se vinde spre a putea trăi!
Ei bine! aste ființe le voi compătimi,
Căci toate cele june, mai toate sunt silite
De cruda neavere a fi nenorocite!
Lăsate-n floarea vieții, cu niciun ajutor
10 Și frigul cum și foamea le vind la trecător!
Iar dacă dup-aceea voiesc să se oprească
Să nu mai facă fapte de care să roșească
Nu pot. Căci le așteaptă crudela sărăcie,
Și ele n-au curajul, sau poate la o mie
15 Că tu vei găsi una exemplu spre a-mi da!
D-aceea p-aste ființe caut a le ajuta!
Dar îți mai spun, amice, că nu găsesc plăcere
Cu o femeie jună ce se dă cu durere.

PROFESIUNEA DE CREDINȚĂ
A UNUI FUNCȚIONAR OM DE PRINCIPIU

Cînd guvernul este tare
Intru toate îl servesc,
Însă cînd, din întimplare,
Văd că doagele-i slăbesc,
5 Eu invoc legalitatea,
Și atunci, demisionez!
Admirați-mi probitatea
Ce-n principiori păstrez!
Ca un om cu prevedere
10 Și un spirit iscusit,
Cînd presimt a lui cădere,
Trec în celălalt partit!

Eu, ce-am fost slugă plecată
La acest guvern sperjur,
15 În onest mă schimb îndată
Și-ntr-al legeri nime jur!
Știți de ce? A mea schimbare
Grea nu este de ghicit:
Viață lungă nu mai are
20 Ast guvern de s-a-nvechit!
De aceea eu din vreme,
În politic iscusit
Ca să n-am de ce mă teme,

Trec în celălalt partit!

25 Astfel sub orice guverne,
Pot să am cîte-un oscior!...
Cel ce astfel își așterne
Doarme de un somn ușor!
Patru ani, fără-nțetare,
30 Poți, unealtă a servi,
Călcînd legea cu sfrontare
Măcar fără a roși!
Și rămi tot onorabil,
Dac-ai spirit iscusit...
35 Mijlocul e admirabil,
Treci în celălalt partit!

CHIPUL POEZIEI

Cind eu treceam cîntînd pe vale,
Cîntînd și surizînd,
Adeseori mi-ieșea în cale
Un chip ceresc și blind.
5 Îmi suridea cu-nduioșare
Cel chip de mic copil
Și-mi lumina a mea cărare
Sub soarele d-aprill

D-atunci adeseori în viață
10 Cel chip l-am revăzut,
Dar întristat într-a lui față
Și-n reverii căzut...
Ursita-mi fu fără-ndurare...
15 Ca să expir într-o cîntare
Sub soarele d-april.

RUINELE

Sub ziduri uriașe de falnice ruine
Pe carii mușchiul verde se-ncleaștă și s-așine,
Îmi place să m-opresc
5 Și ascultînd cum vîntul pe subt arcade plinge,
Să reinviez trecutul în za scăldată-n singe
Cu patime trufașe ș-amor cavaleresc!

Trecut-au multe veacuri p-aceste ziduri sumpre,
Dar turnurile încă, lungînd ale lor umbre,
Titani decapitați,
10 Se află în picioare și parcă să desfidă
Ar vrea și astăzi veacul ce tinde să ucidă
Chiar suveniru-atîtor puternici împărați!

Ei au trecut!... Și astăzi Bastilii ruinate
Abia pe ici, pe colo, schelete deșirate
15 Se-nalță către cer;
Ei au trecut! Și astăzi verigile sunt rupte,
Și dup-atîta singe și dup-atîtea lupte
E suveran poporul și toți despoții pier!

Dar ce-a cîștigat oare, sărmanu, zbuciumare,
20 Mai mult ca niciodată în libertatea-i mare
E sclav și numai sclav:

Ieri sclavul unui singur și azi al tuturor,
Pe cerul libertății se stinge aurora,
Și-nvins este tot dînsul învingătorul brav.

- 25 Zdrobește-te, o, harpă, d-aceste ziduri antici,
Și tu ești rămasiță din timpii cei gigantici:
    Tu n-ai ce mai cînta!
Venirea Libertății e-nceperea sclaviei,
Și tu, poete, cată, din timpii bărbăției
30 O spadă ruginită în piept a-ți implînta.

SALTIMBANCUL

- Tot rele și iar rele, tot intrige mirșave:
Triumful pretutîndeni e-al sufletelor sclave
    Ș-al spiritelor mici:
E-al veacului acesta curent nerezistibil,
5 Ș-al unei sorți fatale verdictul inflexibil
    În gure de pitici!
- A! multe-au fost veacuri cumplite, decăzute,
Scrutînd însă abisul în care sunt căzute
    Le întilnești pe rînd,
10 Că-n ultimile zile ce-aveau să mai trăiască
Ca lampa fără oliu ce stă să se sfîrșească, —
O rază de lumină mai vie aruncînd!
Dar numai cel de astăzi deprinderea nu-și lasă,
S-a îmbrăcat în haine ce-l stringe și-l apasă
15 De-n coate i-au trosnit,
Și zdrențuit cum este, el saltul își urmează,
Cu clopoței la scufa cu care s-adornează
    Ca saltimbanc vestit!
- Sai! Sai! O, veac de uliți cu togă noroită,
20 S-ascunde-a tale pete sub fața-ți văruiță.
    De poți să le ascunzi
Și de te-o întreba vrîrul în ce îți stă progresul,
Răspunde-i: „Inventat-am în toate interesul”,
Și-ntinde-i atunci discul, să-ți dea ca să-i răspunzi.

MAREA SATIRĂ

Căldura e năbușitoare și umbră nu mai e de loc:
Cînd să trăiești abia se poate, să cugeți nu mai e
mijloc.

Dar drept vorbind, la ce-ar fi bună a cugetării bărbăție?
Cînd nerozia e obștească, înțelepciunea e prostie.

5 Mai bine-nchide-te în casă, să nu mai vezi și nici s-auzi
Decît umblînd după dreptate sudori de moarte să asuzi
Plimbat de cei iertați de dăjzii din umilintă-n

umilintă
Bizanț în care nu se iartă să ai onoare sau știință.

10 Iar dacă nu mai ai nici casă, atunci, sublimule norod,
Te-ncredințez că e mai spornic să numeri pietrele pe
pod.

Firește că ar fi mai bine, retras de-orășele deșerte,
Să poți avea un cuib de frunze, o lume-ntreagă de
concerte

Pe-o vale veșnic șoptitoare de al izvoarelor susur,
Cu sufletul și cu făptura în cel mai limpede azur.

15 Să ți se facă zori de vară în cîntece de ciocîrlie,
Și să nu știi că este viața o zdrobitoare mișelie,
S-admiri a totului splendoare, de univers neostenit,
Să ieși c-un singur zbor de aripi din pămîntesc și
mărginit

Sau seara, cînd la colț de codru, păstori cînt din caval...

ZIUA DE DECEMVRIE

(Parafrazare)

Un vechi amic mă părăsește ș-a lui plecare mă-ntrist-
tează,

În pacea cîmpului sălbatic deja prin cuget se așează;
Că singur are să mă lase voi tingui și voi ofta;

5 Dar el în mijlocul verdeții dintr-o vilcea fermecătoare
Stăpîn de veci e peste-o moară cu clare ape șoptitoare,
Oh! cît nu pot a-l imita!

Acolo viața sa în tihnă va curge-ncet și fericită
Netulburată de ispite, de calomnii nenimicită;
De anticamere nedemne își va uita, — își va uita!

10 Acolo scări de ministere ș-aprozi obraznici nu se află...
Sub înfloririle naturei pierdutul suflet se reafă,
Oh! cît nu pot a-l imita!

La colțul verde-al unui codru ades mă duce cugetarea...
Clădesc în vise o căscioară, dar nu sosește liberarea...

15 Tîrăsc nainte greaua cruce a mizerabilului trai, —
Și cînd copiii mei au pîine, în casa mea e sărbătoare
Și plîng cu dulce bucurie, și uit restriștea-njosoare,
Iar umilînțele-ndurate mă lasă slab și fără gri.

Amicul meu e însă altfel; cînd deznădejdea nu-l
muncește,

20 Dezlănțuită, o revoltă se umflă-n el și clocotește;

ASTRONOMIE

S-a măsurat distanța ce este între stele,
S-a stabilit mărimea a orișicărui glob!
Și n-a rămas în fine p-a cerului cîmpie
Aproape mai nimica necercetat de om.
5 Prin legi ce sunt bazate pe calcule profunde
Rațiunea omenească *Eureka* a strigat
Crezînd a înțelege neînțelesul haos,
Dar a văzut îndată că n-a aflat nimic.
Ce fel? striga-va unii. Știința este justă
10 Și două și cu două nu pot să facă cinci!

.....

POEZIE ANEI

L-am sărutat, l-am sărutat
Obrazul tău divinizat
De suferință și de trai
Printre pădurea fără grai
5 Pe care toamna ce trecea
Cu greu-i zbor o atingea,
Cum treci și tu și cum te duci
Spre ceața vagilor năluci
Ce mai târziu sau mai curînd
10 Ne-mbracă-n vâlul ei pe rînd.

O! buna mea, o, scumpa mea!
Spre ceața tristei bătrîneți
Lîțoliu pentru frumuseți
Dar făr' să vreau a ști de ea
15 O! dulcea mea! l-am sărutat
Obrazul tău divinizat
De suferință și de trai
Printre pădurea fără grai.

APOLOG II

„Simon Petre, zise Domnul, plasa s-o arunci îndată.“
Carele Simon răspunse: „Toată noaptea ne-am trudit
Cînd la mal, cînd mai la mijloc și nimic n-am

5 Dar fiindc-a lui credință n-avea margini ^{pescuit.} niciodată,
Dreasă grabnic și întinsă, plasa fu rearuncată.

NOTE ȘI VARIANTE

D I N P E R I O D I C E

(p.9)

DORINȚA POETULUI

Publicată în *Telegraful român*, XVII, 94, 26 noiembrie (8 dec.), 1870, datată: „Viena, 3 decembrie 1870, st(il) nou“. Textul autograf în ms. 3.217, f. 19—20, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, cu următoarea notă: „Publicată în anul 70 în ziarul *Telegraful român*, Sibiu, și în 71 în *Ghimpele*, București“. Republicată în *Ghimpele*, XII, 22, 20 iunie 1871, p. 3, datată: „1871“, semnată: „A. A. Macedonski, student în litere“.

Reprodusă după ms. autograf.

Poezia de debut a lui Alexandru Macedonski, scrisă la 16 ani, expedită din Viena, unde se află cu prilejul primei sale călătorii în străinătate (iulie 1870 — martie 1871). Accentele umanitariste, generoase, comunitare, concepția militantă a poeziei sînt în nota romanțismului social, anticipînd oarecum adeziunea, din 1882, la principiul „poeziei sociale“ (v., în ediția de față, vol. I, p. 403—403).

(p.12)

REÎNTOARCEREA

Publicată în *Telegraful*, II, 229, 18 noiembrie 1872. Republicată în *Oltul*, I, 12, 24 decembrie 1873, datată: „Adincata-de-Sus, pe Amaradia, 1872, oct. în 19“, semnată „Alexandru A. Macedonski, student în litere“. Textul autograf, în ms. 3.217, f. 77 r.-v., Bibl. Acad. Republicii Socialiste România.

Reprodusă din *Oltul*.

Poezia este scrisă sub impresia revenirii în țară și mai ales a revederii locurilor natale, după cea de a doua călătorie a poetului în străinătate (august 1871 — iunie 1872).

(p.14)

IUBIREA LUMEI

Publicată în *Oltul*, I, 1, 14 noiembrie 1873, datată: „București, 6 noiembrie 1873“. Textul autograf în ms. 3.411, f. 80—81, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, idem.

Reprodusă din *Oltul*.

(p.16)

SĂRAC ȘI CURAT

Publicată în *Oltul*, II, 1 ianuarie 1874, datată: „București, 25 decembrie 1873“. Republicată în *Fiul României*, 1 ianuarie 1874, cf. Tudor Vianu, *Bibliografia literară a lui Alexandru Macedonski, Opere*, IV, Buc., F.r., 1946, p. 167. Colecția ziarului lipsește din Bibl. Acad. Republicii Socialiste România; *Gura satului*, XIV, 16, 16/28 aprilie 1874, p. 61 (cu erori de tipar și grafie latinizantă).

Reprodusă din *Oltul*.

Un distih inedit, pe aceeași temă, intitulat *Sărăcia*, datat 1874, în ms. 3.411, f. 44 v.:

„Trăiască sărăcia!... Aceia care n-au,
Au inimă și cuget și mare suflet au.“

Toate aceste versuri stil Béranger trebuie puse în legătură cu pierderea de către Maria Macedonski, mama poetului, a moșiilor de zestre, Pometeștii și Adincata, ipotecate. Gestiunea lor rămăsese încurcată la moartea generalului Macedonski. Plecările poetului în străinătate dau acestei averi compromise lovitura de grație.

(p.18)

UN TÎNĂR POET MURIND

Publicată în *Oltul*, II, 3, 6 ianuarie 1874. Textul autograf în ms. 3.217, f. 85 v. — 86 r., Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, datată: „București, 1872, dec. în 23“.

Reprodusă din *Oltul*.

(p.20)

SECOLUL

Publicată în *Oltul*, II, 18, 3 martie 1874, datată: „1874, martie 1, București“.

Reprodusă din *Oltul*.

254

(p.21)

DIOGENE

Publicată în *Oltul*, II, 21, 14 martie 1874.

Reprodusă din *Oltul*.

v. 34: *vile* (fr. *vil, vile*) — josnic, abject.

(p.23)

MEDITAȚIUNE

Publicată în *Oltul*, II, 28, 11 aprilie 1874, datată: „Buc., 7 aprilie“.

Textul autograf, în ms. 3.411, f. 51, idem.

Reprodusă din *Oltul*.

(p.25)

DECEPTIUNI

Publicată în *Oltul*, II, 29, 14 aprilie 1874, datată: „București, 1873, septembrie“.

Reprodusă din *Oltul*.

v. 22: *prodigat* (fr. *prodiguer*) — a dărui.

(p.27)

GENIURILOR

Publicată în *Oltul*, II, 38, 2 iunie 1874, datată: „Buc., 1874, mai 29“.

Reprodusă din *Oltul*.

Epigraful poeziei este extras din oda *A monsieur de Buffon sur ses détracteurs* (*Odes*, I, II) de poetul francez Lebrun (1729—1807), supranumit și „Lebrun-Pindare“ (*Oeuvres choisies de Lebrun*, deuxième édition, Paris, Eugène Renduel, 1828, vol. I, p. 12). Din aceeași odă, tot cu intenții polemice, căci textul exprimă toate convingerile sale despre soarta geniilor persecutate, ingraturitudine, glorie postumă, gelozia confrăților, Macedonski va mai cita și în *Curs de analiză critică* (*Literatorul*, II, 4, 15 aprilie 1881, p. 783). Poetul citise operele complete ale lui Lebrun, pe care le amintește și în legătură cu izvorul poeziei *Oglinda* de C. Bolliac, în *Cartea de poezii* (*Lumina*, I, 30, 13 mai 1894).

v. 13 *audacie* (fr. *audacieux*) — îndrăzneț.

255

(p.29)

IMPROVIZAȚIE

Publicată în *Oltul*, II, 40, 16 iunie 1874, datată: „București, 29 august 1873“.

Reprodusă din *Oltul*.

(p.30)

CARITATE

Publicată în *Oltul*, II, 41, 23 iunie 1874, datată: „București, 1874, iunie 20“.

Reprodusă din *Oltul*.

(p.32)

ÎN STRĂINĂTATE VIAȚA E AMARĂ

Publicată în *Oltul*, II, 44, 14 iulie 1874, datată: „București, 7 iulie 1874“. Textul autograf în ms. 3.411, f. 45—46, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, idem.

Reprodusă din *Oltul*.

Poezie cu accente byroniene, de raportat și la traducerea — posteroară — *Adio*, în prezenta ediție, vol. III, p. 198—200.

(p.34)

MEDITAȚIUNE

Publicată în *Oltul*, II, 54, 22 septembrie 1874, datată: „București, 1874, septembrie 17“.

Reprodusă din *Oltul*.

(p.35)

CREAȚIUNEA

Publicată în *Oltul*, II, 55, 29 septembrie 1874, datată: „Craiova, 1874, septembrie 22“.

Reprodusă din *Oltul*.

(p.37)

MEDITAȚIUNE

Publicată în *Oltul*, II, 64, 1 decembrie 1874, datată: „București, 1874, noiembrie 24“.

Reprodusă din *Oltul*.

256

Pe aceeași temă, *Destinul (Stindardul*, I, 57, 9 iunie 1876).

(p. 38)

LEGENDA UNUI CASTEL DIN TIROL

Publicată în *Oltul*, II, 66, 15 decembrie 1874, datată: „Tirol, 1870“.

Reprodusă din *Oltul*.

Reminiscență romantică din prima călătorie în străinătate a poetului (iulie 1870 — martie 1871), cu destinație principală Viena, dar care i-a îngăduit, probabil la înapoierea prin Italia, să viziteze și Tirolul, unde va fi cules această legendă.

(p. 41)

SPERANȚA

Publicată în *Telegraful*, V, 942, 18 mai 1875. Textul autograf în ms. 3.411, f. 63—64, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, datată: „Temnița Văcărești, martie 25“. Republicată în *Poezii*, (1882), p. 282—284, datată: „Temnița Văcărești, 1875, mai“, cu modificări.

Reprodusă din ms. 3.411, f. 63—64.

În *Telegraful*, o notă: „Găsită în colecțiunea d-lui Macedonski“, evident, în scopul derutării, căci poetul aflase mijlocul să-și scoată versurile din închisoare.

(p. 43)

NĂLUCIREA

Publicată în *Telegraful*, V, 1.101, 2 decembrie 1875.
Reprodusă din *Telegraful*.

Este printre primele poezii, și în tot cazul cea mai reușită, din producția de tinerețe a lui Macedonski, pe tema iluziei și a poeziei ca metodă de transfigurare a existenței, idee macedonskiană fundamentală.

(p. 46)

SONET

Publicată în *Ghimpele*, XVIII, 5, 30 ianuarie 1877, datată: „1877, ian. 7“, dedicată: „D-lui B.A. V., autor al unei broșuri de încercări poetice și studinte la Universitatea de drept din Paris,

257

care îmi trimisese cartea sa de vizită felicitându-mă de Anul nou".
La sumar: „Sonet adresat poetului Vinești, student în Paris“.

Reprodusă din *Ghimpele*.

Acest B.A. Vineș, sau Vineșiu, pare să fie cel dintâi discipol al poetului. Este în tot cazul primul căruia Macedonski îi prefătează versurile: *B.A. Vineșiu, Preludiu, cu-ă prefaciă de d-l Al. A. Macedonski*, cf. B. Florescu, *Critica literară*, în *Românul*, XX, 30—31 ianuarie 1876 (volumul nu ne-a fost accesibil):

„Ceea ce m-a atras a citi aceste poezii, în contra gustului meu, este leala prefată în care d. Al. Macedonski cere iertare publicului pentru greșelele autorului; aceste greșeli sînt multe, în adevăr“.

B.A. Vineșiu colaborează cu poezii de inspirație pariziană la *Familia*, în 1877, unde publică și *Scrisori din Paris*, 17/29 mai (XIII, 22, 29 mai/10 iunie 1877, p. 261—262).

(p. 47) ASUPRA UNUI AMIC POET

Publicată în *Familia*, XIII, 13, 27 martie / 8 aprilie 1877, p. 148, datată: „Buc., 7 dec. 1877“¹ cu titlul *Un poet*. Textul autograf în ms. 3.411, f. 103, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, datată: „1876, Buc., 7 dec.“, cu titlul *Asupra unui amic poet*.

Reprodusă din ms. 3.411, f. 103.

În *Familia*, strofa a VII-a (v. 25—28) este suprimată.

Aproape cu același titlu, o altă poezie de Macedonski, în *Literatorul*, II, 9, 1881, p. 159: *Unui amic poet*, unde se dă o sarcastică definiție a poetului:

„Poetul, scumpe amice, este
Un fel de straniu smintit
Ce dă jigodiilor pîine
Pe cînd îl latră mai cumplit“.

(p. 49) DESTUL

Publicată în *Literatorul*, I, 1, 20 ianuarie 1880, p. 4.
Reprodusă din *Literatorul*.

Publicată în primul număr al *Literatorului*, *Destul* este manifestul poetic al noii mișcări literare, adversară a poeziei romanțioase, sentimentale, „duioase“, minore, în prelungirea mai ales a lui Alecsandri

¹ Eroare de tipar.

și Bolintineanu. „Durerilor imagine“ și „lacrimilor false“, Macedonski anunță că va opune o poezie care să reflecte „timpul puterii, bărbăției“. De fapt, aceea a temperamentului său viril, energetic, propulsor de mari desfășurări vitaliste, relevate mai ales în erotică. Într-o anume măsură, idealul „poeziei sociale“ răspunde și acestor noi tendințe macedonskiene (v. nota la *Poezii*, în ediția de față, vol. I, p. 403—408).

(p. 51) IMN

Publicată în *Literatorul*, I, 8, 9 mai 1880, p. 113—114.
Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 53) LACRIMI

Publicată în *Războiul*, III, 138, 23 august 1880, dedicată: „Doamnei Caliopei Poenaru, văduva întemeietorului instrucției publice în Valahia“, precedată de o scurtă notă redacțională.
Reprodusă din *Războiul*.

P. Poenaru (1799—1875), ilustru profesor la „Sf. Sava“, apoi director al Eforiei școalelor naționale, s-a căsătorit la 19 mai 1846 cu Caliopei Hrisoscoleu, văduvă, despre care se afirmă că a decedat la 17 august 1890 (cf. George Potra, *Petrache Poenaru, ctitor al învățămîntului în țara noastră*, Buc., Editura științifică, 1963, p. 14—16). De nu va fi vorba de o eroare de tipar, poezia lui Macedonski ajută la rectificarea acestei date.

Sub raportul conținutului, *Lacrimi* reprezintă o reafirmare a crezului pașoptist al poetului, proclamat cu putere la *Literatorul*, de curînd înființat (20 ianuarie 1880). Poezia constituie în același timp un protest, în spirit romantic, pe marginea soartei nefericite a poetului de geniu.

(p. 55) DE-MI SPUI...

Publicată în *Contemporanul*, I, 5, septembrie 1881, p. 180, datată: „1881, aug. în 23“, semnată Luciliu.
Reprodusă din *Contemporanul*.

Atribuim această poezie lui Macedonski deoarece pseudonimul *Luciliu* îi aparține în mod cert; la scurt interval, apare tot în *Contemporanul* o altă poezie semnată de poet, *Studentilor universitari cu ocaziunea congresului de la Pitești* (I, 7, 1881, p. 257); în sfârșit, întrucît prin conținut ea este foarte apropiată de *Meditațiile* sale anterioare și de *Filozofia morții*.

(p. 56) SENTINȚĂ

Publicată în *Literatorul*, III, 1, ianuarie 1882, p. 19, datată: „1882, București, ianuarie“.

Reprodusă din *Literatorul*.

O imagine și temă identică la Théophile Gautier, *Le pin des landes (Poésies complètes, Paris, Charpentier, 1918, vol. II, p. 92)*.

(p. 57) DOAMNE!...

Publicată în *Literatorul*, III, 1, ianuarie 1882, p. 29—30, datată: „București, 1882“.

Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 59) BALUL

Publicată în *Literatorul*, III, 1, ianuarie 1882, p. 54—55.

Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 60) CĂTRE DUMNEZEU

Publicată în *Literatorul*, III, 6, iunie 1882, p. 321—322, datată: „București, 16 iulie 1882“.

Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 61) PE CÎND...

Publicată în *Literatorul*, III, 7 iulie, 1882, p. 418, datată: „Iunie 1882, R.-Vilcea“.

Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 62) AMINTIRI

Publicată în *Literatorul*, III, 8, august 1882, p. 464.

Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 64) ÎN SUNETUL MUZICEI

Publicată în *Literatorul*, III, 8, august 1882, p. 484.

Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 65) AMĂRĂCIUNE

Publicată în *Literatorul*, III, 8, august 1882, p. 484—485.

Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 66) TIMPUL DULCE

Publicată în *Literatorul*, III, 8, august 1882, p. 503—504.

Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 67) NU!

Publicată în *Literatorul*, III, 9, 1882, p. 533.

Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 68) LUI ANGEL DEMETRIESCU

Publicată în *Literatorul*, III, 9, 1882, p. 550—551, cu subtitlul: „(profesor de istorie la liceul «Sfintul Sava»)“.

Reprodusă din *Literatorul*.

Detalii despre prietenia lui Macedonski cu acest critic, cu care, orice s-ar spune, nu are afinități estetice și temperamentale, nu avem multe, în afară de această poezie. Nici la *Literatorul* Anghel Demetriescu nu colaborează decît cu un singur studiu despre *Poezia alexandrină* (VII, 1886—1887, p. 19—25, 96—103, 173—190), neînregistrat în bibliografiile existente (*Anghel Demetriescu, Opere*, ed. Ovidiu Papadima, Buc., F.r., 1937, p. 405—409). Moartea sa, în 1903, afectează pe Macedonski (cf. Al. T. Stamatiad, *Alexandru Macedonski, Acte și documente*, Buc., 1951, I, p. 47—49, ms. inedit, B.C.S., ms. 2.005).

(p. 70)

ALBUMUL

Publicată în *Literatorul*, III, 9, 1882, p. 554.
Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 71)

CĂPRIOARA

Publicată în *Literatorul*, III, 10, 1882, p. 582—583, dedicată:
„Amicului meu D^m. Constantinescu-Teleor“.
Reprodusă din *Literatorul*.

Dimitrie Constantinescu-Teleorman, în literatură D. Teleor (1858—1920), poet și nuvelist (G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent*, Buc., F.r., 1940, p. 526—528), atrage după toate indicațiile sufletul afectiv al lui Macedonski printr-o notiță elogioasă pe care i-o consacră (*Binele public*, 20 noiembrie 1882). Poetul o reproduce în *Literatorul* (*Dem Constantinescu: Notiță*, III, 9, 1882, p. 573), în același număr cu poezia *Căprioara*, ce o dedică admiratorului său, în semn de recunoștință. D. Teleor devine un colaborator destul de constant la *Literatorul* și la revistele care-i urmează. Face parte din cenaclul lui Macedonski (C. Cantilli, *Seratele literare, Revista modernă*, II, 8, 26 martie 1893), care elogiază pe „delicatul nuvelist Teleor“ (*Sfirșitul unei legende, Literatorul*, 7, 15 decembrie 1892).

(p. 73)

NEBUNUL DIN GOLIA

Publicată în *Literatorul*, III, 10, 1882, p. 586—587, în subtitlu: „Portret“.
Reprodusă din *Opere*, I, *Poezii*, p. 214, care folosește textul din *Literatorul*, corectat de poet (p. 447), nouă inaccesibil.

Unele aspecte corespund imaginii romantice a „geniului“, la care trimite de altfel și citarea Lordului Byron (v. 9). Despre admirația lui Macedonski pentru poetul englez, cf. nota la traducerea *Lara* (v., în ediția de față, vol. III, p. 294—297).

(p. 74)

ELEGIE

Publicată în *Literatorul*, III, 10, 1882, p. 604. Copie de Ana Macedonski, *Poezii de Al. Macedonski*, caiet, p. 94—95, Muzeul litera-

turii române, necatalogate. Republicată în *Adevărul literar și artistic*, IV, s. III, 115, 4 februarie 1923, cu foarte mici modificări.
Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 75)

TE ÎNȚELEG, O! ȚEPEȘ...

Publicată în *Literatorul*, III, 10, 1882, p. 606. Republicată în *Lumina*, I, 55, 12—13 iunie 1894.
Reprodusă din *Lumina*.

(p. 76)

CAVALERUL KURD

Publicată în *Literatorul*, IV, 3, martie 1883, p. 152.
Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 77)

CÎNTEC

Publicată în *Literatorul*, IV, 3, martie 1883, p. 155—156.
Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 79)

AFINITĂȚI

Publicată în *Literatorul*, IV, 4, aprilie 1883, p. 194—195.
Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 81)

ASUPRA UNEI GRAVURI

Publicată în *Literatorul*, IV, 4, aprilie 1883, p. 196.
Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 82)

DOUĂ ȘTIINȚE

Publicată în *Literatorul*, IV, 4, aprilie 1883, p. 197.
Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 83)

NUNTĂ DE ZĂPADĂ

Publicată în *Literatorul*, IV, 5, mai 1883, p. 259—260.
Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 84) VOI SĂ M-ODIHNESC...

Publicată în *Literatorul*, IV, 5, mai 1883, p. 261.
Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 85) FERICIREA

Publicată în *Literatorul*, IV, 5, mai 1883, p. 262—263.
Reprodusă din *Literatorul*.

p. 86) CREDINȚĂ

Publicată în *Literatorul*, IV, 7, iulie 1883, p. 411—412.
Reprodusă din *Literatorul*.

Versiunea franceză, *Foi*, este posterioară: „1898, ce 27 déc.“, în ediția de față, vol. IV, p. 72.

(p. 87) ALEA JACTA EST

Publicată în *Literatorul*, IV, 8, august 1883, 463—464.
Reprodusă din *Literatorul*.

Alea jacta est („Zarurile sunt aruncate“), locuțiune atribuită lui Iulius Cezar la trecerea Rubiconului (Suetoniu, *Cezar*, 32), devenită proverb al supunerii la soartă.

(p. 89) EPOCA

Publicată în *Literatorul*, IV, 9, septembrie 1883, p. 544.
Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 90) NAUFRAGIU

Publicată în *Literatorul*, V, 1, 1884, p. 33—34.
Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 91) CÎNTEC VOLUPTUOS

Publicată în *Literatorul*, V, 1, 1884, p. 35, datată: „Turin, 1871“.
Reprodusă din *Literatorul*.

Macedonski a vizitat orașul Turin, la sfârșitul iernii sau la începutul primăverii anului 1871, cu prilejul primei sale călătorii în străinătate. Cu acest prilej, unele experiențe erotice, de interes pur biografic (Adrian Marino, *Viața lui Alexandru Macedonski*, p. 80—81).

(p. 92) BLESTEM

Publicată în *Literatorul*, V, 2, 1884, p. 123—124.
Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 93) FRUNZA DE IMORTALĂ

Publicată în *Literatorul*, V, 3, 1884, p. 125.
Reprodusă din *Literatorul*.

Imortală, cuvânt făcut de Macedonski după fr. *immortelle*, în românește *siminoc*, plantă care-și păstrează aspectul natural și după ce se usucă.

(p. 94) NIMIC, NICI CHIAR SPERANȚA...

Publicată în *Literatorul*, V, 3, 1884, p. 142.
Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 95) ARIPI

Publicată în *Literatorul*, V, 4, 1884, p. 185—186.
Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 97) ÎNTRE GROZAV ȘI FRUMOS

Publicată în *Literatorul*, V, 4, 1884, p. 197.
Reprodusă din *Literatorul*.
Poetul ia noțiunea de „grozav“ în accepție de „sublim“.

(p. 98) LA UN COPIL

Publicată în *Literatorul*, V, 4, 1884, p. 198.
Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 99) PALIDĂ UMBRĂ

Publicată în *Literatorul*, V, 4, 1884, p. 212.
Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 100) IZVOARELE DIN STURZENI

Publicată în *Literatorul*, V, 4, 1884, p. 214—215, dedicată: „Lui Nicolae Blarenberg“.

Reprodusă din *Literatorul*.

Aici, poezia este însoțită de următorul:

„Comentariu. Sturzeni este numele moșiei lui Nicolaie Blarenberg. Legenda acestei poezii o datorez d-sale. I-o dedic, căci dacă nu i s-ar cuveni de drept, i se cuvine pentru admirațiunea pe care o păstrează acestui mare caracter ce nu s-a dezmințit niciodată și cu care mă leagă atât admirațiunea, cât și simpatiile.“

Nicolae Blarenberg (1837—1896), om politic, jurist, ziarist, atrage simpatiile lui Macedonski în perioada campaniilor sale anti-dinastice, precum și prin activitatea sa în presa liberală a timpului, 1865—1885 (*Revista Dunării, Debaterile, Țara, Le pays roumain, Le peuple roumain, Stindardul*). La aceste două ultime ziare va colabora și Macedonski. Probabil că legătura lor datează din această perioadă, mai precis din anul 1876, când poetul, dezamăgit de ingratitudea partidului liberal, aderă la aripa fracționistă a lui N. Blarenberg și scrie în ziarul acestuia *Stindardul*, unde semnează și articolul-program. Ulterior, relațiile se strică [v. nota la *Epigramme* („Sur un salon...“), *Bronzes*, în ediția de față, vol. IV, p. 203].

(p. 102) NOPTILE ÎNGROZITOARE

Publicată în *Literatorul*, V, 5, 1884, p. 288—289. Dedicată: „Lui Maurice Rollinat, poetul nevrozelor“.

Reprodusă din *Literatorul*.

Despre semnificația dedicației, cf. nota la traducerea *Năluca crimei* de Maurice Rollinat, în ediția de față, vol. III, p. 287—289. v. 20: *Prunele-sclipitoare, barbarism* (fr. *prunelle, pupilă*).

(p. 104) LA VISUL PROFAN

Publicată în *Analele literare*, I, 2, 15 ianuarie 1886, p. 49—50.
Reprodusă din *Analele literare*.

(p. 106) SUO TEMPORE...

Publicată în *Analele literare*, I, 3, februarie 1886, p. 149.
Reprodusă din *Analele literare*.

(p. 107) APUS

Publicată în *Literatorul*, VII, 1886—1887, p. 126—127; VIII, p. 339, cu subtitlul: „Gamă cromatică“.
Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 108) LUI VICTOR BILCIURESCU

Publicată în *Literatorul*, VIII, 1886—1887, p. 353—354, datată: „1887“.

Reprodusă din *Literatorul*.

Despre relațiile poetului cu Victor Bilciurescu, vezi nota la poezia *Prietenie apusă*, din *Excelsior*, ediția de față, vol. II, p. 292—294.

(p. 110) UN VIS PROFAN

Publicată în *Literatorul*, VIII, 1886—1887, p. 358.
Reprodusă din *Literatorul*.

Aici, următoarea notă, în legătură cu v. 12:
Frumos ovei cu părul roșu mă simt atunci gelos pe tine.

„Versul din urmă e tradus dintr-o poezie a lui Théod. Hannon (vezi volumul său ap. în ed. Kistemaekers, Bruxelles, p. 100).“

(p. 111) RAZE

Publicată în *România literară*, VI, 11, noiembrie 1887, p. 249.
Reprodusă din *România literară*.

Publicată în *România literară*, VII, 4—5, aprilie-mai 1888, p. 75, cu mențiunea în titlu: „Înmînare“.

Reprodusă din *România literară*.

Face parte dintr-un grup de „preludii slave“ (cf. nota la *În Arhanghel*, în ediția de față, vol. II, p. 277), care include și poezia următoare, *Vînt de stepe*.

„Înmînare“ traduce în românește franțuzescul *envoi*, specie de poezie lirică tradițională în literatura franceză, în special medievală și clasică.

Publicată în *România literară*, VII, 4—5, aprilie-mai 1888, p. 75, cu subtitlul „Cîntec al slavului de sud“.

Reprodusă din *România literară*.

Publicată în *România literară*, VII, 5, aprilie-mai 1888, p. 94. Republicată în *Generația nouă*, XIII, 1, ianuarie 1893.

Reprodusă din *Generația nouă*.

Publicată în *Literatorul*, XI, 1, iunie 1890, p. 14. Din ciclul *Idile brutale*, I.

Reprodusă din *Literatorul*.

Senzualitatea *Idilelor brutale*, învecinată literar cu erotica violentă a lui Rollinat și Richepin, corespunde și unui moment trăit, destul de turbure, de frenezie a simțurilor, pe care-l atestă biografia din acei ani a poetului, agitată din interior de puternice impulsuri. Poate fi făcută vreo legătură cu „recidiva“ pasiunii lui Macedonski din acea epocă pentru Aristiza Romanescu, despre care vorbesc și unele amintiri? (Cf. Adrian Marino, *Convorbire cu d. V.G. Paleolog*, în *Universul literar*, LIV, 16—17, 27 mai 1945.)

Dar acesta este numai un aspect al problemei. Macedonski avea foarte precisă noțiunea eroticității naturale, virile, despre care cultiva o

viziune clasicizantă, antică, elină, ilustrată mai ales în *Le Calvaire de feu*. De aci și titlul de „idilă“, un inspirator direct fiind și Teocrit, din care traduce tocmai o astfel de „idilă brutală“ (v., în ediția de față, vol. III, p. 268—269). Cît privește accentul pus pe „brutal“, el are un sens polemic, antisentimental, îndreptat împotriva liricii romanțioase, dulcege, lamartiniene, cultivată uneori de Alecsandri și Bolintineanu. Sfidarea prejudecăților burgheze trebuie de asemenea avută în vedere la lectura acestui ciclu.

Publicată în *Literatorul*, XI, 1, iunie 1890, p. 14—15, datată: „1890“.

Din ciclul *Idile brutale*, II.

Reprodusă din *Literatorul*.

Publicată în *Literatorul*, XI, 3, 1890, p. 39—40, cu titlul *Pe sinurile tale macre*. Același titlu în textul mss. 3.407, f. 3—4 și 3.411, f. 16, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România. Republicată în *Comedia*, 16 aprilie 1914 (?), lipsă în Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, cu titlul *Pe sinurile* (cf. *Opere*, I, ed. Tudor Vianu, p. 447). Același titlu, după același izvor, și în „ms. definitiv“, reprodus în *Opere*, I, p. 223.

Reprodusă din *Opere*, I, *Poezii*.

Face parte în mod evident din același ciclu, *Idile brutale*, a III-a în ordinea apariției.

Publicată în *Revista literară*, XII, 22, 23 iunie 1891, p. 337, cu supratitlul: „Versuri inedite“, I. Republicată în *Literatorul*, XIV, 4, 15 septembrie 1893, p. 5.

Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 120)

BRUTALA ȚEPENIE

Publicată în *Revista literară*, XII, 22, 23 iunie 1891, p. 337, cu supratitlul: „Versuri inedite“, III.

Reprodusă din *Revista literară*.

Tot din ciclul *Idile brutale*.

(p. 121)

SUPERB DE FORȚĂ BRUNĂ...

Publicată în *Revista literară*, XII, 22, 23 iunie 1891, p. 337, cu supratitlul: „Versuri inedite“, IV. Republicată în *Literatorul*, XV, 4, 15 septembrie 1893, p. 11, cu numărul de indicație VII, evident, din ciclul *Idile brutale*.

Reprodusă din *Literatorul*.

(p. 122)

ZADARNICE SUNT TOATE

Publicată în *Revista literară*, XII, 22, 23 iunie 1891, p. 338, cu supratitlul: „Versuri inedite“, V.

Reprodusă din *Revista literară*.

(p. 123)

DE-AȘ ȘTI...

Publicată în *Lumina*, I, 32, 15 mai 1894.

Reprodusă din *Lumina*.

(p. 124)

APOLOG

Publicată în *Literatorul*, XXI, 2, ianuarie 1900, dedicată: „D-lui G. Cogălniceanu (din Ploiești)“. Textul definitiv în ms. 3.411, f. 28—29, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, datată: „1899“.

Reprodusă din ms. definitiv.

(p. 126)

EXPOZIȚIA DE LA ATENEU

Poezie care deschide un foileton, cu același titlu, publicat în *Epoca*, VII, 1.672, 7 mai 1901, reprodus în *Viața națională*, I, 4, 30 iunie 1901. Cronică plastică pe marginea expoziției pictorului Ion Marinescu, precedată în *Viața națională* de următorul preambul al redacției în cadrul rubricii „Icoanele“ din acest număr:

„În *Epoca* apare la «foileton» un articol, de însuși «maestrul», cum îi zic cu drag intelectualii noștri din capitală — am numit pe A. Macedonski cel mai mare poet și prozator al nostru.

Expoziția lui Marinescu a fost cel mai fericit motiv de provocare artistică a scriitorilor și ziariștilor noștri. Desigur că publicul român a gustat cu această ocaziune multe pagini în presă, care l-au mîngiat pentru multă vreme de sterilitatea sau violența ei în prozaica noastră viață politică.

În articolul d-lui Macedonski, ca și în ale altor distinși esteți și artiști, sunt răspindite atîtea judicioase observațiuni, că toate laolaltă rezumate ne-ar da un catehism minunat al picturii noastre naționale. Iată ce zice ilustrul nostru poet“ (urmează poezia și foiletonul).

La începutul foiletonului din *Epoca*, Macedonski face următoarea precizare:

„Aceste versuri fac parte din o poemă pe care cea din urmă expozițiune a nemuritorului nostru pictor Grigorescu mi-a inspirat-o.“

Reprodusă din *Epoca*.

(p. 127)

SONETUL DIN ZĂRI

Publicată în *Viitorul țarei*, ediție festivă a societății „Santinelă“, sub direcțiunea d-lui căpitan Carol Scrob (București), 1902, p. 10, împreună cu versiunea franceză *Sonnet lointain*. O notă arată că: „După dorința exprimată de autor, i s-a păstrat ortografia proprie“.

Reprodusă din *Viitorul țarei*.

(p. 128)

ELEGIE

Publicată în *Pleiada*, nr. 1, 1904, p. 8. Textul autograf în ms. definitiv, 3.406, f. 86 v., Bibl. Acad. Republicii Socialiste România.

Reprodusă din ms.

Versiunea din *Pleiada* are o strofă mai puțin și unele modificări:

Cînd aripile morței vor trece pe-a mea frunte
Înghețul unei umbre, — să nu mă plîngă nimeni,
Atunci.

Ci albe mîni pioase să pună roze pale
Pe anima-ncetată și purpure, pe buze.
Atunci.

Și: — „Slavă ție, Doamne, iertat, căci este tată“,
Copiii mei să zică, — iar soare-n cer să ridă,
Atunci.

(p. 129)

CHITARĂ

Publicată în *Pleiada*, nr. 1, 1904, p. 8—9.

Reprodusă din *Pleiada*.

Prima versiune a acestei poezii a apărut în *Literatorul* (XI, 3, 1890, p. 41—42), cu titlul *Romanța*:

Cu ochi mari te urmăresc
Pătimașele-mi răsfrîngeri,
Însă frații tăi sunt îngeri
Și mi-e visul omenesc.
Pătimașele-mi răsfrîngeri
Cu ochi mari te urmăresc.

Înfloresc migdalii rozi,
Este iarbă, este soare,
Umbră, apă șoptitoare,
Viață, dragoste, nevrozi.
Este iarbă, este soare,
Înfloresc migdalii rozi.

Dă-ai veni sub liliac,
Ai s-auzi poema veche,
La ureche, la ureche
Ți-ar cînta un pitpalac:
Ai s-auzi poema veche
Dă-ai veni sub liliac.

(p. 130)

EPODA DE AUR

Publicată în *Flacăra*, II, 25, 6 aprilie 1913, datată: „martie 1913“. „În ms. definitiv datată din 1912“ (*Opere*, ed. T. Vianu, I, p. 448). Aceeași dată în ms. copie Ana Macedonski, Arhiva Al. Macedonski, I, ms. 8, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, caietul I, p. 3, unde poezia este dedicată: „În memoria lui Oreste“. Întrucît poetul Oreste a decedat în 1918, dedicația, probabil și transcrierea ms. defi-

nitiv, s-a făcut după această dată. Tot aici (p. 47—48), *Epoda de aur* este dedicată: „Lui Minulescu“. Republicată în *Poezii alese*, 1882, p. 157—158; *Cartea nestematelor*, 1923, p. 47—48: „Lui Minulescu“.

Reprodusă din *Opere*, I, p. 225, care urmează ms. definitiv (p. 448), nouă inaccesibil.

Oreste Georgescu (1891—1918) este unul dintre cei mai devotați discipoli ai lui Macedonski din ultima perioadă. Este un fidel al cenaclului (Tudor Vianu, *Opere*, I, p. LXXIII), evocat ca atare în poezia *Salonul de Nikita Macedonski* (*Universul literar*, XXXVI, 20, 27 iunie 1920). Își întovărășește maestrul la Paris, în 1912, cu care prilej vizitează împreună pe Laurent Tailhade (*O după-amiază la Laurent Tailhade*, în *Ilustrațiunea română*, noiembrie-decembrie 1913, p. 8—9). În țară participă cu mare devotament la polemicile lui Macedonski (*D. C. Banu palmuiește pe d. E. Lovinescu*, în *Dreptatea*, IV, 987, 7 februarie 1916). Primește însărcinarea să stringă toate ecourile de presă despre *Thalasa* (*Flacăra*, V, 25, 2 aprilie 1916, p. 297).

(p. 131)

ROMANȚA FRUNZEI DE CHIPAROS

Publicată în *Masca*, I, 1, 7 august 1916, cu supratitlul „Din poema romanțelor“ și cu indicația: „Poezie inedită“, datată: „2 aug. 1916“. Republicată în *Universul literar*, XXXVII, 8, 20 februarie 1921, cu mențiunea: „Inedită“.

Facsimil, la începutul volumului *Poezii alese*, București, Editura literară Casa școalelor, 1921, datat: „2 aug. 1916“. Copie Ana Macedonski, în ms. *Poeziile lui Alexandru Macedonski* revăzute definitiv de poet pentru ediția „nec varietur, 1920, mai 1919“, caietul II, Muzeul literaturii române, nr. 9.186/106.

Reprodusă din *Masca*.

Este varianta ultimă a unei vechi poezii din *Literatorul* (III, 7, 1882, p. 448), intitulată *Eu cunosc...*:

Eu cunosc un loc retras
Unde nimeni n-o să poată
Să urmeze-al nostru pas...
Vino: Uită lumea toată!

Unii zic că-n acel loc
Este frig și întuneric —
Dîșii mint; — în el, misteric,
Arde ce-l mai dulce foc!

Alte vieți cu mult mai dulci
Să ne-nsuflă o să poată...
Lîngă mine să te culci
Vino: uită lumea toată!

(p. 132) SONETUL NESTEMATELOR

Publicată în *Ilustrațiunea neamului nostru*, V, 4, octombrie 1919,
p. 1, datată: „1919, 9/22 oct.“.

Reprodusă din *Ilustrațiunea neamului nostru*.

În intenția sa, Macedonski voia să așeze acest sonet ca prefață la proiectatul său volum de poezii „revăzute definitiv pentru edițiunea «nec varietur»“, cum stă scris pe coperta ms. 39/1946, caietul I. În același sens și o notă din *România nouă literară și artistică*, unde *Sonetul nestemateilor* este însoțit de următoarea precizare:

„Cînd maestrul și-a revăzut și aranjat volumul său de poezii, căruia i-a dat titlul de *Cartea nestemateilor*, a scris acest sonet.“

(p. 133) SONETUL PUTERII

Publicată în *Ilustrațiunea neamului nostru*, V, 5, noiembrie 1919, dedicată: „D-lui Ion G. Duca, fost ministru al instrucțiunii publice“, datată: „10/23 octombrie 1919“. Ms. copie, revăzut de poet, așezat la sfîrșitul ms. *Virsta literară*, Muzeul literaturii române, nr. 9.793.

Reprodusă din ms. 9.793.

Aici, v. 1, la cuvîntul *mina*, următoarea notă autografă:

„Scobituri ce se fac în piatră și ce sunt umplute cu dinamită spre a azvîrli stîncă în aer“.

Este versiunea românească a sonetului francez *Le filon*, compus anterior (v., în ediția de față, vol. IV, p. 103).

Despre legăturile poetului cu I. G. Duca, v. nota la *Rondelurile celor patru vînturi*, în ediția de față, vol. II, p. 385.

T R A D U C E R I Ș I A D A P T Ă R I

(p. 137) ȘARPELE ȘI PILA¹

Publicată în *Oltul*, I, 1, 14 noiembrie 1873, fără indicație de traducere. Republicată în *Oltul*, II, 42, 9 iunie 1874, idem; *Gura satului*, XIV, 29, 16/28 iulie 1874, p. 113; *Tribuna, revista cestiilor contemporane*, dir. Gr. H. Grădeanu, 1 dec. 1873, p. 79 (La Fontaine); *Vestea*, I, 110, 24 iulie 1877, idem.

Reprodusă din *Vestea*, confruntată cu ms. traducerii, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, ms. 3.411, f. 78.

Traducere a fabulei lui La Fontaine, *Le serpent et la lime* (l. V, XVI), concepută în spirit net polemic, ca o ripostă dată detractorilor, denunțați încă din volumul de debut *Prima verba*, Buc., 1872 (*Dedicațiune iubitei mele mume*, alte fragmente, p. 45, 53, 61).

O traducere a aceleiași fabule va da, probabil cu aceleași intenții, și St. O. Iosif (*Minerva*, I, 23, 7 ianuarie 1909).

(p. 133) PUTEREA FABULELOR

Publicată în *Telegraful*, VI, 1.125, 4 ianuarie 1876, datată „Buc., 1875, decembre 26“.

Reprodusă din *Telegraful*.

Traducere a fabulei lui La Fontaine *Le pouvoir des fables* (l. VIII, IV).

¹ Reproducerea traducerilor și imitațiilor păstrează compartimentarea și cronologia literaturilor și direcțiilor literare.

Publicată în *Literatorul*, II, 1, 15 ianuarie 1881, p. 537, datată: „1880“. Republicată în *Poezii*, 1882, p. 163—169.

Reprodusă din *Poezii*.

Așa cum a indicat cel dintâi Charles Drouhet, *Influența franceză în poezia lui Macedonski...*, Buc., 1940, p. 4, *Din psalmul CXLV* este o traducere din Malherbe: *Paraphrase du psaume CXLV* (în alte ediții, *Paraphrase d'une partie du psaume CXLV*). Aplecarea lui Macedonski asupra acestei teme nu trădează impulsuri religioase, ci numai faptul că poetul medita, alături de Malherbe, asupra efemerității gloriei terestre, problemă care-l obsedează din prima tinerețe. Din Malherbe, Macedonski mai traduce *Pour une fontaine* (în alte ediții *Inscription pour la fontaine de l'hôtel de Rambouillet*), sub titlul *Inscripție pentru o fântină* (După Malherbe), *Literatorul*, I, 28, 5 octombrie 1880, p. 444, republicată în *Poezii*, 1882, p. 105. Textul autograf, cu titlul *Inscripție asupra unei fântini* (Malherbe), în ms. 3.406, f. 22, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România:

„Vezi curgînd în albe spume,
Trecător, unda cea rece?
Astfel trece tot pe lume:
Numai Dumnezeu nu trece!“

Publicată în *Stindardul*, I, 3, 28 martie 1876. Republicată în *Vestea*, I, 78, 22 iunie 1877, unde este datată: „București, 1875, decembre 17“.

Reprodusă din *Ves'ea*.

Traducerea poeziei lui Gilbert *Ode imitée de plusieurs psaumes, faite par Gilbert, huit jours avans sa mort. Oeuvres de Gilbert, précédées d'une notice historique par M. Charles Nodier, Paris, Ménard et Desenne fils, 1826, p. 122—124*, cunoscută și sub titlul *Adieux à la vie*, așa cum figurează pînă azi în antologii (*Les deux cents plus beaux poèmes de la langue française, présentés par Philippe Soupault și Jean Chouquet, Paris, Robert Laffont, 1955, p. 212—213*). Este evident că Macedonski urmează, în titlul traducerii sale, această tradiție.

Celebru prin această poezie, Nicole-Joseph Gilbert (1751—1780) devine pentru romantici prototip de geniu nefericit, neînțeles și per-

secutat de societatea filistină. Este imaginea pe care i-o fixează Alfred de Vigny în *Stello* (ch. XI—XIII) și Hégésippe Moreau, în *Un souvenir à l'hôpital*, de unde trece și în romantismul românesc. Cezar Bolliac îl citează (*Colecțiune de poezii vechi și nnoe*, Buc., Socec, 1858, p. 188), Alexandru Candiano-Popescu îi închină strofe în poezia sa *La poezi (Cînd n-aveam ce face*, Craiova, 1875, ed. a II-a, p. 137—138). Macedonski recenzează volumul *Poeziile d-lui Candiano-Popescu, Telegraful*, VI, 1.145, 29 ianuarie 1876, și va fi reținut, desigur, numele și ideea, dar este cert că Gilbert a fost cunoscut direct și în original. Poetul francez îl interesează îndeaproape prin soarta sa tragică, simbolică pentru destinul fatal al creatorului de geniu, obiect de lamentare și polemică permanentă. Din această cauză, numele lui Gilbert revine nu o dată în scrisul lui Macedonski. În *Noaptea de iunie* Musset este invidiat:

„Tu n-ai murit de foame ca palidul Gilbert“.

Contemporanii săi sînt puși la stîlpul infamiei prin aceeași acuzație cu care se identifică:

„Pentru literații noștri, pentru artiștii noștri, pentru oamenii mari ce am avut, am fost, suntem pe rînd, plumbul topit pe care-l turnăm în inimile lor — suntem o rușine a secolului și a civilizației moderne... asemenea crude serbări să fie lăsate pe seama secolului al 18-lea cînd un Gilbert putea să moară la Hôtel-Dieu“ (*Artiști și poeți în România la finele secolului al XIX-lea, Literatorul*, XX, 7, 10 iulie 1899, p. 2).

O strofă din *Adieux à la vie*, a cincea, este aleasă, în sfîrșit, ca motto al *Nuvelei în scrisori*, unde Macedonski pune în termenii cei mai dramatici problema eternei suferințe a omului de geniu. În lunga enumerare care vine să-i confirme ideea, Gilbert apare din nou: „Trec la Chatterton: s-a omorît din disperare. Gilbert sfîrșește în spital. Bolintineanu la Pantelimon“¹ etc. (*Literatorul*, XV, 11—12 aprilie-mai 1894, p. 20). Este deci limpede că acest „caz“ joacă un rol special în formația literară romantică a lui Macedonski, ilustrînd una din tezele sale fundamentale.

Publicată în *Telegraful*, III, 503, 1 noiembrie 1873, datată: „1873, București, 23 octombre“.

¹ Comparația circula, nu mai departe, într-un necrolog la moartea lui D. Bolintineanu: „Gilbert al României“ (G. Călinescu, *Studii și comunicări*, Buc., Ed. tineretului, 1966, p. 24—25).

Reprodusă din *Telegraful*.

Collin d'Harleville, comediodrag francez (1785—1809). Traducerea acestei satire trebuie pusă în legătură cu poeziile de tinerețe de tipul *Tinărul bătrîn* (v., în ediția de față, vol. I, p. 296—297), în care dezacordul moral al poetului cu generația sa este exprimat în mod limpede și sarcastic.

(p. 145)

FRUNZA

Publicată în *Telegraful*, VI, 1.343, 30 septembrie 1876, cu indicația: „Traducție“, datată: „Buc., 1876, iulie 3“. Republicată în *Ghimpele*, XVII, 40, 3 octombrie 1876, p. 3; *Poezii*, 1882, p. 270—274 („După Arnould“, sic), datată: „1876, Iulie, Bolgrad“.

Reprodusă din *Poezii*.

Traducerea celebrei romanțe *La feuille* de Antoine-Vincent Arnault (1766—1834), de largă circulație cvasifolclorică, de vreme ce figurează, fără indicarea numelui de autor, și în colecția *Spitalul Amorului* de Anton Pann, cu titlul *Sărmana frunză nenorocită* (Ovidiu Papadima, *Anton Pann, „Cinzecele de lume“ și folclorul Bucureștilor*, Buc., Editura Acad. R.P.R., 1963, p. 102). Lui Macedonski această versiune nu i-a plăcut: „...Deși e foarte rău tradusă, a ajuns cu înlesnire populară. Cine nu cunoaște pe *Sărmană frunză nenorocită?*“ (*Curs de analiză critică, Poema „Levante și Calavryte“*, *Literatorul*, I, 10, 23 martie 1880), și de aceea, probabil, s-a decis s-o retraducă. Aceeași poezie îi servea și la demonstrarea următoarei teze:

„A scrie mult și bine este desigur a fi poet mare, dar uneori, o singură poezie este de ajuns pentru a-ți înscrie numele în cartea secolelor.

Autorul poeziei franceze *La feuille* și l-a înscris prin crearea a zece versuri ce prețuiesc mai mult decât lungi poeme“ (*Curs de analiză critică, Literatorul*, II, 4, 15 aprilie 1881, p. 741).

(p. 146)

DEPUTATUL BURTOS

Publicată în *Telegraful*, V, 933, 8 mai 1875, datată: „1875“, cu subtitlul: „Localizată după Béranger“, și indicația: „Aflată în colecția d-lui Macedonski“.

Reprodusă din *Telegraful*.

Traducerea „cîntecului“ *Le Ventru ou compte-rendu de la session de 1818*, de Béranger (*Oeuvres complètes*, Paris, Perrotin, 1843, I, p. 272—275).

(p. 149)

VRĂJITOAREA

Publicată în *Familia*, XV, 75, 30 septembrie/12 octombrie 1879, p. 487, datată: „1877“, cu indicația: „După Béranger“. Republicată în *Poezii*, 1882, p. 229—231.

Reprodusă din *Poezii*.

Traducere din Béranger: *La petite fée* (*Oeuvres complètes*, Paris, Perrotin, 1851, I, p. 248—250).

(p. 151)

BASTONUL

Publicată în *Tarara*, I, 1, 6 ianuarie 1880, p. 13—14. Textul definitiv în ms. 3.407, f. 40—42, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România. Republicată în *Literatorul*, IV, 3, martie 1883, p. 154—155; *Lumina*, I, 39, 24 mai 1894; *Biblioteca română*, nr. 3, 26 martie 1895; *Excelsior*, 1895, p. 144—145; *Excelsior*, 1897, p. 134—135.

Reprodusă din ms. definitiv.

Prelucrare după *Ma canne* de Béranger (*Oeuvres posthumes... Dernières chansons — de 1834 à 1851*, Paris, Perrotin, 1858, p. 200—202).

În poezia de tinerețe a lui Macedonski ecourile din Béranger sint cu mult mai numeroase. Este de altfel evident că, pe latură politică, poezia lui Macedonski se orientează în mod insistent după acest model. De la Béranger, poetul împrumută idei liberale burghize curente, dar mai ales un aer de frondă și de satiră, în ton de blagă, de bagatelizare, de autoironie și de apostrofă în limbaj familiar, tehnica refrenului de asemenea, care în Franța a și asigurat lui Béranger succesul popular. Este limpede că Macedonski a năzuit, la început, să facă și o astfel de carieră, dovadă aceste traduceri, localizări, prelucrări și imitații, numeroase în perioada 1873—1875. De altfel, Macedonski își mărturisește în mod deschis izvorul de inspirație. Astfel, despre *Fluierul ciobanului*, Macedonski scrie: „Această poezie mi-a fost inspirată de poezia *Le violon brisé* de Béranger“ (ms. 3.411, f. 60, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România). *Haine noi* (*Literatorul*, V, 1, 1884, p. 23—24) reia tot o temă curentă la Béranger (*Mon*

habit, L'Habit de cour, Vieux habits! Vieux galons!) etc. Ironizarea arestării, a regimului de închisoare, a judecătorilor, teme curente în poezia politică a lui Macedonski, inspirată de procesul său de presă din 1875 (v. *Poezii politice*), sînt de cea mai curată esență Béranger. Că acest poet popular a fost una din afecțiunile lui Macedonski mărturisește și acest portret scris la maturitate (*Béranger*, în *Lumina*, I, 3, 7 aprilie 1894):

„Ca om era de o bunătate excepțională. Ca poet a fost apologistul lui Napoleon I și cîntărețul poporului. A ridicat și cîntecul la înălțimi lirice. A cîntat gloria lui Napoleon, pe cei mari și suferințele celor săraci. A mîngîiat pe nefericiți prin refrene cînd glumește, cînd dulci și cînd vesele. Deși este trecut de modă, multe din poeziile sale vor rămîne veșnice. A refuzat orice onoruri, n-a alergat după bani și a preferat să trăiască modest decît să abdice de credințele lui și să se umilească.

Poezia sa se distinge prin frumusețea limbii, a formei și adesea prin cugetări filozofice adînci, iar întotdeauna prin o noblețe sufletească și prin un entuziasm neîntrecut. Satirele sale sunt mai mult glumețe decît veninoase. Béranger este ultimul cîntăreț popular pe care l-a avut Franța.“

(p. 153)

AMINTIRI

Publicată în *Literatorul*, IV, 5, mai 1883, p. 261—262. Republicată în *Familia*, XXIV, 50, 11/13 decembrie 1888, p. 578—579; *Familia*, XXV, 44, 29 octombrie/11 noiembrie 1889, p. 522; *Lumina*, I, 38, 23 mai 1894.

Reprodusă din *Lumina*.

Traducere din Chateaubriand. Este romanța pe care, în *Les aventures du dernier Abernacerage*, cavalerul francez Thomas de Lautrec, prizonierul lui Carol Quintul, o cîntă cu prilejul unei serbări date în palatul Generalife din Grenada. În unele ediții ea apare cu titlul *Souvenir du Pays de France, Romance (Oeuvres complètes de Chateaubriand, nouv. éd., Paris, Garnier frères, III, p. 555—556)*. Prima strofă:

„Combien j'ai douce souvenance
Du joli lieu de ma naissance,
Ma soeur, qu'ils étoient beaux, les jours
De France!
O mon pays, sois mes amours
Toujours!“

Este foarte probabil că Macedonski a întilnit această romanță chiar în textul nuvelei lui Chateaubriand, pe care o și traduce: *Cel din urmă dintre Abenceraji, Vestea*, I, 88, 2 iulie 1877; 89, 3 iulie 1877; 96, 10 iulie 1877; 102, 4 iulie 1877 (la Bibl. Acad. Republicii Socialiste România colecția ziarului este incompletă).

(p. 155)

LACUL

Publicată în *Oltul*, II, 48, 11 august 1874, datată: „București, 1874, 8 aug.“. Republicată în *Stindardul*, I, 4, 29 martie 1876; 59, 11 iunie 1876, idem; *Vestea*, I, 81, 25 iunie 1877.

Reprodusă din *Vestea*.

Traducerea poeziei *Le Lac* de Lamartine, *Premières méditations poétiques* (XIII). În cronologia versiunilor și imitațiilor românești ale *Lacului* ea figurează, după informațiile noastre, pe locul 9, după:

1. I. Heliade Rădulescu, *Lacul, Meditații poetice dintr-ale lui A. de la Martin*. Traduse și alăturate cu alte bucăți originale prin... Buc., 1830, p. 23—29, 231—284.

2. A. Hrisoverghi, *Poezii*, Iași, 1843, p. 75—78.

3. C. Bolliac, *O dimineață pe malul lacului*, imitație, *Poezii nuoe*, Buc., 1847, p. 129—138.

4. C.D. Aricescu, *O noapte pe lacul de la S...vo, Arpa română*, Buc., 1852, p. 86—89, imitație.

5. M. Zamfirescu, *O noapte pe lac, Revista Carpaților*, I, 1860, p. 62—64, imitație.

6. Gr. Granda, *Lacul, Revista Carpaților*, II, 1862, p. 481—482; *Preludele*, Buc., 1862, p. 103—111; *Miosotul*, Buc., 1885, p. 49—52.

7. N. Scheletti, *Lacul, Convorbiri literare*, I, 21, 1/13 ianuarie 1867, p. 298—299.

8. C. Stamati, *Timpul trecut, Muza românească*, Iași, 1868, p. 313—314.

Fără a fi excepțională, traducerea lui Macedonski este superioară tuturor acestor traduceri și imitații.

(p. 158)

VÎLCEAUA

Publicată în *Telegraful*, VI, 1.413, 25 decembrie 1876. Republicată în *Vestea*, I, 89, 3 iulie 1877; *Poezii*, 1882, p. 152—156.

Reprodusă după *Poezii*.

Traducerea poeziei *Le Vallon* de Lamartine, *Premières méditations poétiques* (VI).

Traducerile din Lamartine aparțin unei faze de tinerețe, și asupra lor poetul nu va mai reveni. Ele corespund lecturilor acestei vârste, stimulate nu numai de adolescența sa romanescă, modă literară încă romantică, dar și de anumite evenimente biografice. Era de așteptat, într-un fel, ca în timpul călătoriilor în Italia, Macedonski să citească pe Lamartine și în special *Graziella*. Și, într-adevăr, jurnalul său trădează o astfel de lectură, printr-un anume aer dulce-epicuren, luminozitate a peisajului, decor somptuos (*Pompeia și Sorente*, *Oltul*, II, 38, 2 iunie 1874). Dar Macedonski a citit și alte opere de Lamartine, în afară de *Premières méditations poétiques*, anume: *Nouvelles méditations poétiques* și *Harmonies poétiques et religieuses*. Din *Nouvelles méditations*, Macedonski parafrazează într-o „legendă“ *Ischiana* (*Oltul*, II, 25, 28 martie 1874), poezia corespunzătoare *Ischia*, iar din *Harmonies* reține *Le premier regret*, din care reproduce prima strofă, pe care o și traduce, în același jurnal de călătorie. Ulterior, citarea poeziei *Bona parte*, în comparație cu *Cinque Maggio* de Manzoni, este iarăși un semn că *Nouvelles méditations* îi erau bine cunoscute (*Literatorul*, II, 2, 15 februarie 1882, p. 568—569). La Bolgrad, în 1877, citea încă pe Lamartine (Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, ms. 3.411, p. 36), lectură ce i se părea indicată pentru solitudine și viață meditativă, în cadru rustic. Aci, „după Lamartine“, Macedonski compune (p. 30—36) o lungă poezie: *Fericirea cîmpenească* (publicată în *Familia*, XIII, 18, 1/13 mai 1877, p. 207—208, datată: „Buc., 10 noiembrie 1876“, și *Vestea*, I, 88, 2 iulie 1877, datată: „Bolgrad, 1877“), care nu este altceva decît o traducere: *Épître familière à M. Victor Hugo*, *Premières méditations poétiques*. Este o temă care preocupase și anterior pe Macedonski (*Fericirea vieții cîmpenești*, *Oltul*, II, 13, 14 februarie 1875), tot sub emulația lui Lamartine. Va fi părăsită însă curînd, și în prefața la *Poezii*, Buc., 1882, repudierea se produce pe față. Acum Macedonski se declară în favoarea „poeziei sociale“, noțiune luată într-o accepție particulară, și constată:

„S-ar părea că *Poezia duioșiei* a ajuns la momentul cînd trebuie să expire. *Fata tinăra pe patul morții* însuflă compătimire, dar oricît ar *induoșa*, nu smulge lacrimi. *Lamartinismul* are, în adevăr, defectul capital de a fi plîngeros, dar de a nu plînge niciodată“ (p. X—XI).

Era deci firesc ca impulsivul și sanguinul Macedonski să nu se mai regăsească temperamental în melancolia, reveriile și sentimentalismul lamartinian, și tot ce mai poate el salva din admirația sa de tinerețe va fi doar eterna imagine a geniului persecutat, obsesie macedonskiană:

„Bătrîneța (lui Lamartine) i se scurse tristă și rece. Acei care-l admiraseră, simțindu-l scăzut, se azvîrliră asupra lui, îi amăriră prin defăimare ultimele zile ale traiului.

Dovadă că geniul, chiar în țările cu desăvîrșire civilizate, se iartă rareori“ (Aristarch, *Lamartine, Lumina*, I, 6, 10 aprilie 1894).

Unele accente din poezia de tinerețe a lui Macedonski, îndeosebi aceea de evocare a locurilor natale, este raportabilă mai mult tematic decît prin atitudine emoțională (la Macedonski mai vibrantă și vindicativă) la unele poeme lamartinieni, precum *Milly ou la terre natale* din *Harmonies poétiques et religieuses* (I. III, II) sau *La vigne et la maison* din *Recueils poétiques*.

v. 28: *Leteul adorat*, unul din fluviile infernului. Numele său înseamnă uitarea (mit.).

(p. 161)

INGERUL ȘI COPILUL

Publicată în *Literatorul*, IV, 9, septembrie 1883, p. 545—546, cu indicația: „După Reboul“. Textul autograf în ms. 3.406, f. 50—52, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, cu indicația: „Adaptațiune“, „Asupra morței copilului meu prea iubit Gigea“. Republicată în *Lumina*, I, 32, 15 mai 1894; *Familia*, XXXI, 4, 22 ianuarie/3 februarie 1895, p. 40; *Țara*, III, 563, 16 aprilie 1895: „În memoria preaiubitului meu băiat George“; *Excelsior*, 1895, p. 77—79: „Imitație“; „În memoria preaiubitului meu băiat George“.

Reprodusă din ms. 3.406, f. 50—52.

Din Jean Reboul (1796—1864)¹, aceeași poezie *L'ange et l'enfant*, *élégie à une mère*, 1828, sub titlul *Pruncul și ingerul*, va traduce și A. Naum, *Traduceri*, Iași, 1890, p. 99—101.

George este primul copil al poetului, în primul an de căsătorie, și decedat prin august-septembrie 1883 (Adrian Marino, *Viața lui Alexandru Macedonski*, p. 249).

(p. 163)

DERVIȘUL

Publicată în *Pleiada*, I, 2, 1904, p. 22—23.

Reprodusă din *Pleiada*.

¹ *Poésies par Jean Reboul*, de Nîmes, précédées d'une préface par M. Alexandre Dumas et d'une lettre à l'éditeur par M. Alphonse de Lamartine, 2e éd., Paris, Librairie de Charles Gosselin, 1836.

Traducerea poeziei *Le Derviche, Les orientales*, XIII, cu omiterea epigrafului în grecește și franțuzește din Panago Soutzo și cu renunțarea împărțirii în strofe a originalului, păstrându-se totuși structura sa metrică: 2 versuri lungi, 1 scurt, 2 lungi, 1 scurt.

Motivul pentru care Macedonski a fost atras de această „orientală“ nu este exotic, ci de conținut. Tema damnării, a destinului fatal face parte organică din universul poetic macedonskian, și poezia lui Hugo îi oferea o bună ilustrație. Din întinsa operă a poetului francez, Macedonski a mai cunoscut *Odes et ballades*, de unde împrumută strofe, ritmuri și rime, „în ecouri“, pentru care trimite *La Chasse du Burgrave* (notă la *Ecourile nopții, Literatorul*, I, 3, 3 februarie 1880, p. 33).

Prin Victor Hugo, așadar, Macedonski își apără inovațiile formale (cf. și *Arta versurilor*, II, *Literatorul*, I, 6, 24 februarie 1880, p. 90—91) și sub aceeași autoritate se pune și când combate pe adversarii direcției sale literare. Argumentele lor „sunt cunoscute pentru că au fost sleite în Franța împotriva lui Victor Hugo, când întemeia Școala romantică“ (prefață la Th. M. Stoienescu, *Poezii, 1880—1883*, Buc., 1883, p. II). Mai mult chiar, Macedonski pare convins că poezia sa „socială“ va juca la noi același rol revoluționar, pe care în Franța romantismul l-a avut față de „poezia mitologică“, respectiv clasicismul tardiv. De unde următoarele analogii:

„Lamartine fu cel dintâi spre a se opune aceluși curent și inaugură genul său propriu, ce fu la rindul său înlocuit de Victor Hugo, întemeietorul școlii romantice“ (*Polemica, Literatorul*, II, 2, februarie 1883, p. 103).

Tot *pro domo*, poetul mai citează pe Hugo și pentru faptul că „a scris răsunătorul său cap de operă... la 54 de ani“ (*Virista literară*, articol inedit, Muzeul literaturii române, nr. 9.793. Un fragment a fost inclus în *Zacherlina în continuare*, Buc., 1918). Este vorba de *Les Châtiments*, și cazul lui Hugo vine să dovedească puterea de creație a bătrâneții, care lui Macedonski i se contestă. Alte mici detalii la Charles Drouhet, *Influența franceză în poezia lui Macedonski, I, Macedonski și romanticii francezi, „Noapțile“ lui Macedonski*, Buc., 1940, p. 6—11; Mario Ruffini, *L'Influsso di Victor Hugo e Alfred de Musset sul poeta romano Alessandro Macedonski*, estratto da *Convivium*, raccolta nuova, 1946, nr. 6, p. 820—822.

Dervișul a mai fost tradus în românește de C. Negruzzi, *Curier de ambe-sexe*, periodul I, 1836—1838, nr. 7, p. 129—130, și P.V. Grioriu în *Convorbiri literare*, 1877, 11, p. 72—73.

„Segjin (v. 21), al șaptelea cerc al infernului turc. Orice lumină este aci oprită de umbra unui imens arbore“ (Nota lui V. Hugo: *Les*

Orientales, Les Feuilles d'automne, Paris, Edition nationale, 1885, p. 211).

(p. 165)

OCTAV

Publicată în *Literatorul*, I, 14, 20 aprilie 1880, p. 209—211, datată: „1879, Buc., sept. 5“. Republicată în *Poezii*, 1882, p. 242—246, cu aceeași dată.

Reprodusă din *Poezii*.

Traducerea poemei *Octave* (1831) de Alfred de Musset, inclusă în ciclul *Poésies diverses* (Alfred de Musset, *Premières poésies, 1828—1833*, ed. F. Baldensperger-R. Doré, Paris, Conard, 1923, p. 219—222).

Mai mult decât oricare alt poet, Alfred de Musset este marea pasiune literară de tinerețe a lui Macedonski, cu urme adinci și recunoscute asupra întregii sale formații literare. De Musset îl leagă spiritul „byronian“, „ușurința cu care trece de la serios la glumeț, de la disperare la satira cea mai mușcătoare“ (Aristarch, *Alfred de Musset, Lumina*, I, 5, 9 aprilie 1894). Un punct de apropiere este și temperamentul romantic pasional, jovialitățile tinerești, vitalitatea, aspirațiile meridionale, erotica voluptuoasă, cu aspecte funeste, așa cum este evocată și în *Octave*. În special în tinerețe, Macedonski arată interes pentru problema curtezanei, apoi a prostituției, rămasă totuși pură sufletește, pentru iubirile fatale urmate de răzbunări teribile, și Musset, în *Octave*, tratase tocmai o astfel de temă, de efect melodramatic.

Este singura traducere propriu-zisă pe care Macedonski o face din Alfred de Musset, foarte bine cunoscut și citit în integritatea operei sale poetice, din lectura căreia poetul român scoate sugestii din cele mai fecunde. Fără îndoială că ideea de a scrie *Noapți* provine de la Musset, continuat în chip mărturisit în *Noaptea de iunie* (v., în ediția de față, vol. I, p. 417):

„Musset a cugetat-o, dar el n-a scris-o“.

Macedonski citise *Biographie de Alfred de Musset, sa vie et ses oeuvres* de Paul de Musset (*Poezii*, Buc., 1882, p. 391), și de aci el scoate și amănuntul abandonării acestei compuneri (Paris, Charpentier, 2-e éd., p. 171—173).

În *Noaptea de aprilie* atmosfera de intimitate senzuală este tipic mussetiană. Aci, întreg ceremonialul erotic se desfășoară sub privirile tutelare ale magistrului:

„...Iar deschis pentru-amindoi
Se afla Musset pe masă...“

Tot aici se face referire și la Jacques Rolla, prototip de erou mussetian libertin, căci Macedonski citise foarte atent și cu mari satisfacții poemul *Rolla*, gustat și imitat în întreg cercul *Literatorului*. Același Rolla apare și în *Noaptea de iunie*, văzut ca un „înger ca și demon“, deci într-o antiteză tipic romantică. Trecînd peste o serie întregă de citate, amănunte și referințe ce nu-și au aci locul, poeme ca *Rolla* și *Namouna* vin să-i dea lui Macedonski și definiții estetice, precum aceea a „poemei“ (*Despre poemă, Literatorul*, II, 1, 15 ianuarie 1881, p. 543—552), sau diferite alte argumente estetice: libertatea de expresie în artă, sinteza de „realism“ și „ideal“ în artă etc.

Musset în genere, în dialogurile sale cu „muza“, discută condiția poetului, și Macedonski absoarbe mai ales această dispută, deoarece, în *La Nuit d'août* și *La Nuit d'octobre*, ea este pusă în termeni foarte apropiați mentalității și aspirațiilor sale. De altfel, prin întreaga imagine și legendă biografică, Alfred de Musset reprezintă tipul ideal de poet în accepția lui Macedonski: iubit, adulat, gustînd din toate plăcerile vieții, trăită liber și fastuos. *Noaptea de iunie* este o adevărată *épître* adresată poetului francez tocmai pe această temă. Din toate aceste motive, Musset va constitui o adevărată stea polară, și în tripticul de idoli poetici ai lui Macedonski, poetul francez va figura pe locul întâi, în ordinea: „Musset, Byron, Shakespeare“ (*Cartea de poezii, Lumina*, I, 30, 13 mai 1894). Este și cauza pentru care primim cu rezervă mărturisirea: „Poemele lui Duiliu (Zamfirescu)... au fost pentru mine emulațiunea pentru a scrie *Noptile*“ (*Între 1880 și 1892, în Literatorul*, 5, 15 octombrie 1892, p. 13).

Pentru alte detalii, proprii doar cercetării monografice, dar care nu depășesc în substanță datele de mai sus, vezi totuși Al. Ciorănescu: „*Rolla*“ și *Musset în literatura română, Literatura comparată, Casa școalelor*, 1944, p. 191—197; Charles Drouhet, *Influența franceză în poezia lui Macedonski, I, Macedonski și romanticii francezi, „Noptile“ lui Macedonski*, Buc., 1940, p. 11—29; Mario Ruffini, *L'Influsso di Victor Hugo e Alfred de Musset sul poeta romeno Alexandru Macedonski*, estratto da *Convivium*, raccolta nuova, 1948, nr. 6, p. 823—830.

(p. 168)

IZVORUL

Publicată în *Literatorul*, IV, 3, martie 1883, p. 153—154.
Reprodusă din *Literatorul*.

Traducere a poeziei *La source* de Théophile Gautier (*Emaux et camées*), cu păstrarea aceluiași număr de strofe. Macedonski are, de

altfel, afinități vădite cu aspectele preparnasiene ale acestei poezii, elogiată în deplină cunoștință de cauză (Aristarch, *Théophile Gautier*, în *Lumina*, I, 16, 26 aprilie 1894). Detalii în monografia noastră *Opera lui Alexandru Macedonski*, Buc., E.P.L., 1967, p. 94—96.

(p. 170)

NĂLUCA CRIMEI

Publicată în *Binele public*, V, 165, 25—26 iunie 1883, cu indicația: „După Maurice Rollinat“. Republicată în *Literatorul*, IV, 7, iulie 1883, p. 410—411; *Excelsior*, 1895, p. 207—209.

Reprodusă din *Excelsior*.

Traducere liberă a poeziei *Le Fantôme du Crime*, de Maurice Rollinat, *Les névroses*, 1883.

Interesul arătat de Macedonski operei acestui epigon baudelairian are explicații diverse, cu punct de plecare în marele succes pe care *Les névroses* le-au avut chiar de la apariție, la Paris, unde, în 1883, a existat o adevărată „vogă“ Rollinat (Guy Michaud, *Méssage poétique du symbolisme*, Paris, Nizet, 1961, p. 242—243). Ecourile în presa românească a epocii sînt imediate (Dahirel, *Un nouveau poète, „Les névroses“, L'Indépendance roumaine*, 5/17 mars 1883; Gion, *Curierul literar, Binele public*, V, 112, 16 aprilie 1883), și Macedonski, foarte receptiv la mișcarea literară pariziană, nu putea rămîne în afara acestui entuziasm contagios.

Năluca crimei, urmată și de alte traduceri, constituie, desigur, o dovadă de influență imediată, dar ar fi greșit să se creadă că Macedonski acționa numai în virtutea unui simplu mimetism literar. În realitate, Rollinat îl atrăgea și prin anume afinități și reacțiuni de esență. Poetul francez este prin definiție un macabru, evocator abundent al procesului descompunerii materiei, și această perspectivă izbește imaginația vitalistului Macedonski. Dar, în același timp, *Les névroses* sînt pline de evocări de o senzualitate maximă, așa cum va cultiva și Macedonski într-o poezie înrudită temperamental, despre care ciclul *Idile brutale* oferă cea mai bună ilustrație. „Satanismul“ lui Rollinat, pe urmele lui Baudelaire, oscilațiile între perversitate și puritate tulburau de asemenea conștiința lui Macedonski. „Nevrozele“, în sfîrșit, *spleen*-ul, fatidicul „*ennui*“, „frisoanele“, senzațiile muzicale și olfactive, foarte apăsate poetizate de Rollinat, au putut avea și ele priză asupra lui Macedonski, într-o primă fază de receptare a poeziei „simboliste“, „moderniste“, sau a ceea ce i se părea lui că răspunde

acestei formule. Toate acestea împing pe poet să formuleze o serie de elogii, insuficient controlate:

„Elev și urmaș al lui Baudelaire, pe care l-a întrecut nu atât prin forma cizelată și magistrală pe care o avea Baudelaire, dar prin căldura razelor geniale cu care a încălzit versurile sale. Rollinat încă de la început s-a afirmat mare. Sub fruntea lui largă și umbrită de cărbunele pletelor se vedea în ochii lui de timpuriu că arde un foc care nu se va stinge sub vijelia vremilor. În poezia lui flutură o aripă supraomenească: e ceva parcă dintr-o altă lume, care te fură în vârtejul lui armonios, te răpește și te ține pironit sub un farmec straniu, de neînchipuit de dulce.“

Dar acest portret, citit atent, nu reprezintă în realitate decît eterna transfigurare romantică, veșnic prezentă în spiritul lui Macedonski, care structural este un romantic, nu un „decadent“. Rollinat apare drept un geniu incandescent, fascinant, supraterestru, demonic, așa cum poetul și-a reprezentat totdeauna Poetul: capabil de „inspirație mare“, de „avînt puternic și aripat“. Din aceste motive, „Rollinat e un poet“ ale cărui volume sînt „stampate cu pecetea geniului“. Nici prețuirea pur tehnică nu este neglijabilă, și ideea de a compune rondeluri este cu puțință să-i fi venit lui Macedonski (v., în această ediție, vol. II, p. 378) și prin lectura lui Rollinat:

„Rollinat în rondelurile a ajuns la o perfecțiune neîntrecută. El știe să cristalizeze cugetarea cea mai adîncă într-o formă fixă și trăitoare. Receptiile de la urmă sînt naturale și necăutate“ (Aristarch, *Maurice Rollinat*, *Lumina*, I, 35, 19 mai 1894).

La acestea sînt de adăugat, firește, și anume atitudini de frondă. În cercurile junimiste traducerile lui Rollinat încep să fie detestate (Anti-Icarius, *Zvor sau Zbor?*, *Convorbiri literare*, XIX, 12, 1 martie 1886, p. 1078—1080), și Macedonski are acum prilejul să-și sfideze, din nou, adversarii literari. El va dedica în același spirit și poeme originale „Lui Maurice Rollinat, *Poetul nevrozelor*“, precum *Nopțile îngrozitoare* (*Literatorul*, V, 5, 1884, p. 288—289; cf. și Melandri: *Valsul rozelor*, „D-lui Maurice Rollinat“, *Liga literară*, II, 6, 1895, p. 169—171), încurajînd pe discipoli să facă la fel (Stéphane Le Méta-yer, *Nuit d'Orange*, „Ă. Mr. Rollinat“, *Literatorul*, IV, 6, iunie 1883, p. 360—362). Desigur că vor fi îndemnați să facă și traduceri. Dintre acestea (Th. M. Stoescu, *Prăpastia, Amanta macabră*, în *Revista literară*, VIII, 1887, p. 551—552, 593—595), Macedonski laudă mai ales versiunea pe care, sub titlul *Animalitate* (*Literatorul*, 9, 15 februarie 1893), Cincinat Pavelescu o dădea foarte riscatei *La Vache au taureau*, de același Rollinat. Poetul gustă aici realizarea artistică,

dar i-a suris, desigur, și mai mult sfidarea convențiilor, a ipocriziei, moralizante, în conformitate cu preceptele „eticii“ sale naturaliste, bazate pe exercițiul liber al instinctelor (Aristarch, *op. cit.*, *Lumina*, I, 35, 19 mai 1894).

Cu toate acestea, faza de entuziasm maxim pentru Rollinat, la Macedonski, trebuie circumscrisă mai ales între anii 1883—1884, după care poetul pleacă la Paris, unde are prilejul unei lărgiri a orizontului literar. Va căuta totuși să cunoască personal pe Rollinat, admirat din țară, dar nu reușește (Louis de Chardonne, scrisoare din 24 iunie 1884, inedită, fostă în păstrarea Anei Macedonski). La înapoiere, cultul lui Rollinat va fi întreținut cu insistență doar de discipoli fără personalitate proprie (Th. M. Stoescu, Mircea Demetriadi, Al. Obedenaru), în al căror spirit „macabru“ și „satanic“ trebuie descifrată și o anume tendință de singularisme și de revoltă morală antifilistină, specifică poeziei române „moderniste“ la sfîrșitul secolului al XIX-lea. Despre această problemă, un articol informativ de Al. Ciocărănescu: *Maurice Rollinat și satanismul în poezia română, Literatura comparată*, Buc., Casa școalelor, 1944, p. 225—226, susceptibil de completări: Ficus Lipan, *Biblioteca* (După Maurice Rollinat), în *Revista literară*, VII, 1886, p. 427 etc.

(p.172)

PUTREZIREA

Publicată în *Literatorul*, V, 5, 1884, p. 25—26. Republicată în *Excelsior*, 1895, p. 200—202.

Reprodusă din *Excelsior*.

Traducerea poeziei *La putréfaction* de Maurice Rollinat, *Les névroses*, 1883.

Pe lîngă interesul arătat de Macedonski operei lui Rollinat, poetul avea și un motiv special să traducă *La putréfaction*. Versurile finale ale textului din *Literatorul*:

„Cadavrul e un mut ce tace
Durerile ce-l descompun“

au următoarea notă:

„Această teorie a fost emisă de d. Macedonski cu mult înainte de a-și scrie d. Rollinat admirabila poezie (vezi *Capitole filozofice*). Ignoranții de la o broșură pseudoliterară, *Contemporanul* din Iași, au făcut mare zgomot la acea epocă, izbind în d. Macedonski și trimițîndu-l la școală. Astăzi, d. Macedonski trebuie în tot cazul să fie trimis la

școală în tovărășie cu un tânăr ca Rollinat, deja fruntaș în literatura franceză“ (Nota redacției, p. 26).

Prin urmare, versiunea sa avea și un scop polemic: o ripostă la atacurile revistei *Contemporanul* (I. Nădejde, *Știință la d-l Macedonski de la „Literatorul“*, II, 1882, p. 304—305; *Știință la d-l Macedonski*, II, 1882, p. 514—621), foarte severă cu exercițiile diletante ale poetului în materie de „filozofie“ biologică. Rollinat venea, așadar, în concepția lui Macedonski, să-i confirme teoria că:

„Prin moarte, omul se transformă și parcurge întreaga succesiune a formelor materiale“ (*Capitole filozofice*, cap. I, *Evangelium materialismului*, *Literatorul*, III, 6, iunie 1882, p. 377).

Ceea ce, în esență, nu reprezenta în definitiv o eroare decît cel mult de formulare. Macedonski voia să spună, servindu-se de Rollinat ca de o ilustrație, doar atît, că, prin descompunere, corpul omenesc reintră în circuitul materiei.

În numărul următor al *Literatorului* poetul va publica *Noaptea îngrozitoare* (V, 1884, p. 288—289), dedicate ostentativ aceluiași Maurice Rollinat, devenit obiect de polemică „științifică“.

Tot lui Macedonski i se poate atribui și traducerea poeziei *La baigneuse* de Rollinat, publicată cu titlul *Baie* (*Revista literară*, VII, 2, aprilie 1886), sub pseudonimul Paur Zvor. Denunțată ca un „plagiat“ (Anti-Icarius: *Zvor sau Zbor, Convorbiri literare*, XIX, 12, 1 martie 1886, p. 1 078—1 080), Macedonski intervine sub proprie iscălitură, necontestînd faptul că este vorba, într-adevăr, de o traducere din Rollinat. În replică amintește *Convorbirilor* că ele au căzut victimă unor adevărate mistificații, publicînd poezii de autori chiar inventați, precum Gablitz. Poetul se referea la cunoscuta farsă a lui Hasdeu (*Zvor sau Zbor, Revista literară*, VII, 3, martie 1886, p. 250—251).

(p.174)

DANS DE EFEB

Publicată în *Flori sacre*, 1912, p. 59—60. „Ms. păstrat poartă data 23 iulie 1890“ (*Opere*, I, *Poezii*, ed. Tudor Vianu, p. 439).

Reprodusă din *Flori sacre*.

Prototipul acestei poezii este bucata *Bois sacré* de poetul belgian simbolist Iwan Gilkin (*La Nuit*, Paris, Librairie Fischbacher, 1897), identificare datorită lui Bazil Munteanu (cf. *Opere*, I, *Poezii*, ed. Tudor Vianu, p. 438):

„Jailli nu des vêtements vils,
Chair de nacre, lumière, joie,
Le souple éphébe danse et broie
Le sol d'or craqué de Béryls.

Moelleux, verts et bleus, de subtils
Lataniers aux palmes de soie,
Propagent l'ombrage où chatoie
Maint rayon clair entre les cils.

Ainsi pavonienne s'allume
La magique forêt de plume
Aux flamboyantes cimes d'yeux.

Où l'enfant peureux de caresses
Fuit par jolis bonds sinueux
L'effroi des trop hautes tendresses.“

(p.175)

PE ȚĂRMUL VEȘNICIEI

Publicată în *Literatorul*, XX, 7, 10 iunie 1899, p. 3, în subtitlu: „Charles-Adolphe Cantacuzène“. Republicată în *Adevărul*, XII, 5.653, 23 septembrie 1899, idem; *Românul literar*, IV, 22, 28 mai 1906, p. 369.

Reprodusă din *Românul literar*.

Traducerea sonetului *Au bord de l'éternité*, din volumul *Cinglons les souvenirs et cinglons les rêves*, Paris, Perrin, 1900, p. 53—54 (cunoscut desigur anterior).

Charles-Adolph Cantacuzène (1874—1949), diplomat român și poet de limbă franceză, de factură simbolistă, editat la Paris, a lăsat epocii sale în special amintirea unui *dandy*:

„Pe Calea Victoriei veți întîlni după amiază un *flâneur* incorigibil: o figură de *dandy* și de visător în același timp, elegantă, cu jobenul spre sprîncenele care se accentuează ca două linii de aur pe figura roză, cu mustața mică rotunjită pe buzele cărnoase, cu genele mătăsoase quasi închise, pentru ca ochiul să privească lumea prin pinza nelămurită a visului“ (D. Karr, *Charles-Adolphe Cantacuzène, Observatorul*, I, 117, 30 martie 1903).

Charles-Adolphe Cantacuzène își stiliza, așadar, silueta după modelul Oscar Wilde — Robert de Montesquieu, pe atunci la modă, și lui Macedonski astfel de „tipi“ singulari, ușor snobi, îi plăceau. Erau, se pare, în relații destul de apropiate, căci, la un moment dat, în perioada festivalurilor eroice ale lui Macedonski, aportul acestui

june *dandy* seducător era socotit esențial. Din Giurgiu, D. Karnabatt scria poetului să vină neapărat însoțit de Charles-Adolph Cantacuzène pentru a determina pe... soția prefectului să le dea concursul. „Alt-minteri — comunica el confidențial maestrului — nu aş putea garanta succesul“ (scrisoare nedată, inedită, fostă în păstrarea Anei Macedonski). Colaborează cu versuri franceze și în traducere la *Literatorul* (XX, 4, 5 aprilie 1899; 5, 20 aprilie 1899). Macedonski anunță că va traduce și alte sonete din „subtilul poet“ (Aristarch, *Litere și arte, Forța morală*, I, 2, 4 noiembrie 1901).

Față de poet, Charles-Adolphe Cantacuzène avea sentimente de reverență. Pe foaia de titlu a unui volum al său, *Remember* (Paris, Perrin, 1902, Arhiva Alexandru Macedonski, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România), el scrisese următoarele:

„À Alexandre Macédonski
«Cînd însă București în care am suferit
Rămîn în urma noastră în ceață învelit
Și cînd încet urcarăm costișul înverzît»
le plus grand poète
roumain à mon humble avis de raté
L'ami
Charles-Adolphe Cantacuzène.“

A făcut carieră în diplomație, ca secretar de legație la Bruxelles și Paris, ieșit la pensie cu gradul de ministru onorar. Personaj literar-monden, cu relații întinse (a cunoscut pe Mallarmé, Henri de Régnier; Remy de Gourmont îi închină un sonet), Charles-Adolphe Cantacuzène avea la Paris reputația unui om de spirit, ale cărui butade, calambururi, „*éclats de conversations*“, circulau. Au fost de altfel editate sub titlul *Fragments, Esprit de Charles-Adolphe* (Paris, Messein, 1934), poetul tipărind la Paris nu mai puțin de 30 de plachete și volume de versuri. Apropiat de cercul de la *Mercure de France*, Charles-Adolphe Cantacuzène își amintește și aici de Macedonski („*personnage qui a laissé des traces éloquentes dans mon esprit!*“), într-o notă afectuoasă, publicată cu câteva luni înainte de moartea poetului: *Moeurs et sentiments lointaines* (T. CXLII, no. 532, 15 août 1920, p. 252—254). El dă acum, în traducere, și un fragment din *Noaptea de noiembrie*, poemă pe care avea de gînd s-o publice, în 1922, în întregime într-o revistă pariziană (Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, Fondul Macedonski, S $\frac{12}{XXX}$; cf. Henri-Louis Dubly, *Le prince poète au jar-din des lettres françaises, Charles-Adolphe Cantacuzène et son oeuvre*, Lille, 1929).

(p.176)

PARIZINA

Publicată în broșură: Al. A. Macedonski, *Parizina, După Lord Byron*, Buc., tip. Grecescu, 1878.

Reprodusă după acest text.

Traducere a poemei *Parizina* de Lord Byron, destul de fidelă, fără respectarea împărțirii în strofe, inegale ca mărime, a originalului. Macedonski folosește forma fixă a stanței de 6 versuri, rigiditate care dă poemului byronian un anume aer clasicizant.

Fiind cea mai recent reeditată în timpul vieții sale, precum și pentru motivul că este singura care traduce și recenzia din *Edinburgh review* la volumul *Hours of Idleness*, din care poetul citează în polemica sa cu *Convorbirile literare (Polemică, Literatorul*, II, 2, februarie 1883, p. 99—105), bănuim că întreaga operă a lui Byron a fost citită de Macedonski în traducerea lui Benjamin Larroche: Lord Byron, *Oeuvres complètes traduites par...*, nouv. éd., Paris, Hachette, 1863, I—II, ed. I, 1836—1837, ed. a VII-a, 1850—1851¹.

Este a treia versiune românească a acestui poem după:

1. I. Heliade Rădulescu, *Din operele lui Lord Byron, traduse de...* Buc., 1837, I, p. 43—64.

2. Șt. S. Virgolici, *Parizina, Convorbiri literare*, 1875, 9, p. 395—402.

Prezentată de Macedonski în 1880, pentru marele premiu al Academiei Române „Năsturel Herescu“, *Parizina* nu se bucură de nici o atenție din partea vechiului for („se esclude“). De unde și puternica animozitate a poetului, tradusă curînd în polemica sa cu V. Alecsandri. Despre întregul episod, Adrian Marino, *Viața lui Alexandru Macedonski*, p. 176—177.

v. 229: *fidanțată* (fr. *fiancée*) — logodnică.

v. 350: *spunte* (it. *spuntare*) — a scoate virful, a răsări, a incolți.

(p.188)

LARA

Publicată în *Literatorul*, II, 11, noiembrie 1882, p. 282—291: „Fragment“ („După Lord Byron“). Republicată în *Poezii*, 1882, p. 293—308, idem, cu dedicația: „Amicului meu D. Pantazi Ghica“. Aci (p. 397), următoarea notă: „A traduce însemnează a te asemui cu genul unui autor pînă în cele mai mici nuanțe de stil, iar nu a înșira

¹ Edmond Estève, *Byron et le romantisme français*, Paris, Hachette, 1907, p. 529.

pur și simplu cuvintele din text fără a ține seama de stil. Cititorii vor judeca dacă am izbutit a-mi însuși pe socoteala literaturii române renumita poemă a lui Lord Byron.“

Reprodusă din *Poezii*.

Traducere liberă, fragmentară, a poemei *Lara* de Lord Byron. Macedonski traduce mai mult de jumătate din cîntul I, renunțînd total la al II-lea. Pînă la strofa XVI, ideea este urmărită destul de exact, apoi textul începe să se încalce și să se dilate. Din strofa XVII originală Macedonski face două: XVII și XVIII. A XVIII-a originală devine la Macedonski a XIX-a. Din două strofe originale, XVIII și XIX, poetul face patru. Traducerea se oprește la strofa a XIX-a a originalului. Sînt omise deci 11 strofe din cîntul I și cîntul II, epico-politic, în întregime. Prin urmare, din *Lara* pe Macedonski nu-l interesează intriga epică, ci portretul moral al eroului byronian, „macedonskianizat“ în partea finală după anume tendințe proprii spiritului său.

În timp ce la Byron separarea eroului de umanitate se face prin îmbrățișarea ținutei amorale, la Macedonski Lara simte impulsuni transcendente, de elevație spre absolut, de înaripare. La Byron, deci, eroul cade prin perversitate în zgura materială a instinctelor, în timp ce la Macedonski același erou este împins spre cer, spre „perihelie“ (după formula de mai tîrziu a poetului). Cu alte cuvinte, în final, ceea ce definește pe Lara este marele elan ascensional, în contradicție totală cu sensul poemei lui Byron, care prin *Lara* ilustra, dimpotrivă, prăbușirea, damnarea iremediabilă, soluție pe care Macedonski n-o va accepta în esență niciodată.

Alături de Musset, Byron a jucat un rol considerabil în formația literară romantică a lui Macedonski. Judecat nu numai prin aceste traduceri, dar și prin alte aspecte, de esență, poetul, mai ales în prima serie a *Literatorului*, este un adevărat „byronian“, fervent și tardiv, comparabil sub acest aspect cu Bolintineanu, foarte prețuit și acesta de Macedonski. Spre Byron îl atrăgea marele orgoliu al omului de geniu, sentimentul damnării, sarcasmul și revolta împotriva clasei sale, cultul voluptății, exotismul. La toate acestea sînt de adăugat o serie de afinități și întîlniri de ordin biografic.

Fapt destul de puțin cunoscut, Macedonski organizează la *Literatorul* un adevărat cult al lui Byron, care determină numeroase traduceri (multe se datoresc și unui discipol, Th. M. Stoenescu: *Mazepa*, *Manfred*, *Corsarul*, publicate între 1883—1885 și chiar în 1896—1897), inspirate în mod evident de o lectură repetată, făcută cu pasiune, de

natură să inspire chiar ode. Revelatoare sînt două *Stanțe* de mai jos (*Literatorul*, II, 2, februarie 1882, p. 92; *Pleiada*, I, 1, 1904, p. 9):

„STANȚE

Scrise pe volumul operelor
complete ale lui Lord Byron.
Vanitas, vanitatis

I

Byron, theorbă sacră, de îngeri înstrunată
Ființă întocmită din bine și din rău,
Întreaga mea simțire, de-a ta e amorezată;
Mă pierd de mine însumi privind portretul tău,
Așa precum se pierde sfioasa fidanțată,
În magica lumină zîmbind în visul său.

II

Dar tu, care din toate în lume avut-ai parte,
Pe mările albastre, purtat biruitor,
Tu cîntec și sarcasm în veci nepieritor,
Lord pair d'Englitera, Harold, Juan ce-mparte
Cu mîini îmbelșugate batjocoră și-amor,
Răspunde-mi: ce rămas-ai mai mult decît o carte?“¹

A închina astfel de versuri, în 1882, cînd byronismul european murise cu desăvîrșire, iar cel românesc agoniza, este un indiciu că la Macedonski lucra nu numai admirația pur literară, ci, în primul rînd, afinitatea structurală și o identitate de formulă estetică. Cînd poetul mărturisea despre sine, în *Avînt*, că:

„Lirismul și satira se joacă pe-a lui frunte
Ca fulgere desprinse din joc dumnezeiesc“,

aceleași attribute el le surprinde și la Byron:

„Poezia sa, amestec de ironie și lirism, este imaginea cea mai adevărată a epocii în care a trăit“ (Aristarch, *Byron, Lumina*, I, 1, 5 aprilie 1894).

Nu poate fi vorba de nici o coincidență superficială, căci în *Stanțele* reproduce mai sus definiția revine:

„Tu cîntec și sarcasm în veci nepieritor“.

Macedonski mai reține că întreaga operă a lui Byron nu este decît proiecția unui erou unic:

„În toate subiectele, sub douăzeci de nume diferite, sub trăsăturile lui Childe Harold, ale lui Lara sau Manfred, nu e decît el însuși și una și aceeași suferință“ (Aristarch, *op. cit.*, *Lumina*, 5 aprilie 1894).

¹ De notat că astfel de idei sceptice despre glorie exprimă însuși Byron în repetate rînduri: *Don Juan*, I, CCVIII; *Childe Harold's Pilgrimage*, IV, IX etc.

Prin urmare, cînd Macedonski descrie și se transpune în această psihologie, el își făcea propriul său portret moral, proiectat pe un fundal byronian. Înțelegem acum de ce Lara trebuia să intereseze în mod deosebit pe poet. Eroul lui Byron este o ființă stranie, bizară, indiferentă, străină de lume. Plin de contraste, sarcastic, avid de plăceri, de absolut, el devine un decepționat sumbru, tocmai din această cauză. În fond, acest erou este un damnat, un personaj fatal, așa cum Macedonski credea și despre sine în crizele sale morale, cînd se simțea copleșit de adversitate. În această stare de spirit, poetul scrie un număr mare de poezii unde noțiunile cheie sînt „fatalitate“, „mindrie“, „sfidare“, adică tocmai atributele fundamentale ale lui Lara, în care se regăsește cu anticipație. Precum și Macedonski va declara despre sine, Lara este persecutat de „un vis fatal“, veșnic „în lupta sa fatală cu un vis, — o nălucire“. Eroul lui Byron este deci fascinat de un ideal intangibil, temă esențială a universului moral macedonskian.

Identitatea de poziții morale este și ea o cauză de apropiere intimă. În spiritul eticii romantice, Macedonski va face profesie de credință amoralistă, întărit și de exemplul lui Lara, în care:

„...un amestec misterios domnește
Și binele cu răul în el se contopește.“

Aceeași imagine Macedonski o are și despre Byron:

„Ființă întocmită din bine și din rău.“

Poetul englez părea o făptură demonică, un prototip de alienare, și în *Nebunul din Golia* Macedonski revine asupra acestei definiții:

„Părea tot într-o vreme un înger și un demon,
Sub galbenele-i timple purta un Lord Byron!“

Pentru societate — și în acest punct eroul byronian vine la Macedonski să consolideze spiritul refractar și de revoltă antifilistină, antiburgheză — un astfel de tip constituie un obiect de scandal. Ponegrire la adversari, exaltare la prieteni, aceasta este soarta geniului, a lui Lara, *id est* a lui Macedonski:

„E demn deopotrivă de ură și de-amor —
.....
E lăudat adese și sfișiat adese.“

Între aceste două planuri antagonismul este ireductibil:

„Byron pentru băcanul cu minte-e nerod“ (*Despre poemă, Literaturul*, II, 1, 15 ianuarie 1881, p. 551).

Raportat la acest context, interesul lui Macedonski pentru Byron în general și pentru tipul Lara în special devine perfect explicabil. Ca la orice alt poet mare, traducerea, adaptările, parafrazele nu sînt

accidentale, haotice, ci vin să se integreze organic spiritului creator. Ele aduc nuanțe noi, pun în valoare latențe, ilustrează tendințe specifice. Aceeași observație este de făcut și pentru celelalte traduceri și mențiuni despre Byron ale lui Macedonski.

Este a doua versiune românească după I. Heliade Rădulescu, *Din operele lui Lord Byron*, Buc., 1837, I, p. 101—159.

Strofa a XIII-a este introdusă conform eratei.

De vărul său Pantazi Ghica pe Macedonski îl legau încurajările debutului literar (*Cronica Bucureștiului*, în *Telegraful*, IV, 819, 13 decembrie 1874), politica liberală comună, solidarizarea cu protestele sale de nerecompensă din partea guvernelor (*Nuvelistul*, I, 67, 22 iunie 1877). În această perioadă, Pantazi Ghica este unul din confidenții și consilierii literari ai poetului, care face în tovărășia sa și oarecare boemă. Colaborator la *Literatorul*, Pantazi Ghica este de partea lui Macedonski în polemica din jurul premiilor academice (*Lucrările Academiei Române*, în *Portofoliul român*, I, 3, mai 1881, p. 232). Din toate aceste motive, Macedonski îi va păstra recunoștință, relevantă în *Cuvînt rostit... la înmormîntarea lui Pantazi Ghica*, în *Literatorul*, III, 6, iunie 1882, p. 365—366, apoi într-un articol-necrolog (*Pantazi Ghica*, în *Literatorul*, III, 7—9, 1882, p. 397—399, 474—475), cf. și *România liberă*, nr. 1.528, 25 iulie 1882.

(p.198)

ADIO

Publicată în *Literatorul*, III, 9, 1883, p. 607—608. Republicată în *Lumina*, I, 34, 18 mai 1894, cu indicația: „Fragment după Lord Byron, din *Childe Harold*“); *Familia*, XXX, 17, 24/6 mai 1894, p. 198, aceeași indicație.

Reprodusă după *Familia*.

Traducerea poeziei *Adieu! Adieu! my native shore*, din *Childe Harold's Pilgrimage*, Canto the first, XIII, 1—10 (Lord Byron, *Oeuvres complètes* traduites par Benjamin Laroche, nouv. éd., Paris, Hachette, 1863, I, p. 292—293).

Prin atitudinea sa morală, acest *Adio* de Byron vine să prefigureze la Macedonski una din reacțiile specifice momentelor sale de mare iritare: aceea a plecării disprețuitoare dintre compatrioții înguști la minte și răi la suflet, a expatrierii orgolioase. Întregul sens al traducerii se dezvăluie, prin urmare, abia după izbucnirea „afacerii“ epigramei, cînd Macedonski face, între altele, și următoarea declarație sfidătoare despre sine:

„Ca și Lord Byron, izbit de patimile strigătoare ale contimporanilor, de aproape șapte luni a părăsit România cu neștrămutată hotărâre de a căuta să se stabilească în Paris și de a-și croi un nou drum, într-o țară mai iubitoare de frumos în literatură“ (Redacțiunea, *Către cititori*, *Literatorul*, VI, 2, 1885, p. 2).

În străinătate, Macedonski va trăi din plin drama expatrierii, și poezii ca *Sonet lontan* și *Păle, il me dit* o exprimă în întregime. Dar sub impresia momentului, gestul asemănător al lui Byron venea să-i dea un mare sprijin moral. Este, de altfel, de observat că exemplul lui Byron, cu epigramele sale necruțătoare împotriva adversarilor, cu tăcerile disprețuitoare asupra calomniilor infame etc., va fi des invocat de Macedonski în toate polemicile purtate, după 1884, în legătură cu epigrama neinspirată împotriva lui Eminescu (*Către cititori*, *Literatorul*, V, 1, 1884, p. 3; Constantin Iordăchescu, *Două scrisori de la Alex. Macedonski, Adevărul literar și artistic*, IV, III, 160, 30 decembrie 1923 etc.).

(p.201)

ÎNTUNECIMILE

Publicată în *Literatorul*, III, 10, 1882, p. 649—651. Republicată în *Lumina*, I, 20, 30 aprilie 1894.

Reprodusă din *Lumina*.

Traducerea poemului *Darkness* (*Les Ténèbres* în versiunea Benjamin Laroche, *op. cit.*, II, p. 472—474).

Despre traduceri ale lui Macedonski din Byron este de consultat și studiul lui P. Grimm: *Traduceri și imitațiuni românești după literatura engleză, Dacoromania*, III, 1922—1923, p. 310—311. Autorul le găsește în genere „frumoase“, dar „prea libere“. Cf. și Emil Turdeanu, *Lord Byron dans la poésie roumaine*, în *Revue des études roumaines*, I. III—IV, 1955—1956, p. 78—80.

Sub titlul *Întunericul* (după Lord Byron), Th. M. Stoenescu traduce și el, în versuri, aceeași poemă (*Revista literară*, VI, 26, 1 octombrie 1885, p. 589—591), reprodusă în *Familia*, XXX, 13, 27 mart/8 aprilie 1894, p. 147—148. De notat că la sumar, autorul indicat este totuși Al. A. Macedonski.

(p.204)

DIN „FAUST“

Publicată în *Forța morală*, I, 6, 2 decembrie 1901, p. 73, datată: „1900“. Republicată în *Flori sacre*, 1912, p. 33—40; *Adevărul literar*

și artistic, VI, 251, 27 septembrie 1925, p. 6, cu indicația: „traducere inedită“.

Reprodusă din *Flori sacre*.

Textul din *Forța morală*, între v. 79 și 80, cuprinde și acest vers:
Soare nou, pe aur vesel, pe al soarelui declin?

Prelucrare a începutului scenei de magie din *Faust* (*Nacht, Erster Teil*): „Habe nun'ach! Philosophie“, pînă la „Und wirke der Gotheit lebendiges Kleid“. Prin faptul că Macedonski citează pe Bacharach „unul dintre traducătorii lui Faust“ (*Către cititori*, în *Literatorul*, V, 1, 1884, p. 3), deducem că poetul s-a folosit de „*Le Faust*“ de Goethe, tr. nouvelle et notes par H. Bacharach, Paris, 1873.

Rău primită, în trecut, de germaniști ca Ion Gherghel, *Goethe în literatura română*, Anal. Acad. Rom., Mem. secț. lit., s. III, T.V., Buc., 1930—1931, p. 181 („retransformare superficială“, text „stilcit“ etc.), această prelucrare a fost corect interpretată în timpul din urmă de Al. Andriescu și C. Macarovici, *Macedonski, traducător din „Faust“*, *Iașul literar*, 9, septembrie 1956, p. 113—117.

Macedonski își suprapune propria sa personalitate peste aceea a lui Goethe, interpretînd pe Faust în sens „macedonskian“: dominator, voluntar, revoltat, plin de vitalitate. Ceea ce la Goethe era meditație și zbucium intelectual, cu nuanțe sceptice, resemnate, la sfîrșitul unei vieți de căutări zadarnice, la Macedonski devine expresia unor dorințe și tendințe impetuoase, cu suprimarea totală a versurilor unde Goethe exprimă îndoiala. Faust este deci o proiecție a temperamentului macedonskian, într-o nouă variantă, căutînd:

„Tinerețea, — prea-puterea, — frumusețea, — strălucirea“ în plină euforie a vitalității reînăscute, cînd se simte „egalul“ lui Mefistofeles.

Concepută într-o perioadă cînd Macedonski arată interes pentru ocultism, prelucrarea acestui fragment din *Faust* ilustrează obsesiile spiritului poetului din acea vreme, cînd „magia“ nu reprezintă atît un instrument de cunoaștere și inițiere, cît ipoteza, visul unei metode de potențare a voinței de dominare și de a învinge. Raportată la psihologia lui Macedonski, întreaga sa orientare „faustică“, „magică“ nu constituie, de fapt, decît o formă de compensare imaginară a înfrîngerilor practice. De aceea, poetul se și transpune cu mare vibrație interioară în acest text, recitat discipolilor cu o evidentă participare:

„L-am auzit cetînd pe *Faust*, relatează Ștefan Petică. Puterea de sumbră evocare a celebrei drame a lui Goethe era dată de un tragism atît de pătrunzător, încît d-l Jules Brun, care era de față, a exclamat:

— Aceasta nu mai e cetire; aceasta e crearea și încarnarea lui Faust“ (*Opere*, ed. N. Davidescu, Buc., F.r., 1938, p. 297).

Dar *Faust* este o preocupare mai veche a lui Macedonski. În tinerețe el traduce cîntecul Margaretei, *Mein Ruh' ist hin: Margherita* („din *Faust*“, *Vestea*, I, 66, 10 iunie 1877), în *Literatorul*, V, 1, 1884, p. 22—23, dă o *Horă*, cu efecte onomatopoeice, inspirată de cîntecul popular din Faust *Juckhe! Juckhe! Juckheisa! Haisa! He!* (v. 954—955). Și despre alte poezii și opere de Goethe poetul are cunoștință. Citează, de pildă, versuri din *Der Sänger* (*Poeziile d-lui Candiano-Popescu*, *Telegraful*, VI, 1.145, 29 ianuarie 1876), pentru poezia *Țara tainică* (*Literatorul*, XV, 1, 1895, p. 11—12), alege ca epigraf două versuri din cîntecul lui Mignon, existent în episodul respectiv din *Wilhelm Meisters Lehrjahre*. Știe și de *Iphigenie in Tauris* (*Cu privire la „Saul“*, *Țara*, II, 215, 5 februarie 1894). Nici biografia lui Goethe nu-i era necunoscută (Zenone, *Goethe*, *Literatorul*, II, 2, 15 februarie 1881, p. 580), invocată mai ales pentru anumite precedente de război epigramatic cu detractorii. Aceasta în perioada polemicilor de după 1884, cînd Macedonski își căuta aliați în persoana lui Byron și Goethe (*Către cititori*, *Literatorul*, V, 1, 1884, p. 3; *Pentru „Timpul“*, *Telegraful român*, II, s. II, 453, 1 august 1890 etc.).

În 1915, într-o perioadă cînd se bucură de sprijinul ministrului I. G. Duca (v. vol. II al acestei ediții, p. 385, nota la *Rondelurile celor patru vînturi*), Macedonski se pare că intenționa să ducă la bun sfîrșit traducerea lui *Faust*. În tot cazul, el face ofertă în acest sens Casei școalelor, care i se acceptă, de vreme ce, în baza a două cereri autografe, înregistrate sub nr. 2.650, din 15 martie 1918 și nr. 3.080, din 11 aprilie 1918 poetul încasează o dată 1.000 lei, altă dată 1.500 lei, „urmînd ca manuscrisul să-l deponă mai tîrziu“ (Arhivele Statului, Fond Casa școalelor, dosar nr. 1.821/1918, p. I și II). Nu există însă nici un indiciu că acest ms. a fost predat vreodată.

(p.210)

CASANDRA

Publicată în *Literatorul*, V, 4, 1884, p. 222, nesemnată. Republicată în *Lumina literară*, I, 12, 17 și 18 aprilie 1894, nesemnată.

Reprodusă din *Lumina literară*.

Traducere liberă, în proză, a primelor cinci strofe a poeziei *Kassandra* de Schiller, făcută desigur după un intermediar francez, probabil *Poésies de Schiller*, traduction nouvelle par Ad. Regnier, Paris, Hachette, 1859, p. 285—286.

Publicată în *Literatorul*, III, 7, iulie 1882, p. 431, cu indicația: „Versuri de armonie imitativă“. Republicată în *Binele public*, V, 164, 24 iunie 1883, cu aceeași indicație; *Literatorul*, IV, 7, iulie 1883, p. 413—414, cu aceeași indicație și cu precizarea: „Reproducem această poezie, publicată deja în *Literatorul*, anul al III-lea, dar refăcută astăzi de d. Macedonski“; *Familia*, XXIV, 25, 19/1 iulie 1888, p. 280; *Excelsior*, 1895, p. 189—190.

Reprodusă după ms. definitiv, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, ms. 3.407, p. 17 r. — 18 r. („După Henrich Heine“), față de care versiunile anterioare prezintă variante importante, schimbări de versuri întregi.

Variante

2—4 Cu sora ei ce se-nfioară/ Pe Rin, în luntre-ncet coboară/ L-a lunei galbenă lumină (*ms. definitiv 3.407*): În luntre cu o servitoare/ L-a lunei tainică lumină/ Străbate-a Rinului vultoare (*Literatorul, 1882*): În luntre cu o servitoare/ Străbate-a Rinului vultoare (*Binele public, 1883*): Cu o bătrînă servitoare/ Străbate-a Rinului vultoare/ L-a lunei galbenă lumină (*Literatorul, 1883, Familia, 1888*): Cu o bătrînă-nsoțitoare/ Străbate-a Rinului vultoare/ L-a lunei galbenă lumină (*Excelsior, 1895*); 9—14 Ei au fost șapte-odinioară/ Înalți, frumoși și tineri îngeri;/ Purtau în ochi cite-o comoară/ Din cerul plin de vii răsfrîngeri/ A mă iubi mi-au dat cuvîntul.../ Și pentru-a-și ține jurămîntul (*ms. definitiv 3.407, Excelsior, 1895*): Erau odinioară șapte/ Blondini, frumoși și tineri îngeri/ Cu ochii vii pe feți de lapte.../ Azi dorm prin sferile de plîngeri!/ A mă iubi mi-au dat cuvîntul/ Ca să nu-și calce jurămîntul (*Literatorul, 1882*): Erau odinioară șapte/ Blondini, frumoși și tineri îngeri/ Cu ochii vii pe feți de lapte.../ Din cerul plin de vii răsfrîngeri/ A mă iubi mi-au dat cuvîntul/ Ca să nu-și calce jurămîntul (*Binele public, 1883*): Ei au fost șapte-odinioară/ Înalți, frumoși și tineri îngeri/ Purtînd în ochi cite-o comoară/ Dintr-ale cerului răsfrîngeri/ A mă iubi mi-au dat cuvîntul.../ Și pentru-a-și ține jurămîntul (*Literatorul, 1883, Familia, 1888*); 20 Se duc cadavrele la vale (*ms. definitiv 3.407*): Cadavrele se duc la vale (*Literatorul, 1882, Binele public, 1883, Literatorul, 1883, Familia, 1888, Excelsior, 1895*).

Traducere a poeziei *Pfalzgräfin Jutta* de H. Heine, *Romanzero*. Este prima versiune românească a poeziei și, după bibliografiile exis-

tente, și ultima: Il. Chendi, *Despre traducătorii români ai lui Heine, Conorbiri literare*, XXXV, 1901, p. 859; N. Tcaciuc, *Heinrich Heine in der rumänischen literatur*, Cernăuți, 1926, p. 18; I. E. Torouțiu, *Heinrich Heine și heinismul în literatura românească*, Buc., 1930, p. 162, 218.

Motivul pentru care Macedonski a tradus această poezie poate fi bănuit ca fiind de ordinul demonstrației estetice. În *Literatorul* (1882 și 1883), *Contesa palatină* apare cu nota: „Versuri de armonie imitativă“, ceea ce corespunde întru totul preocupărilor lui Macedonski din acea perioadă, când publică poezii cu subtitlul „Armonie imitativă“, ca: *Lupta și toate sunetele ei* (*Literatorul*, I, 13, 13 aprilie 1880) și *Înmormântarea și toate sunetele clopotului* (*Literatorul*, I, 16, 11 mai 1880; v., în ediția de față, vol. I, p. 350—351). Din alte comentarii se constată că cercul întreg al *Literatorului* era preocupat, în acel moment, de astfel de exerciții. (B.[onifaciu] F.[lorescu], *Despre armonia imitativă*, *Literatorul*, I, 13, 13 aprilie 1880, p. 197—199.) Refrenul din *Contesa palatină*: „Ce trist înoată-n noapte morții“ constituie o exemplificare în același sens.

(p. 212) ROMANȚĂ

Publicată în *Literatorul*, XV, 1, 1895, p. 14, datată: „1895“. Păstrată în ms. 3.411, f. 40, cu titlul *Romanța veche*, datată: „1894“. Alt ms. din 1895 (*Opere*, I, *Poezii*, p. 439) n-a fost văzut de noi. Republicată în *Flori sacre*, 1912, p. 79—80.

Reprodusă din *Flori sacre*.

Autorul este poetul elvețian de limbă germană H. Zschokke, greșit ortografiat de Macedonski „Zshokke“. În Heinrich Zschokke's, *Gesammelte Schriften*, Dasau, 1857, vol. XV: *Novellen und Dichtungen* n-am întâlnit această *Romanță*.

(p. 213) IDILĂ

Publicată în *Literatorul*, III, 7, 1882, p. 413—417, datată: „1882, București“.

Reprodusă din *Literatorul*.

Este vorba de idila a XXVII-a (*Theocriti Idylla*, ed. Ad. Th. Arm. Fritzsche, Lipsiae, 1870, p. 215—220)¹, pe care Macedonski o însoțește de următoarea notă:

¹ Diferite traduceri franceze: Firmin Didot (1833), Léon Remer (1847), Leconte de Lisle (1861, 1869), Jules Girard (1888) etc.

„Publicăm această poezie din literatura clasică elină. Dacă bietul Theocrit ar trăi astăzi, s-ar găsi desigur preținși literați și poeți, dar în realitate foști sufleri de teatru, care să-l prenumere și pe dinsul printre pornografi.“

Dar și mai semnificativă, dincolo de aluzia polemică la Eminescu și de combaterea confuziei dintre artă și morală, rămâne la poet orientarea naturist-clasicizantă, pentru care vechea Eladă reprezintă o zonă ideală, mirifică, populată de efebi-păstori și de păstorițe-nimfe, eroi și eroine de o rară inocență senzuală și candoare. Motivul efebului joacă un rol important în opera lui Macedonski, culminată cu evocările în stil *Daphnis și Cloe* de Longus, din *Le Calvaire de feu* (Paris, Sansot, 1906). De altfel, în această operă poetul chiar face elogiul „prestigioaselor idile siracuzae în care Theocrit evocă grația neuitărilor săi efebi“ (p. 18). Prelucrarea acestei *Idile* atestă încă o dată vechimea și continuitatea unor aspirații profund macedonskiene.

(p. 219) DORINȚA

Publicată în *Literatorul*, V, 1, 1884, p. 21—22.

Reprodusă din *Literatorul*.

Traducerea poemei *πόδος* (1868) de poetul neogrec Ahile Parashos. Traducerea originalului grec, cuprins în volumul *ποίηματα* (*Poezii*), ed. Andrei Coromilas, Atena, 1887, vol. II, datorată tov. Nestor Camariano, sună astfel:

„DORINȚA“

Aș fi vrut să deschid mormântul tatălui meu,
Să sap cu minile mele, să-i scot cosciugul;
Să văd cum mi l-au făcut pe bătrînul meu tată
Acolo jos noaptea și țărîna!
Să string tare în brațele mele trupul lui rece,
Piept la piept, cap la cap amîndoi.

Aș fi vrut să fiu giulgiu, să îmbrac trupul lui;
Să fiu pernă ca să-și rezeme capul;
Să mă fac în somnul său visul tinereții sale,
Să fiu binecuvîntarea mamei sale, ca să-l încălzesc,
Să fiu tot binele pe care l-a făcut în timpul vieții sale,
Să fiu rugăciunea orfanilor pe care îi mîngîia!

Aș fi vrut să fiu cerul, să-l am în brațele mele,
Să fiu rai să-l stropesc cu raze,
Să fiu nor alb ca să-l plimb,
Adiere de întîi mai, să-l mîngîi dulce!
Să fiu luceafăr, să lucesc pe părul lui,
Surisul Fecioarei, să-i înveslesc inima!

Aș fi vrut să fiu cruce ca să stau la mormîntul lui,
 Să fiu roua cerului, să-i stropesc fărina lui,
 Să fiu un copac stufos, să-i hărăzesc umbră,
 Pășărică să-i cînt, floare să-i răspîndesc parfum,
 Să fiu făclie aprinsă pe mormîntul lui,
 Să fiu eu mormîntul lui, să nu fie singur.“

În *Opere*, I, *Poezii*, ed. 1939, Tudor Vianu făcea în legătură cu această traducere următoarea ipoteză: „Originalul a putut ajunge la cunoștința lui Macedonski prin intermediul vreunui prieten grec, poate al lui Christodul I. Suliotis, prieten și colaborator al *Literaturului* în primii săi ani“ (p. 449)¹. Ceea ce este cert e că punctul de plecare al versiunii macedonskiene trebuie căutat, în primul rînd, în sentimentele poetului față de tatăl său, foarte puternice, exprimate încă din adolescență, începînd cu *Prima verba*, pînă la *Noaptea de noiembrie*. Tonalitatea autobiografică a traducerii lui Macedonski este evidentă.

În *Biblioteca familiei*, I, 24, 10 iunie 1890 și *Românul*, 16 iunie 1890, Mircea Demetriade, prieten și discipol al poetului, publică și el o traducere din Ahil Parashos, *Orfanul*.

(p. 221) LUMEA ACEASTA CÎT E DE MARE

Publicată în *Familia*, XIII, 46, 13/25 noiembrie 1877, p. 543, cu indicația: „După Alexandru Petöffi“, cu titlul *Lumea aceasta*.

Reprodusă după ms. 3.411, f. 104, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, datată: „1876“, unde se dă titlul original maghiar: *Ez a világ a milyen nagy* (Petöffi Sándor, Költemények, Allami Irodalmi és Művészeti Kiado, Bukarest, 1960, vol. I, p. 114), tradus de Macedonski: *Lumea aceasta cît e de mare*.

(p. 222) ECCE HOMO

Publicată în *La revue roumaine*, I, 1, 20 février 1912, p. 11—12, semnat: „Ioan Minulescu“. Republicată în *Salonul literar*, I, 1, martie 1925, cu subtitlul: „I. Minulescu“, semnat: „Al. Macedonski“. Reprodusă din *La revue roumaine*.

Asupra paternității acestei traduceri nu poate fi nici o îndoială, deoarece în „Colecția Ion Minulescu“, București, se păstrează înrămat,

¹ Cf. S. Samilian, *Istoricul presei brăilene*, Brăila, 1927, p. 60—61 (n.n.).

sub sticlă, textul acestei traduceri, în transcrierea poetului *Romanțelor pentru mai tîrziu*, cu dizlocarea versetului macedonskian de proză ritmată, în vers liber, de factură pur minulesciană. La sfîrșitul acestui ms. autograf, Ion Minulescu a tăiat cu o linie proprie sa iscălitură și a adăogat: „trad. du roumain par Al. Macedonski“. Dăm mai jos textul acestei versiuni. Identitatea textelor este desăvîrșită:

„Je sens en moi l'harmonie étrangement heurtée
 Du bizarre; et je suis
 Comme une voix de cloches qui vibrent dans la nuit
 A toute volée
 Et maintes fois
 Encore
 Un hallali de cor,
 Et d'autres fois
 D'autres voix:
 Celles de flûtes,
 Celles de touches d'ivoire
 Et puis, celle en ut —
 Voix graves de planètes s'abiment dans le noir.

*

Rythmes tantôt purs et tantôt barbares — rythmes
 Sabrés de logarythmes
 Ailés d'éther
 Retentissants de colères
 Ou de grands cris de mort
 Mêlés à des remords
 Mais toujours trop tardifs
 Ou trop hâtifs
 Et rythmes portant en eux le feu de gestes fous —
 Ceux qui déniaient tout, sont un défi à tout,
 Même au Soleil et même à Dieu,
 Et même aux affres de ma trop lente agonie,
 Celle d'un soleil aussi.
 Puis rythmes qui ne sont que bercement de harpes
 Ou frôlements soyeux d'insectes dans les herbes
 Pour remonter à des fanfares,
 De trompettes sonores
 Et pour
 Ensuite revenir aux doux propos d'amour,
 À des langueurs de pavaues, à des
 Entrefilets
 Où vivement, en si-do-sol,
 S'enlèveraient
 Les folâtres et gracieuses farandoles.

*

Or mon être
Est à ne point connaître...
Ni beau, ni laid,
Il est
La prose
Le vers...
Il est
Divers
Hideux —
Vers
Rongeur
Et fleur rose —
Un Univers!...
Un Univers,
Et pourtant
Etant
Ce qu'il semble être
Il reste encore, et quand même
Qu'on le hâisse ou l'aime
Celui que nul ne peut connaître
Cet univers,
Mon être!"

Parafrază franceză a poeziei *Ecce homo*, de I. Minulescu, *De vorbă cu mine însumi*, Buc., 1913, p. 9—10, publicată anterior în *Viața românească*, 6, iunie 1909, p. 358 și *Insula*, 2, 25 martie 1912, cu în-lăturarea notei de „blagă“ a originalului. Textul este cu totul „macedon-skienizat“ prin abundență de senzații, ampoare a frazei și vocabular specific. Este poate singura împrejurare în care Macedonski a cultivat proza ritmată, stil Paul Fort.

Asupra circumstanțelor în care această poezie de I. Minulescu a putut fi tradusă de Macedonski este de reținut următorul detaliu:

„Relațiile cu I. Minulescu — își amintește un discipol al lui Macedonski — erau destul de strânse, tânărul poet traducând chiar, în l. franceză, câteva din poeziile lui Macedonski, pentru a fi expediate lui Marinetti, în vederea publicării lor în revista acestuia *Poesia*, unde au și apărut“ (Adrian Marino, *Efemeride macedonskiene, Convorbire cu d. V. G. Paleolog, Universul literar*, LIV, 16—17, 27 mai 1945).

Se poate face ipoteza că Macedonski a tradus cam în aceeași perioadă (1910—1913) pe I. Minulescu, în spirit de reciprocitate, în vederea colaborării la aceeași revistă. O dovadă de apropiere între cei doi poeți este oferită și de faptul că I. Minulescu dedică poezia *Partenza*

„lui Al. Macedonski“, *Flacăra*, III, 9, 14 decembrie 1913. Maestrul îi întoarce politețea, dedicându-i *Epoda de aur*.

Nu este singura împrejurare în care Macedonski traduce versuri ale discipolilor săi. Cu anume poezii din C. Cantilli și Cincinat Pavlescu el a procedat la fel. Avea de gând să dea versiuni franceze și din poeziile lui D. Nanu (Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, Fondul Macedonski, S $\frac{52}{XXX}$, scrisoarea lui D. Nanu, din 4 iunie 1898, inedită).

P O S T U M E

(p. 227) TINEREȚEA ETERNĂ

Publicată în *Opere, I, Poezii*, ed. Tudor Vianu, p. LXV. Textul autograf, datat: „1896“, în ms. 3.411, f. 41, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, dedicat: „D-lui C. Disescu, ilustrului jurist și profesor universitar“.

Reprodusă după ms. 3.411, f. 41.

Aceluiași C. Disescu, Macedonski va dedica, în termeni identici, și poezia *Avatar* din *Bronzes* (v., ediția de față, vol. IV, p. 197).

(p. 223) ROMANȚA GAROAFEI

Publicată în *Flacăra*, VII, 22, 2 iunie 1922, datată: „iunie 14, 1916“. Copie ms. de Ana Macedonski, *Poeziile lui Alexandru Macedonski*, p. 89—90, Muzeul literaturii române, caiet, necatalogat. Reprodusă din *Flacăra*.

(p. 229) M-AM DUS DEPARTE

Publicată în *Roata norocului*, 1, iunie 1928, p. 16, primele două strofe cu indicația: „inedită“. Copie ms. de Ana Macedonski, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, nr. 5.080, f. 31 r., datată: „1920“.

Reprodusă din ms. 5.080, f. 31.

(p. 230) MOARTEA ESTE O MINCIUNĂ

Publicată în *Cartea nestematelor*, 1923, p. 103—104. „Datată din 1920“ (*Opere, I, Poezii*, ed. Tudor Vianu, p. 448). Copie ms. de Ana

Macedonski, *Poeziile...*, Muzeul literaturii române, nr. 9.186/48. Reprodusă din *Cartea nestematelor*.

(p. 231)

NOAPTEA DE AUGUST

Publicată în *Cugetul românesc*, I, 1, februarie 1922, p. 4—5, cu indicația: „poezie inedită“. Un text autograf incomplet, în ms. 3.411, f. 18—19, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România. Alt text, cu multe ștersături (probabil redactarea inițială), la B.C.S., ms. 11.026. Republicată în *Cartea nestematelor*, 1923, p. 124—126; *La vie politique et littéraire*, II, 5, februarie 1934, cu indicația „poezie inedită“ (!); *Opere, I, Poezii*, ed. Tudor Vianu, p. 229—230.

Reprodusă din *Cugetul românesc*.

v. 3: *teorbă* (fr. *théorbe* sau *téorbe*) — vioară, lăută, luth.

În ms. 3.411, *Noaptea de august*, de la v. 32 pînă la sfîrșit are următoarea formă:

„Că forme care n-ar fi forme trăiesc sub alte bolți cerești,
Că ochi privesc din orice goluri și că străbat în orice minte
Pe cînd nemărginirea-ntreagă e o-nclîcire de cuvînte
Din care graiul ce se smulge e-n orice clipă un alt grai
Cu tilcu-n vecinica schimbare a unor valuri de-nțesuri
De frumuseți și de-armonie, de adevăruri și eresuri
Păstrînd închise-n a lor taină și cite-un iad și cite-un rai...
Iar dupe-abise alte-abise de nesfîrșiri nenchipuite
Ființe însă fiecare cu osebite entități
Și prin a lor negrănițare pîrînd a fi eternități...
Cu mult mai sus de-abise însă învîrtejiri nenumărate
Înfăptuind noi Universe prin mîntea din afinități...
Și oceane noi de viață turnau în hăul vecinicii,
Urcam spre culmea Prea tăriei — eram pe sinul Prea tăriei
Și noaptea se urca cu mine spre culmea vecinicii lumini.
Cu chei de aur deschiseseam porți ce pe veci păreau închise
Pe Isis nudă o scosesem din cupa florilor de crini...“

Versurile care urmează sînt șterse cu creionul:

„Un fulger însă ce deodată mă răsturnă în nesimțire
Pentru noianuri lungi de vremuri mi-a destrupat a mea gîndire
Și astăzi dacă iar spre ceruri ridic din nou ochi pămîntești
Mi se deșteaptă părți din noaptea care-a trecut ca o clipire.“

I N E D I T E ¹

(p. 325) EPISTOLĂ AMICULUI MEU G... G...

Poezie păstrată în două redactări: ms. 3.217, f. 25 r.-v., Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, datată: „1870, Viena, iulie 26“, și într-un ms. autograf, în posesia editorului (dăruit de Theodor Enescu, istoric de artă), evident o copie, întrucît este datată: „1872, Florența, mai în 16, ieri la 1 noaptea, vineri, via Maggio 12“. Urmează precizarea: „Dată stimatului meu amic, Carlo Storck, în suvenir de mine“.

Reprodusă din ms. în posesia editorului.

Prietenul căruia Macedonski îi adresează această „epistolă“ din capitala Austriei, la puțină vreme de la sosire, este colegul craiovean, mai apoi profesor, colaborator la *Literatorul*, George G. Gîrbea (cf. D. Caselli, *George G. Gîrbea*, în *Scena*, II, 148, 8 iunie 1918). Poetul, fire afectivă, păstrează despre amicul său impresii frumoase. Notița-necrolog ce i-o consacră (*Paginile zilei*, în *Literatorul*, XXVI, 1, 29 ianuarie 1918) este un prilej de rememorare a acestei legături.

Prin „plebea care vede“ (v. 7), Macedonski înțelegea de fapt clasa burgheză în ascensiune, care „lucrează și învață“, ridicîndu-se astfel pe ruinele aristocrației parazitare, sterile și inculte. Această *Epistolă* este unul din documentele cele mai semnificative pentru primele experiențe sociale, deosebit de lucide, ale poetului. Ea constituie în același timp și o satiră, un proces, făcut propriei sale clase boierești, de ale cărei vicii de bază Macedonski începe să-și dea seama cu perspicacitate încă la vîrsta de 16 ani.

¹ Lipsa unei bune bibliografii macedonskiene pune sub semnul întrebării cîteva dintre aceste poezii, socotite de noi drept „inedite“ pînă la dovada contrară. Vom fi recunoscători oricărei eventuale rectificări.

Carlo Storck este Carol Storck (1854—1926), fiul sculptorului sas Karl Storck, cu studii în Italia, la Florența (1870—1875), perioadă în care poetul îl cunoaște. Prietenia lor va continua și mai tîrziu, în țară, pînă la bătrînețe, cînd Carol Storck sculptează, în 1917, bustul lui Macedonski, expus la loc de onoare în cenaclu. Bustul, păstrat un timp la Muzeul municipal al orașului București, face azi parte din colecțiile Muzeului literaturii române (Günther Ott, *Sculptorii din familia Storck*, Buc., 1920, p. 15—21, planșa XXIV).

Într-o cronică plastică (*Cercul artistic, Expoziția IX, Observatorul*, II, 304, 20 noiembrie 1903), Macedonski dă curs amintirilor și prețuirii sale pentru acest artist:

„E de prisos a se mai spune că Storck este un artist eminent. Lupta cu arta de la 1872, cînd, în Florența, copil cu lung păr de aur și cu ochi de viorea, îmi aduse o scrisoare de recomandațiune a tatălui său. O! și ce luptă a dus Storck. A luptat lupta cea dreaptă și cea frumoasă. A zis marmorei: te voi supune, și a supus-o. Și i-a mai zis: te voi însufleți, și a însuflețit-o. Acesta e Storck. Dar ce ar putea fi mai mult?“

Poetul comunică amicului său această cronică, însoțită de o scrisoare inedită, Fondul Alexandru Macedonski, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, $\frac{S\ 50(3)}{XXX}$, din care desprindem începutul:

„Scumpe d-le Storck,

Alătur aci o dare de seamă a mea asupra Exp. Cercului artistic. Sunt cîteva rînduri cari te privesc și-ți vor aminti un trecut frumos, deși foarte depărtat.

Primește-le ca o expresiune sinceră a simțirilor și aprecierilor mele...

ss. A. Macedonski“

Alte detalii, în *Viața lui Alexandru Macedonski*, p. 272 și Fondul Alexandru Macedonski, $\frac{S\ 50(1-2)}{XXX}$, corespondență inedită.

(p. 237) EPISTOLĂ AMICULUI MEU G. G...

Ms. 3.217, f. 28 v., Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, datată: „1870, sept., Viena“.

Adresată aceluiași George G. Gîrbea.

Realizarea artistică este precară, chiar inexistentă, dar ea dezvăluie de pe acum preocupări și idei care vor culmina cu *Noaptea de*

februarie (v., în ediția de față, vol. II, p. 79—86). Textul relevă atitudinea poetului față de problema prostituției, văzută dintr-un unghi de critică socială specific romantismului.

(p. 238) PROFESIUNEA DE CREDINȚĂ A UNUI FUNCȚIONAR
OM DE PRINCIPIU

Ms. 3.217, f. 99, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, datată: „1875“.

Stilul Béranger este evident.

(p. 240) CHIPUL POEZIEI

Ms. 3.411, f. 27, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, datată: „1878, Buc., aug.“.

(p. 241) RUINELE

Ms. 3.411, f. 105, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, datată: „Cernavoda, 1878, decembrie“.

(p. 243) SALTIMBANCUL

Ms. 3.411, f. 69, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, datată: „Dobrogea, Cernavoda, 1879, febr. 1“. Subtitlul: „(Sardana-palul modern), (... fără egal)“.

v. 17: *adornează* (fr. *adorner* vechi) — a împodobi.

(p. 244) MAREA SATIRĂ

Fragment. Ms. autograf, nedatat, Muzeul literaturii române, nr. 9.784.

(p. 245) ZIUA DE DECEMVRIE

Ms. 3.411, f. 37—38, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, cu subtitlul „Parafrazare“. Neterminată.

Prin analogie de conținut cu poeziile *Prietenie apusă* și *Lui V. Bilciurescu* (v., în ediția de față, vol. II, p. 70—71 și III, p. 108—109),

Ziua de decembrie face în mod evident aluzie la Victor Bilciurescu, discipol și amic mai tânăr al poetului, a cărui îndepărtare îndurerează pe Macedonski. Aceasta poate și data aproximativ poezia 1886—1890.

(p. 247) NOAPTEA DE OCTOMBRIE

Text copie Ana Macedonski, ms. 9.188/24, Muzeul literaturii române, cu „Nota: Această noapte nu a fost terminată“.

(p. 248) ASTRONOMIE

Ms. 3.217, f. 90, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România. Fragment neterminat, nedatat.

Ținând seamă că Macedonski are curiozități științifice destul de accentuate în perioada 1900, despre care stau mărturie o serie de mss. inedite: *Lois et pensées*, *Aeroliții*, *Rotunjimea corpurilor cerești*, *Paradoxe și utopii științifice* (copii în păstrarea noastră), se poate considera fragmentul de mai sus ca un reflex al acelorași preocupări. Databil, prin urmare, din aceeași epocă.

(p. 249) POEZIE ANEI

Copie Ana Macedonski, Muzeul literaturii române, nr. 7.240. Ms., uzat, scris pe o fișie de hirtie, cu creionul, are următoarea însemnare:

„Poezie dedicată soției. Acest ms. a fost ținut toată viața în poșeta Anei Macedonski. Ea îl cetea adesea foarte înduioșată.“

(p. 250) APOLOG II

Ms. 3.411, f. 2, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România. În ms. 3.406, f. 2, Bibl. Acad. Republicii Socialiste România, următoarea versiune, ceva mai dezvoltată, fără titlu:

„Simon Petre, zise Domnul, plasa ta s-arunci îndată“,
Carele Simon răspunse: „toată noaptea ne-am trudit
Cînd la mal, cînd mai la mijloc, și nimic n-am izbindit“.
„Fă ce spun“ — și cu credință plasa fu reafundată,
Iar afară cînd fu scoasă, lucru nemaipomenit
Fu nevoie și de brațe și de multă străduință.

TABLA ILUSTRĂȚIILOR

<i>Un tânăr poet murind</i> , facsimil, ms. 3.217, f. 85 v. — 86r. (Bibl. Acad. Republicii Socialiste România).....	32 — 33
<i>Revista literară</i> , continuarea <i>Literatorului</i> . <i>Ciclul Idile brutale</i> (Bibl. Acad. Republicii Socialiste România).....	32 — 33
<i>Sonetul din zări</i> , versiunea română și franceză, <i>Viitorul țarei</i> , Buc., 1902, p. 10 (Bibl. Acad. Republicii Socialiste România).....	64 — 65
<i>Romanța frunzei de chiparos</i> , <i>Masca</i> , I, 1, 7 august 1916 (Bibl. Acad. Republicii Socialiste România).....	64 — 65
<i>Sonetul nestematelor</i> , <i>Ilustrațiunea neamului nostru</i> , nr. 4, oct. 1919, p. 1 (Bibl. Acad. Republicii Socialiste România).....	96 — 97
<i>Revista literară</i> , frontispiciu (Bibl. Acad. Republicii Socialiste România).....	96 — 97
<i>Parizina</i> , Buc., 1878, foaia de titlu (Bibl. Acad. Republicii Socialiste România).....	128 — 129
<i>Contesa palatină</i> , <i>Literatorul</i> , IV, 7 iulie 1883, p. 413—414 (Bibl. Acad. Republicii Socialiste România).....	128 — 129
<i>Marea satiră</i> , facsimil, ms. 9.784 (Muzeul literaturii române).....	192 — 193
<i>Ziua de decembrie</i> , facsimil, ms. 3.411, f. 37—38 (Bibl. Acad. Republicii Socialiste România).....	192 — 193

C U P R I N S

Din periodice

Dorința poetului	9 (253)
Reîntoarcerea	12 (253)
Iubirea lumii	14 (254)
Sărac și curat	16 (254)
Un tânăr poet murind	18 (254)
Secolul	20 (254)
Diogene	21 (255)
Meditațiune (Cînd noaptea descinde...).....	23 (255)
Decepțiuni	25 (255)
Geniurilor	27 (255)
Improvizație	29 (256)
Caritate	30 (256)
În străinătate viața e amară	32 (256)
Meditațiune (Ce este după moarte?...)	34 (256)
Creațiunea	35 (256)
Meditațiune (Oricine-și are scrisa...)	37 (256)
Legenda unui castel din Tirol	38 (257)
Speranța	41 (257)
Nălucirea	43 (257)
Sonet	46 (257)
Asupra unui amic poet.....	47 (258)
Destul	49 (258)
Imn	51 (259)
Lacrimi	53 (259)

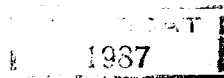
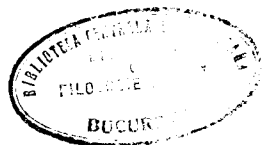
De-mi spui...	55 (259)
Sentință	56 (260)
Doamne!...	57 (260)
Balul	59 (260)
Către Dumnezeu	60 (260)
Pe cînd...	61 (260)
Amintiri	62 (261)
În sunetul muzicii	64 (261)
Amărăciune	65 (261)
Timpul dulce	66 (261)
Nu!	67 (261)
Lui Angel Demetrescu	68 (261)
Albumul	70 (262)
Căprioara	71 (262)
Nebunul din Golia	73 (262)
Elegie	74 (262)
Te înțeleg, o! Țepeș...	75 (263)
Cavalerul kurd	76 (263)
Cîntec	77 (263)
Afinități	79 (263)
Asupra unei gravuri	81 (263)
Două științe	82 (263)
Nuntă de zăpadă	83 (263)
Voi să m-odihnesc...	84 (264)
Fericirea	85 (264)
Credință	86 (264)
Alea jacta est	87 (264)
Epoca	89 (264)
Naufragiu	90 (264)
Cîntec voluptuos	91 (264)
Blestem	92 (265)
Frunza de imortală	93 (265)
Nimic, nici chiar speranța...	94 (265)
Aripi	95 (265)
Între grozav și frumos	97 (265)
La un copil	98 (265)
Palidă umbră	99 (266)
Izvoarele din Sturzeni	100 (266)
Noaptea îngrozitoare	102 (266)
La visul profan	104 (267)
Suo tempore...	106 (267)

Apus	107 (267)
Lui Victor Bilciurescu	108 (267)
Un vis profan	110 (267)
Raze	111 (267)
Unui cavaler guard	112 (268)
Vint de stepe	113 (268)
Cînd toate trec și-mbătrînesc	114 (268)
Parfum mascul	115 (268)
Soare	116 (269)
Pe sinurile	117 (269)
Oh! toate moarte	119 (269)
Brutala țepenie	120 (270)
Superb de forță brună...	121 (270)
Zadarnice sunt toate	122 (270)
De-aș ști...	123 (270)
Apolog	124 (270)
Expoziția de la Ateneu	126 (271)
Sonetul din zări	127 (271)
Elegie	128 (271)
Chitară	129 (272)
Epoda de aur	130 (272)
Romanța frunzei de chiparos	131 (273)
Sonetul nestematelor	132 (274)
Sonetul puterii	133 (274)

Traduceri și adaptări

Șarpele și pila	137 (275)
Puterea fabulelor	138 (275)
Din psalmul CXLV	140 (276)
Adio la viața unui june poet	142 (276)
Junimea de azi	144 (277)
Frunza	145 (278)
Deputatul burtos	146 (278)
Vrăjitoarea	149 (279)
Bastonul	151 (279)
Amintiri	153 (280)
Lacul	155 (281)
Vilceaua	158 (281)
Îngerul și copilul	161 (283)
Derșișul	163 (283)

Octav.....	165 (285)
Izvorul	168 (286)
Năluca crimei	170 (287)
Putrezirea	172 (289)
Dans de efeb	174 (290)
Pe țărnul veșniciei	175 (291)
Parizina	176 (293)
Lara	188 (293)
Adio	198 (297)
✓ Întunecimile	201 (298)
Din „Faust“	204 (298)
Cassandra	240 (300)
Contesa palatină	241 (301)
Romanță	212 (302)
Idilă	213 (302)
Dorința	219 (303)
Lumea aceasta cît e de mare	221 (304)
Ecce homo	222 (304)
P o s t u m e	
Tinerețea eternă	227 (308)
Romanța garoafei	223 (308)
M-am dus departe	229 (308)
Moartea este o minciună	230 (309)
Noaptea de august	231 (309)
I n e d i t e	
Epistolă amicului meu G... G...	235 (310)
Epistolă amicului meu G. G...	237 (311)
Profesiunea de credință a unui funcționar om de principiu	238 (312)
Chipul poeziei	240 (312)
Ruinele	241 (312)
Saltimbancul	243 (312)
Marea satiră	244 (312)
Ziua de decembrie	245 (312)
Noaptea de octombrie	247 (313)
Astronomie	248 (313)
Poezie Anei	249 (313)
Apolog II	250 (313)
Note și variante	251
Tabla ilustrațiilor.....	314

Redactor responsabil : ELISABETA BRINCUS
Tehnoredactor : MINA CANTEMIR

*Dat la cules 15.05.1967. Bun de tipar 11.10.1967. Apărut
1967. Tiraj 15.180 ex. ¹/₄ legate. Hirtie tipar înalt tip A
de 63 g/m². Format 540×840/16. Coli ed. 10,99. Coli
tipar 20. Planşe tipo 5. A. nr. 4566/1967. C.Z. pentru
bibliotecile mari 8R. C.Z. pentru bibliotecile mici
8R—O*

Tiparul executat sub comanda nr. 70.320 la Combi-
natul Poligrafic „Casa Scintei”, Piaţa Scintei nr. 1,
Bucureşti — Republica Socialistă România